

**OCENA STANU SANITARNEGO
MIASTA GLIWICE W 2023 ROKU**

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Marzec 2024

Zdrowie – zdefiniowane przez Światową Organizację Zdrowia jako stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego niewątpliwie jest dla człowieka najwyższą wartością. Dlatego też nasza przyszłość zależy od troski, jaką będziemy otaczać człowieka i jego prawo do bezpieczeństwa i zachowania zdrowia zarówno w życiu prywatnym jak i zawodowym.

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	1
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	14
3	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	34
4	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	39
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	44
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej	57
7	Ocena jakości wody do spożycia	86
8	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	99
9	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	112
10	Działalność oświatowo-zdrowotna i promocji zdrowia	116

Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych na terenie miasta Gliwice 2023 r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) w Gliwicach realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

W ramach urzędowej kontroli żywności sekcja Higiena Żywienia, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) w 2023 r. sprawowała nadzór nad **4909** obiektami żywnościowo - żywnościowymi, zakładami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym **2204** usytuowanymi na terenie miasta Gliwice. Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w 2023 r. przedstawia tabela nr 1.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Ilość decyzji terminowych	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze	128	103	12	11	2800
2	Zakłady żywienia zbiorowego	827	442	58	64	13500
3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1249	630	43	79	16350
RAZEM		2204	1175	113	154	32650

tab. 1 Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w 2023 r.

W 2023 r. na terenie miasta Gliwice przeprowadzono **1175** kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano **138** decyzji administracyjnych, w tym **113** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, **14** przedłużających termin wykonania nakazów, **7** wygaśnięcia oraz **4** umorzenia. Osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **154** mandatami karnymi na łączną kwotę **32650 zł**, natomiast w zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działania zgłaszającym się podmiotom wydano **137** decyzji zatwierdzających zakłady do prowadzenia działalności w ustalonym zakresie.

Nadzorowane w 2023 r. zakłady poddawane były ocenie stanu sanitarnego na podstawie arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/ żywienia zbiorowego/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniający min. prawidłowość procedur: Dobrej

Praktyki Higienicznej (dalej: GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (dalej: GMP), Systemu zapewniania bezpieczeństwa żywności (dalej: HACCP) i ich realizację.

W 2023 r. oceniono 496 zakładów na terenie miasta Gliwice, z czego:

- 46 zakładów uzyskało ryzyko niskie,
- 423 zakładów uzyskało ryzyko średnie,
- 27 zakładów uzyskało ryzyko wysokie.

Ustalone ryzyko w zakładzie wpływa na częstotliwość kontroli.

W 2023 r. zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2023 rok” Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna (dalej: PSSE) w Gliwicach miała zaplanowanych do pobrania **607** próbek środków spożywczych, próbek sanitarnych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Ogółem pobrano **628** próbek, z czego na terenie miasta Gliwice pobrano **244** (w 2022 roku pobrano 249 próbek, kwestionowanych 8), w tym **231** próbek żywności, **7** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz **6** próbek sanitarnych.

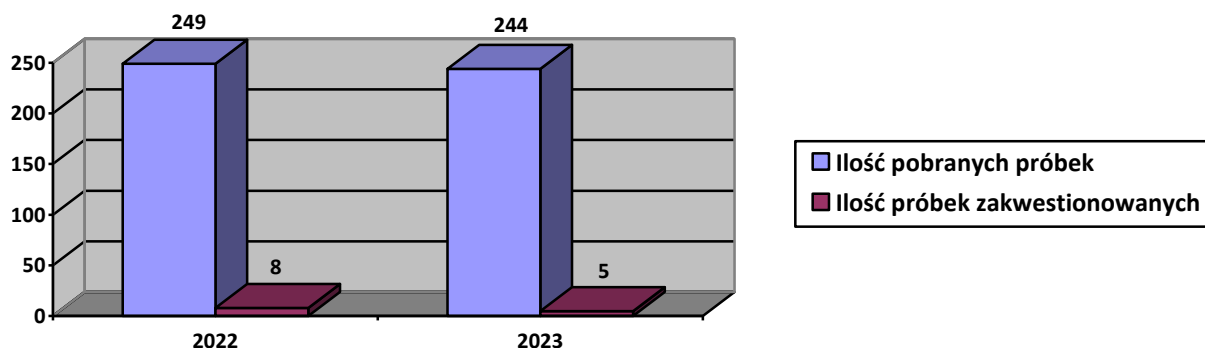
Próbki zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli i zbadane w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 130 próbek,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 21 próbek,
- pozostałości pestycydów – 16 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 11 próbek,
- ocena organoleptyczna – 11 próbek,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 9 próbek,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 7 próbek,
- wybrane parametry w suplementach diety – 6 próbek,
- obecność szkodników zbożowo-mącznych – 6 próbek,
- mikotoksyny – 6 próbek,
- azotany – 4 próbki,
- pH, kwasowość – 4 próbki,
- gluten – 3 próbki,
- WWA – 2 próbki,
- niedeklarowane aktywne farmakologicznie substancje oraz substancje zabronione zgodnie z listą Światowej Agencji Antydopingowej – 2 próbki,
- 3-MCPD – 1 próbka,
- alkaloidy pirolizydynowe – 1 próbka,
- histamina – 1 próbka,
- kontrola żywności wzbogacanej – 1 próbka,
- tlenek etylenu – 1 próbka,
- wartość kaloryczna posiłków oraz procentowy udział energii z białka, tłuszczu i węglowodanów – 1 próbka.

Spośród ww. próbek w 2023 r. w zakresie oceny znakowania oceniono 75 próbek środków spożywczych oraz 5 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W przypadku 1 próbki znakowanie nie było zgodne z obowiązującymi przepisami, w związku z tym przesłano informację do Wojewódzkiego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Białymstoku.

Ponadto **zakwestionowano 5 próbek ciastek z kremem** ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

W związku z powyższym podjęto działania zgodnie z kompetencją.

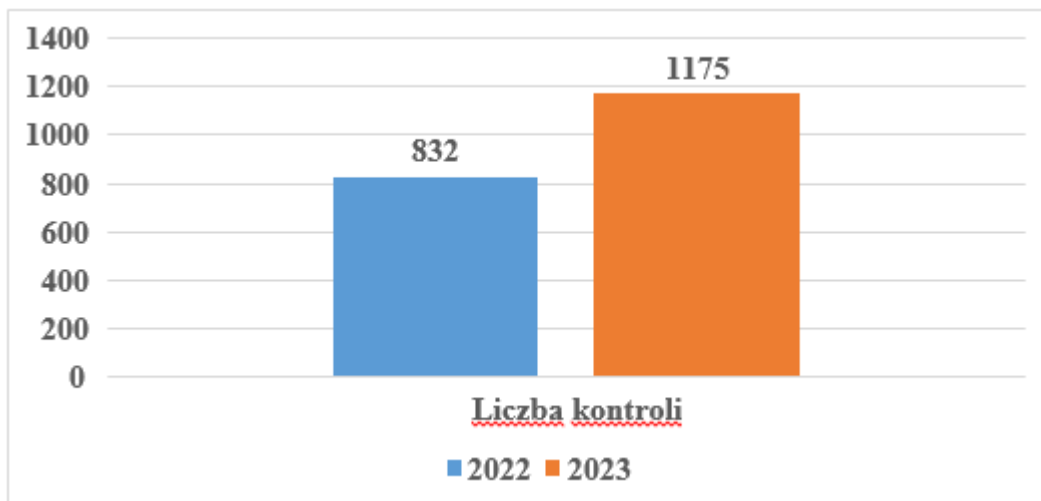

ryc. 1 Ilość próbek kwestionowanych w latach 2022 i 2023 (%)

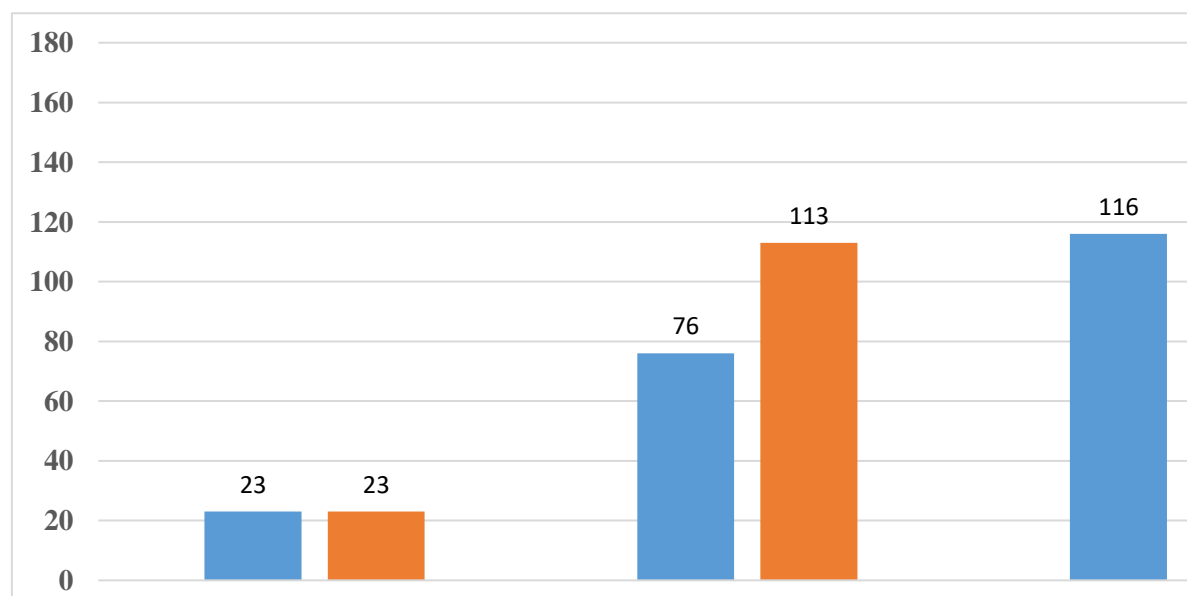
Porównując procent kwestionowanych próbek w latach 2022 i 2023 w stosunku do ilości pobranych próbek zaobserwowano w 2023 r. minimalny spadek procentowego udziału kwestionowanych próbek. W 2022 r. procent kwestionowanych próbek stanowił 3,21 %, natomiast w 2023 r. 2,0 %.

Grupa obiektów	Ilość zakładów		Ilość kontroli		Decyzje terminowe		Mandaty			
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	Ilość		Suma	
							2022	2023	2022	2023
Zakłady wytwórcze	117	128	81	103	12	12	9	11	1900	2800
Zakłady żywienia zbiorowego	827	827	363	442	28	58	56	64	11500	13500
Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1287	1249	388	630	36	43	51	79	8070	16350
RAZEM	2231	2204	832	1175	76	113	116	154	21450	32650

tab. 2 Zestawienie działań kontrolnych w latach 2022 -2023

ryc. 2 Ilość przeprowadzonych kontroli – porównanie 2022 i 2023 r.

ryc. 3 Porównanie wyników działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w latach 2022 i 2023

Porównując wyniki działania PSSE w Gliwicach należy stwierdzić, że wynikowość przeprowadzonych kontroli w 2023 r. na terenie miasta Gliwice utrzymuje się na tym samym poziomie, tj. 23%, co świadczy o braku poprawy stanu techniczno-sanitarnego zakładów żywnościowo-żywnościowych.

Statystycznie w roku 2023 co 8 kontrola skutkowało nałożeniem mandatu karnego, natomiast w 2022 roku, prawie co 4 kontrola była zakończona mandatem.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji należy:

- niezachowanie czystości w pomieszczeniach zakładu,

- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- brak higieny przy przygotowywaniu i sprzedaży żywności,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak odzieży ochronnej u personelu.

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- brak bieżących zapisów dotyczących realizacji procedur HACCP, GHP i GMP,
- brak dokumentacji z kontroli surowców, półproduktów i wyrobów gotowych przez producentów w tym badań właścicielskich.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (dalej: RASFF)

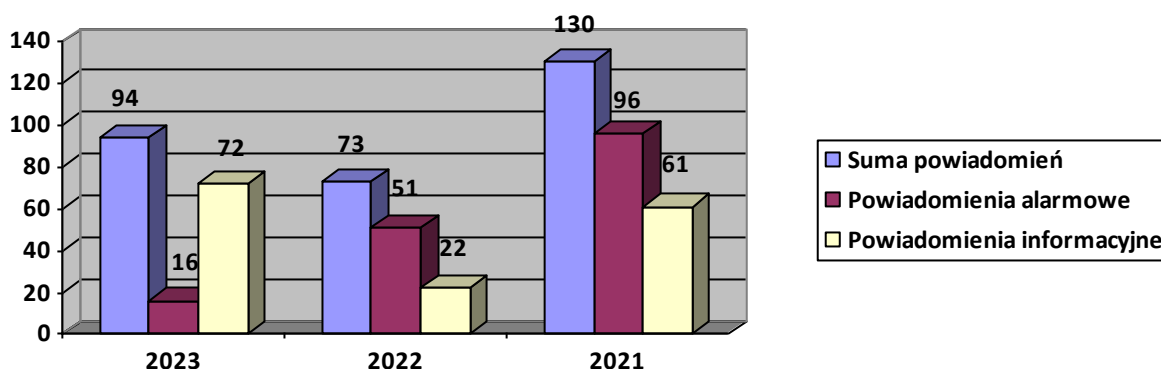
W ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje system RASFF, który został opracowany i wdrożony, aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składają się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów począwszy **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**” i zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń oraz niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.

W ramach systemu RASFF w 2023 r. ogółem otrzymano **94** powiadomień (**w 2022 r. było 73, a w 2021 r. 130**), w tym **16** alarmowych, **72** informacyjnych i **6** innych (NEWS, odrzucenia na granicy). Dotyczyły one w **92** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz w **2** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **58** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **11** z Unii Europejskiej i **25** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2023 r. przeprowadzono łącznie **246** kontroli i innych działań kontrolnych i wyjaśniających. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru.

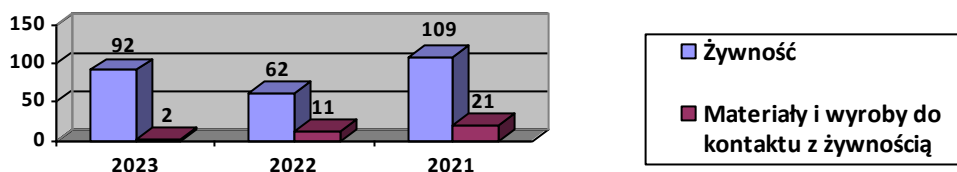
ROK	Suma powiadomień	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne
2023 r.	94	16	78
2022 r.	73	51	22
2021 r.	130	96	34

tab. 3 Ilość otrzymanych powiadomień systemu RASFF w ostatnich 3 latach z podziałem na kategorie powiadomień.

ryc. 4 Ilość powiadomień systemu RASFF w latach 2021-2023

ryc. 5 Powiadomienia systemu RASFF z podziałem na kategorie zgłaszanych artykułów.

W roku 2023 z **92** otrzymanych powiadomień RASFF dotyczących żywności, **31** dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a **61** pozostałej żywności. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PSSE Gliwice.

Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzono zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Zakłady Wytwórcze

W omawianym okresie na terenie miasta Gliwice zlokalizowanych było **128** zakładów wytwórczych, w których przeprowadzono **103** kontrole sanitarne, nałożono **11** mandatów karne na kwotę **2800 zł**, wydano **12** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, **4** decyzje przedłużenia.

W zakładach wytwórczych w 2023 r. pobrano ogółem **23 próbki**, w tym 10 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 1 próbkę w kierunku 3-MCPD, 2 próbki w kierunku WWA, 2 próbki w kierunku mikotoksyn, 1 próbkę w kierunku tlenu etylenu, 1 próbkę w kierunku substancji dodatkowych oraz 6 próbek sanitarnych.

Spośród wszystkich próbek pobranych w zakładach wytwórczych nie zakwestionowano żadnej.

Największą grupę zakładów wytwórczych stanowią głównie piekarnie i ciastkarnie. W 2023 r. w rejestrze PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwic figurowało **28** zakładów piekarniczych oraz **24** ciastkarni.

W zakładach piekarniczych od 2008 r. prowadzona jest Akcja „Mklik Próchniczek”, która ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym.

Najczęstsze stwierdzone nieprawidłowości techniczno – sanitarne:

- uszkodzone koszyczki do garowania
- brak siatek w oknach
- brudne, uszkodzone ściany i sufity w pomieszczeniach produkcyjnych
- niekompletny system HACCP, GMP/GHP

W związku z powyższym skontrolowano 19 piekarni, w których przeprowadzono ogółem **37** kontroli, nałożono **7** mandatów karnych na kwotę 2000 zł, wydano **7** decyzji administracyjnych. Ponadto do badań laboratoryjnych w 3 zakładach piekarniczych pobrano 6 próbek sanitarnych, tj. zmiotki z podłogi oraz wytrzepki z koszyków do garowania pieczywa, w których nie stwierdzono obecności szkodników zbożowo-mącznych.

Akcja nadal będzie kontynuowana w 2024 roku.

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli w 2023 r. wpisanych było **101** gospodarstw rolnych zajmujących się produkcją pierwotną produktów pochodzenia roślinnego z dostawami bezpośrednimi, w tym 5 na terenie Gliwic.

Miejsca obrotu żywnością, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **1249** zakładów obrotu żywnością, w których przeprowadzono **630** kontroli, nałożono **79** mandatów karnych na kwotę **16350 zł** oraz wydano **58** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli, **6** przedłużenia, **4** wygaśnięcia oraz **3** umorzenia.

Na terenie miasta Gliwice zlokalizowane są centra handlowe, tj.: „Arena”, „Forum”, „Auchan”, „Factory”, „Europa Centralna”, supermarkety sieci typu: **Lidl, Carrefour, Auchan, Kaufland, Biedronka, Polomarket, Netto, Aldi, Dino, Stokrotka**. Ponadto znajdują się magazyny hurtowe m.in. **Selgros** oraz **Centra dystrybucyjne: Lidl, Kaufland i Netto**, które realizują usługi logistyczne związane z gromadzeniem i przechowywaniem produktów dostarczonych przez producentów i przeznaczonych do dalszej dystrybucji w sieci supermarketów.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak bieżącej czystości i porządku,

- brak zapisów dotyczących dokumentacji systemu HACCP,
- brak procedur i rejestrów dotyczących gospodarowania odpadami kategorii 3
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- żywność nieopakowana niezabezpieczona od strony klienta przed zanieczyszczeniem,
- przechowywanie środków spożywczych bezpośrednio na podłodze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany, sufity w pomieszczeniach zakładu,
- ubytki w podłodze, powierzchnia trudna do utrzymania w czystości,
- sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych

W obiektach obrotu żywnością pobrano ogółem **219 próbek**, w tym **212** próbek środków spożywczych oraz **7** próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Przedmiotowe próbki zbadano w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne – 120 próbek,
- ocena organoleptyczna – 11 próbek,
- azotany – 4 próbki,
- gluten – 2 próbki,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 21 próbki,
- mikotoksyny – 4 próbki,
- pH, kwasowość – 4 próbki,
- pozostałości pestycydów – 16 próbek,
- alkaloidy pirolizydynowe – 1 próbka,
- histamina – 1 próbka,
- kontrola żywności wzbogacanej – 1 próbka,
- wybrane parametry w suplementach diety – 8 próbek,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 9 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 10 próbek,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 7 próbek.

Spośród 186 pobranych próbek w obiektach obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością zdyskwalifikowano **5** próbek ciastek z kremem ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Gliwice zlokalizowanych jest **827** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

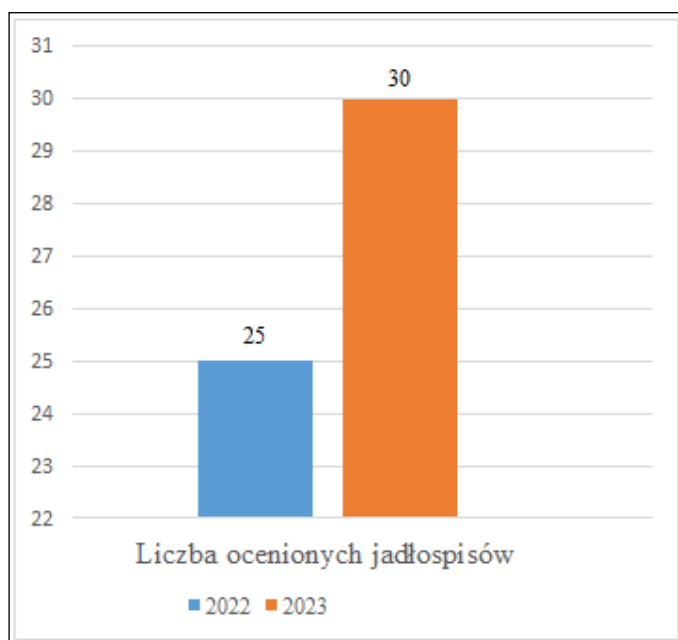
W 2023 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **442** kontrole sanitarne w trakcie, których nałożono **64** mandatów karnych na kwotę **13500 zł** oraz wydano **43** decyzje administracyjne represyjne nakazujące wykonanie zarządzeń, **4** przedłużenia, **3** wygaśnięcia oraz **1** umorzenie.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, zamrażalniczych,
- brak higieny personelu przy przygotowaniu posiłków, brak odzieży roboczej,
- brak bieżącej czystości w zakładach,
- naczynia stołowe niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- brak bieżących zapisów wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP,
- gotowe potrawy niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- przeterminowane środki spożywcze,
- nieprawidłowo przechowywane środki spożywcze bezpośrednio na podłodze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany i sufity,
- uszkodzone umywalki, niedrożne zlewy,

W 2023 r. w zakładach zbiorowych typu zamkniętego i otwartego pobrano 2 próbki posiłków obiadowych, tj. 1 próbka w kierunku wartości kalorycznej, procentowego udziału energii z białka, tłuszczów, węglowodanów oraz 1 próbkę posiłku bezglutenowego w kierunku zawartości glutenu. Nie stwierdzono przypadku zdyskwalifikowania próbek w tego typu zakładach.

Ocena sposobu żywienia

W 2023 r. na terenie miasta Gliwice przeprowadzono łącznie **30** ocen jadłospisów w **22** placówkach oświatowych, **3** w szpitalach, **4** w żłobkach i wydawalniach, **1** w stołówce w domu pomocy społecznej.

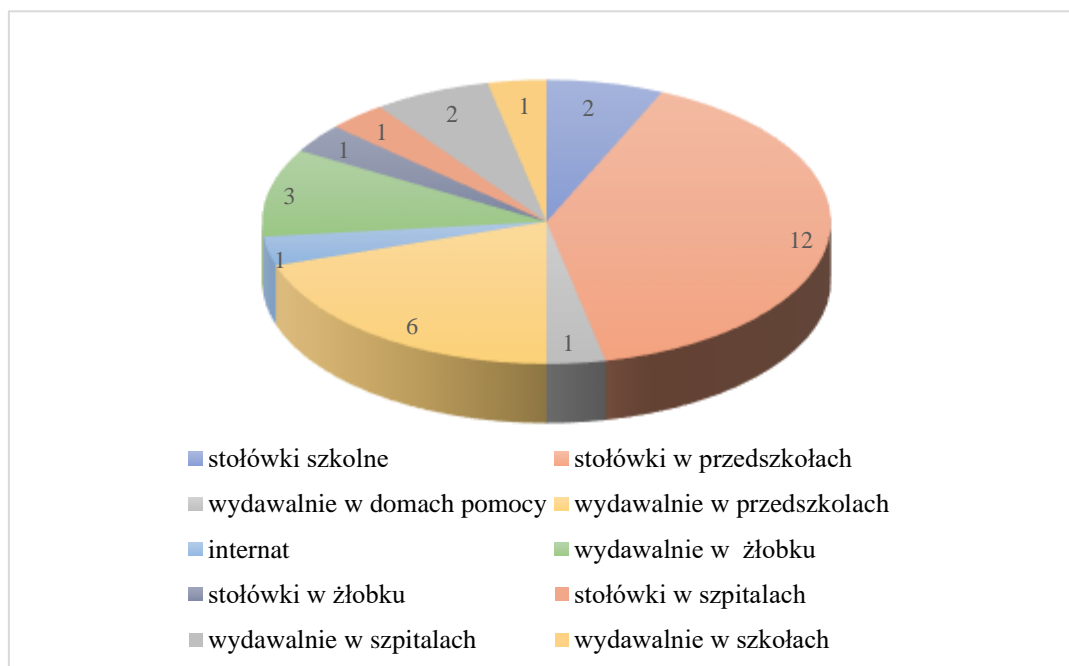
ryc. 6 Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów – porównanie 2022 i 2023

W 2023 r. w ramach kontynuowanej akcji „Żywienie dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych” dokonano oceny ilościowej i jakościowej jadłospisów.

W ramach bieżących kontroli przeprowadzono **4** oceny jadłospisów dekadowych w 1 stołówce w żłobku oraz w 3 wydawalniach posiłków w żłobku. W 3 ocenach jadłospisów stwierdzono nieprawidłowości:

- zbyt dużą podaż energii,

- zbyt dużą ilość tłuszczu,
- zbyt dużą ilość soli,
- zbyt małą ilość wapnia z powodu za małych porcji mleka i jego produktów.

ryc. 7 Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów na terenie miasta Gliwice z podziałem na grupy.

W placówkach oświatowych na terenie miasta Gliwice jadłospisy sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1154) w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej wynikające z publikacji M. Jarosz - Normy żywienia dla populacji polskiej. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, Warszawa, 2020.

Analizy jadłospisów przeprowadzono przy użyciu programu dietetycznego WIKT.

Spośród 22 przeprowadzonych analiz jadłospisów w placówkach oświatowych (2 stołówkach szkolnych i 12 przedszkolnych, 1 wydawalni szkolnej oraz 6 wydawalni w przedszkolu, 1 stołówce w internacie) w 15 jadłospisach stwierdzono nieprawidłowości. Uchybienia najczęściej dotyczyły:

- nieprawidłowej ilości energii,
- braku 2 porcji mleka lub produktów mlecznych,
- zbyt dużą ilość soli,

- brak porcji ryby raz w tygodniu,
- niewystarczającej ilości warzyw i owoców w posiłkach
- braku minimum 1 porcji ryby raz w tygodniu.

Ponadto w 2023 r. dokonano oceny 3 jadłospisów dekadowych z pobranych z 2 wydawalniach w szpitalu oraz 1 stołówce w szpitalach prowadzących żywienie we własnym zakresie. W 1 jadłospisie w wydawalni stwierdzono nieprawidłowości dotyczące podawania:

- zbyt małej ilości mleka i produktów mlecznych,
- zbyt małej ilości wapnia,
- braku wystarczającej ilości roślin strączkowych,
- zbyt dużej ilości tłuszczu.

Porównując przeprowadzone analizy w 2022 r. na 25 pobranych jadłospisów w 14 wykazano błędy (56%), natomiast w 2023 r. na 30 ocenionych jadłospisów w 21 (63%) stwierdzono nieprawidłowości. **W jadłospisach z 2023 r. stwierdza się większy odsetek błędów.** W związku z powyższym analiza jadłospisów nadal będzie kontynuowana w 2024 r.

Import

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny (dalej: PPIS) w Gliwicach na mocy ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich.

W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzane przy współudziale funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych, importerów lub eksporterów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy (lub wywożonych za granicę) produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w roku 2023 wykonano **318** kontroli (w 2022 r. było **337**, a w 2021 r. było **494**), w tym **89** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **251** partii środków spożywczych, **67** partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wydano łącznie **318** świadectw spełnienia wymagań towarów przekraczających granicę. W ramach granicznych kontroli dokonano oceny **161** produktów przywiezionych z zagranicy (importu) i **157** produktów wywożonych za granicę (eksportu).

	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli granicznych	318	251	67

tab. 4 Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów

Od 2017 r. na terenie Gliwic, funkcjonuje również nowy, główny magazyn firmy cukierniczej z Raciborza. W roku 2023 przeprowadzono w tym magazynie aż **97** kontroli granicznych towarów eksportowanych do krajów trzecich.

Interwencje

PPIS w Gliwicach, w zakresie Higieny Żywności i Żywnienia w 2023 r. przyjął ogółem **286 interwencji**, w tym **139** dotyczyło miasta Gliwice. W 2022 r. wpłynęło 92 interwencje dotyczących miasta Gliwice, w związku z powyższym w 2023 r. nastąpił znaczny wzrost zgłaszanych spraw. Rozpatrzono 267 spraw, nie rozpatrzono 19 z uwagi na:

- 6 przypadków - brak obiektu we wskazanym miejscu, dotyczy głównie obiektów ruchomych i tymczasowych,
- w 3 przypadkach - zakład nieczynny, zawieszona działalność,
- w 7 przypadkach - przekazano błędnie skierowaną interwencję zgodnie z właściwością miejscową lub zgodnie z kompetencją,
- w 2 przypadkach strona nie wskazała szczegółowych informacji jakiego produktu dotyczą zarzuty,
- w 1 przypadku strona wycofała wniesioną interwencję.

W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono **103 mandaty karne na kwotę 22250 zł**. W ramach kontroli interwencyjnych wydano **24 decyzje administracyjne** nakazujące poprawę stanu technicznego.

W 2023 r. na 139 rozpatrywanych interwencji dotyczących miasta Gliwice

- 53 uznano za uzasadnione,
- 86 za nieuzasadnione.

Interwencje zgłaszane w Sekcji HŻŻiPU w 2023 r. dotyczyły głównie:

- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości, w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych, tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- nieprawidłowej gospodarki odpadami,
- obecności owadów i gryzoni w obiekcie,
- zatrudniania osób bez aktualnych orzeczeń lekarskich dla celów sanitarno – epidemiologicznych.

W związku ze zgłoszonymi interwencjami na nieprawidłową jakość zdrowotną środków spożywczych w ramach urzędowej kontroli celowanej pobrano do badań laboratoryjnych 6 próbek produktów, tj.: cynamon, lody, malinę mrożoną, ciastka, szprot konserwa oraz pierożki.

Ponadto w związku ze zgłoszoną interwencją na prowadzenie nielegalnej działalności w zakresie produkcji żywności w lokalu znajdującym się na terenie Gliwic, PPIS w Gliwicach zwrócił się z prośbą o współudział funkcjonariuszy policji przy przeprowadzaniu działań kontrolnych pod wskazanym adresem. Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono anty-sanitarne warunki prowadzonej działalności w zakresie produkcji i obrotu kanapek pakowanych jednostkowo dostarczanych do automatów zlokalizowanych na obszarze Śląska i Małopolski. Została wydana decyzja zaprzestania prowadzenia działalności ze względu na ochronę zdrowia ludzkiego. Kontrola sprawdzająca potwierdziła zaprzestanie prowadzonej działalności. W związku z powyższym w 2024 r. został sporządzony do Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego (dalej: ŚPWIS) wniosek o ukaranie właściciela za prowadzenie działalności w zakresie produkcji i obrotu kanapek pakowanych jednostkowo dostarczanych do automatów bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów oraz za utrudnienie przeprowadzenia kontroli.

Wnioski

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowych, jak wykazuje wynikowość (ilość nałożonych mandatów i decyzji w stosunku do ilości kontroli) **utrzymuje się na tym samym poziomie, co świadczy o braku poprawy stanu techniczno-sanitarnego zakładów żywnościowych.**

W zakresie bezpieczeństwa żywności w 2023 r. stwierdzono nieznaczny spadek procentowy próbek kwestionowanych w stosunku do roku ubiegłego.

W stosunku do roku 2022 odnotowano większy odsetek nieprawidłowych jadłospisów w placówkach oświatowych. W związku z powyższym ocena jadłospisów nadal będzie kontynuowana w 2024 r.

Zaobserwowano również większą ilość zgłaszanych interwencji uznanych po rozpatrzeniu za bezzasadne.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych dla miasta Gliwice za rok 2023

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach za rok 2023 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56. W roku 2023 kontynuowano działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych. Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwiła wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenie zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

Tak jak w poprzednich latach w 2023 r. oprócz wykonywania działań statutowych pracownicy byli zaangażowani w działania epidemiczne związane z walką z wirusem SARS-CoV-2. Podejmowano działania edukacyjne, promocyjne, przeciwepidemiczne prowadzące do zmniejszenia zakażeń na nadzorowanym terenie. Działania w zakresie przeciwdziałania zakażeniom SARS-CoV-2 realizowane były za pomocą systemów teleinformatycznych EWP oraz SEPIS.

Monitorowano bieżącą sytuację epidemiologiczną poprzez udział w działaniach związanych z występowaniem zachorowań na choroby szczególnie niebezpieczne w tym poprzez przepływ informacji w Krajowym Systemie Wczesnego Ostrzegania i Reagowania dla Chorób Zakaźnych.

W 2023 r. na terenie objętym nadzorem przeprowadzono ogółem 6155 wywiady epidemiologiczne, przeprowadzono 38 postępowań w ogniskach epidemicznych.

W 2022 r. przeprowadzono 67063 wywiadów epidemiologicznych. Relatywny spadek liczby wywiadów w stosunku do roku ubiegłego związany był ze spadkiem liczby zachorowań na COVID-19.

Na terenie miasta Gliwice odnotowano 6 ognisk epidemicznych wywołanych przez koronawirusa SARS-CoV-2 oraz 1 ognisko wywołane przez *Enterobacter faecium* VRE.

W związku z powyższym przeprowadzono dochodzenia epidemiologiczne mające na celu ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie oraz trybu i postępowania celem przecięcia dróg szerzenia się zakażenia.

Odnotowano:

- 5 ognisk epidemicznych wywołanych wirusem SARS-CoV-2 na terenie szpitali oraz 1 ognisko w placówce pomocy społecznej. Ogniska wystąpiły na terenie 3 szpitali zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice. Ogółem w wyniku zakażeń szpitalnych wyniki dodatnie w kierunku SARS-CoV-2 uzyskano od 47 osób w tym 4 osoby z personelu medycznego, 82 osoby objęto nadzorem epidemiologicznym.
- 1 ognisko w placówce DPS, zachorowały 4 osoby, nadzorem epidemiologicznym objęto 201osób.

Ponadto odnotowano 1 ognisko zakażenia szpitalnego wywołane przez *Enterobacter faecium* VRE. Ognisko wystąpiło w oddziale anestezjologii i intensywnej terapii. Pałeczki *Enterobacter* stwierdzono u 6 pacjentów hospitalizowanych w w/w oddziale.

U 5 pacjentów stwierdzono zakażenie układu moczowego i zakażenie dróg oddechowych. Ponadto u wszystkich pacjentów stwierdzono kolonizację w przewodzie pokarmowym.

W związku z powyższym podjęto decyzję o zastosowaniu izolacji kontaktowej, przeprowadzono wymazy środowiskowe, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

Prowadzony jest aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi, który obejmuje nadzór kliniczny, epidemiologiczny i wirusologiczny nad przypadkami ostrego porażenia wiotkiego z osłabieniem mięśni szkieletowych u dzieci w wieku < 15 roku życia (dalej: r.ż).

Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów dziecięcych, a w przypadku podejrzenia zachorowania pobierania i przesyłania materiału do badań laboratoryjnych do NIZP-PZH.

Stale monitorowane są podejrzenia i zachorowania na odrę i różyczkę w ramach realizacji programu eliminacji tych chorób. PPIS w Gliwicach współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie zwalczania chorób odzwierzęcych w tym prowadzony jest nadzór nad przypadkami narażenia na wściekliznę w przypadkach pokąsań przez zwierzęta domowe i dzikie.

Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego (dalej: GIS) prowadzony jest nadzór epidemiologiczny w przypadku wystąpienia inwazyjnej choroby zakaźnej wywołanej przez *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae* oraz innych bakteryjnych zakażeń ośrodkowego układu nerwowego.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Przedmiotowe informacje są również wprowadzane do ogólnopolskiego Sytemu Monitorowania Informacji o Dopalaczach. Na terenie miasta Gliwice w 2023 r. odnotowano 24 przypadków zatruc dopalaczami, w tym 15 mężczyzn i 9 kobiet, 15 osób poddano hospitalizacji. Najwięcej przypadków zatruc dopalaczami odnotowano w grupie wiekowej 15-19 lat. W odniesieniu do roku 2022 odnotowano wzrost liczby zatruc tj. 9 przypadków zatruc środkami zastępczymi, z czego 3 osoby wymagały leczenia szpitalnego.

W ramach prowadzonego nadzoru nad zgłaszalnością chorób zakaźnych odnotowano poprawę zgłaszalności, na którą ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy ŚPWIS i Narodowym Funduszem Zdrowia (dalej: NFZ).

PPIS w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do NFZ. Powyższe dane są wnikliwie analizowane i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach.

W związku z powyższym do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej, w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do NFZ i PSSE w Gliwicach wysyła się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających szczepieniom ochronnym, w tym przeciwko COVID-19 a także chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek.

Ustabilizowanie sytuacji epidemiologicznej może być osiągnięciem w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych, w tym przeciwko COVID-19 i grypie
- realizacji programu eradykacji poliomyelitis oraz eliminacji odry i różyczki
- monitorowanie bieżącej sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych w tym chorób szczególnie niebezpiecznych
- zwiększenia dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne, ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Gliwice zostały przedstawione w formie tabelarycznej [tab. nr 5], [tab. nr 6]

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2023 r.	Zapadalność na 100 000 ludności	Liczba zachorowań w 2022 r.	Zapadalność na 100 000 ludności	Wzrost/spadek zapadalności
Płonica	375	232,18	80	48,86	+ 183,32
Borelioza	101	62,53	68	41,53	+ 21,00
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	96	59,40	86	52,53	+ 6,90
Gruźlica	42	26,00	30	18,32	+ 7,68
WZW B	24	14,85	12	7,33	+ 7,52
WZW A	3	1,85	0	0	+ 1,85
Inne Neuroinfekcje	8	4,95	6	3,66	+ 1,29
Gorączka denga	2	1,23	0	0	+ 1,23
Krztusiec	1	0,61	0	0	+ 0,61
Dur brzuszny	1	0,61	0	0	+ 0,61
Malaria	1	0,61	0	0	+ 0,61
Listerioza	1	0,61	0	0	+ 0,61
Ospa wietrzna	876	542,38	887	541,78	+ 0,60
Bakteryjne zakażenia jelitowe	49	30,33	49	29,92	+ 0,41
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	5	3,09	5	3,05	+ 0,04
Odra	0	0	0	0	0,00
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Neisseria meningitidis</i>	0	0	0	0	0,00
Świnka	2	1,23	3	1,83	- 0,59
Różyczka	1	0,61	2	1,22	- 0,61
WZW C	17	10,52	21	12,82	- 2,29
Salmonellozy zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	30	18,57	74	45,20	- 26,62

Wirusowe zakażenia jelitowe	109	67,48	184	112,39	- 44,90
Zakażenia SARS-CoV-2	1845	1142,34	11660	7122,00	- 5979,65

tab. 5 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w 2023 r. i 2022 r. w Gliwicach

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2023 r.	Liczba zachorowań w 2022 r.	Liczba zachorowań w 2021 r.	Liczba zachorowań w 2020r	Liczba zachorowań w 2019 r.
Ospa wietrzna	876	887	204	220	320
Wirusowe zakażenia jelitowe	109	184	95	34	125
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	96	86	31	68	180
Płonica	375	80	15	28	98
Borelioza	101	68	35	16	32
Salmonellozy	30	74	43	8	28
WZW C	17	21	10	1	7
Gruźlica	42	30	28	35	48
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	5	5	3	2	1
Świnka	2	3	1	2	6
Różyczka	1	2	0	0	3
Inne Neuroinfekcje	8	6	5	0	9
WZW B	24	12	11	2	8
Odra	0	0	0	0	4
Krztusiec	1	0	0	0	1
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Neisseria meningitidis</i>	0	0	1	0	0
WZW A	3	0	2	2	0
Bakteryjne zakażenia jelitowe	49	49	52	30	43

tab. 6 Liczba zachorowań na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w latach 2018 - 2022 w Gliwicach

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA POKARMOWE I ZAKAŻENIA JELITOWE

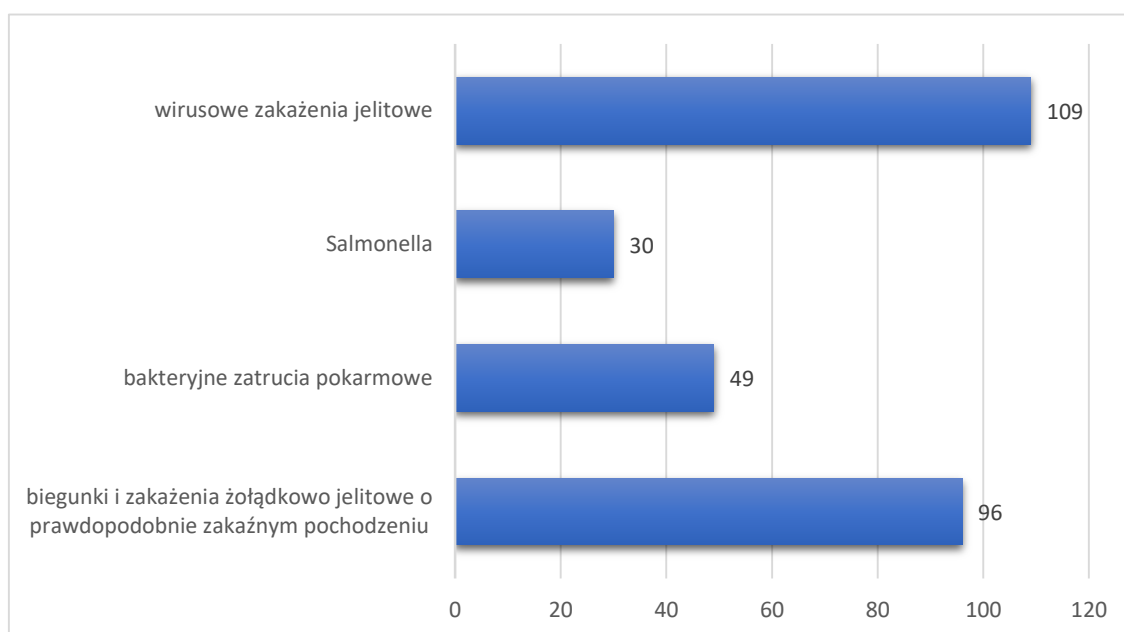
Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania

potraw. Mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują przede wszystkim zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe, w tym wirusowe, bakteryjne i nieokreślone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu. Główną przyczyną bakteryjnych zatruc pokarmowych w analizowanym czasie były zakażenia wywołane odzwierzęcymi pałeczkami Salmonella.

Głównym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych jest niedodiagnozowanie. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy pomimo wdrożonego leczenia nadal się utrzymują. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W ok. 39% przypadków zatruc i zakażeń pokarmowych były spowodowane zakażeniami wirusowymi zwłaszcza norowirusami i rotawirusami.

ryc. 8 Liczba zachorowań na zatrucia i zakażenia pokarmowe w 2023 r.

BIEGUNKI I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIEM ZAKAŻNYM POCHODZENIEM

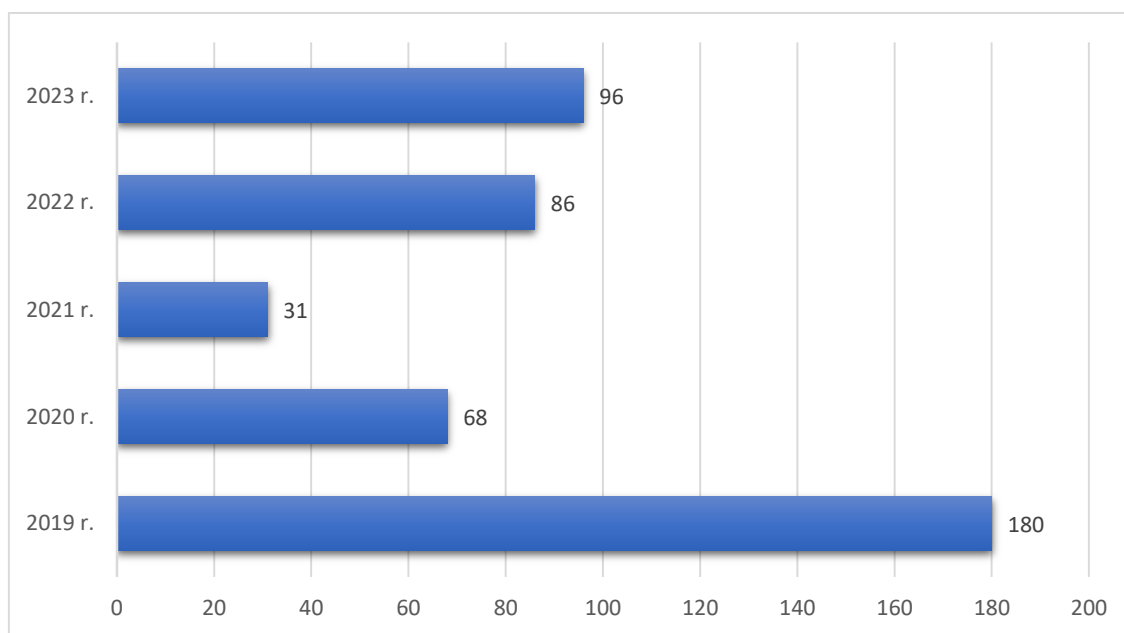
Biegunka w szczególności u dzieci może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu zwykle nie są potwierdzane badaniami bakteriologicznymi i stanowią one poważną słabość nadzoru epidemiologicznego.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane.

W 2023 r. odnotowano 96 przypadków biegunek, w tym 8 u dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 2 dzieci do lat dwóch.

W 2022 r. zarejestrowano 86 zachorowań, w tym 9 u dzieci do lat dwóch.

Hospitalizowano 7 osób, w tym 4 dzieci do lat 2.

ryc. 9 Liczba zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2019-2023

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE

Poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny stanowią wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe i norowirusowe, są one najczęstszą przyczyną ostrego nieżytu żołądkowo – jelitowego u dzieci.

Zakażenia przenoszą się drogą fekalno-pokarmową oraz przez brudne ręce, przez zanieczyszczone przedmioty. Po przedostaniu się do organizmu uszkadzają nabłonek kosmków jelitowych, wywołując stan zapalny żołądka i jelit.

Zakażenia występują głównie u dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje te stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. Do rozwiązania problemu infekcji rotawirusowych może przyczynić się wprowadzenie od 2021 r. obowiązkowych szczepień p/rotawirusom.

W 2023 r. przeciwko rotawirusom zaszczepiono 1632 dzieci urodzonych w roku 2022 i 2023.

W **2023 r.** zarejestrowano **109** zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 40 u dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem **85** osób, w tym **40** dzieci do lat dwóch.

W **2022 r.** odnotowano **184** przypadków wirusowych zakażeń jelitowych, w tym 64 u dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem **177** osób, w tym **64** dzieci do lat dwóch.

W 2023 r. 41 zachorowań wywołanych było przez norowirusy, 28 zachorowań przez rotawirusy, 13 zachorowań wywołanych przez adenowirusy, a 27 zachorowań sklasyfikowano jako wirusowe zakażenia jelitowe inne i nieokreślone.

Ok. 38% wszystkich zachorowań stanowią zachorowania wywołane przez norowirusy.

Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom.

Salmonellozy

Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* są skażone jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe i wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności jest nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzeganie warunków chłodzenia. Zakażona żywność zwykle wygląda i pachnie normalnie, dlatego ważne jest, aby wiedzieć, jak zapobiegać infekcji. Metody zapobiegawcze obejmują środki ostrożności, takie jak: higiena żywności, unikanie żywności i napojów o wysokim ryzyku zanieczyszczenia oraz częste mycie rąk, szczególnie po kontakcie ze zwierzętami lub ich odchodami oraz z osobami chorymi.

W **2023 r.** zarejestrowano **30** przypadków zachorowań wywołanych pałeczkami *Salmonella* w tym **26** przypadków zatruc pokarmowych i **4** przypadki salmonellozy pozajelitowej z czego 22 osoby wymagały hospitalizacji.

Liczba zachorowań na salmonellozę jelitową uległa znacznemu spadkowi, nie odnotowano również ognisk zbiorowego zatrucia pokarmowego.

W **2023 r.** na zatrucie pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella* zachorowało **26**, osób w tym 10 mężczyzn i 16 kobiet, 19 osób wymagało leczenia szpitalnego.

W **2022 r.** odnotowano **72** zachorowania na zatrucie pokarmowe oraz **2** zakażenia pozajelitowe wywołane pałeczkami *Salmonella* - z czego 31 osób wymagało hospitalizacji.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z *gr D enteritidis* i stanowiła ponad 99% wszystkich zachorowań. Największą zapadalność odnotowano w okresie od lipca do sierpnia.

W ramach działań przeciwepidemicznych nadzorem epidemiologicznym objęto 58 osób ze styczności z chorymi, w wyniku czego wykryto 1 osobę z bezobjawowym nosicielstwem pałeczek *Salmonella*.

Ponadto odnotowano 4 przypadki zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki *Salmonella*. Zachorowało dwóch mężczyzn i dwie kobiety, 3 osoby wymagały hospitalizacji. Pałeczki *Salmonella* zostały wyhodowane z krwi, z rany, z moczu oraz z ropnia dołu pachowego. Chorzy wymagali celowanej antybiotykoterapii

Bakteryjne zakażenia jelitowe

W 2023 r. zarejestrowano 49 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych, w tym 45 wywołanych przez *Clostridioides difficile* oraz 4 przypadki zachorowań na nieokreślone zakażenia jelitowe. 44 osoby wymagały hospitalizacji.

W 2022 r. również odnotowano 49 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych.

Nie odnotowano zgonów z powodu zakażenia *Clostridioides difficile*.

Zachorowania wywołane przez *Clostridioides difficile* wystąpiły głównie u osób starszych, obciążonych innymi jednostkami chorobowymi poddawanych długotrwałej antybiotykoterapii.

Zakażenia najczęściej występują u chorych leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów. Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia, a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridioides difficile* w przebiegu hospitalizacji.

WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C, przeciwko któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

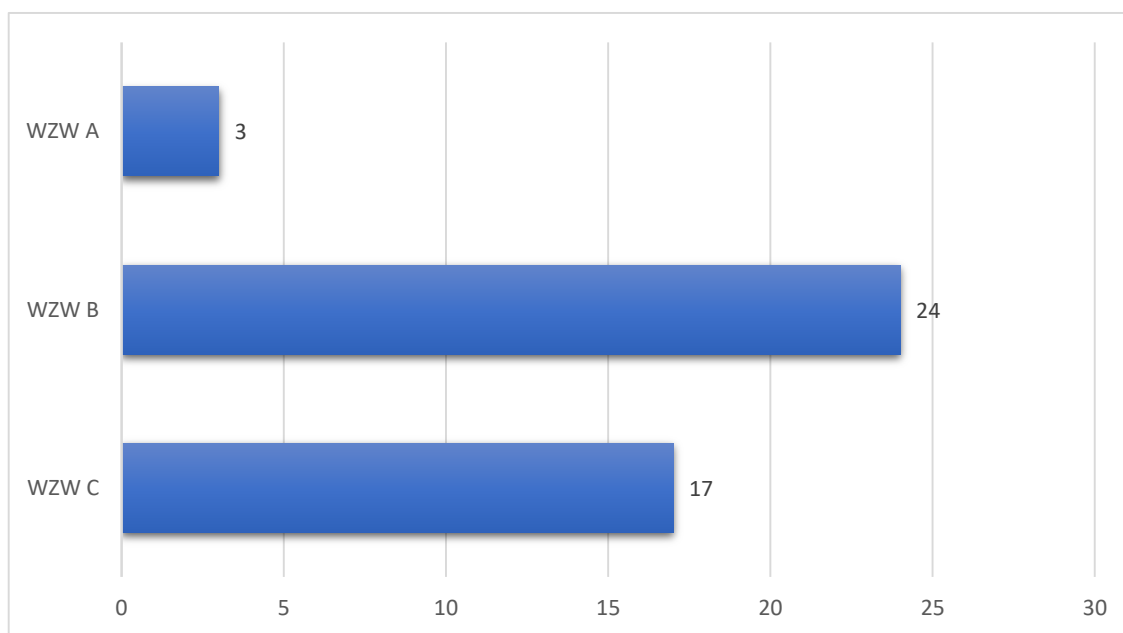
W 2023 r. zarejestrowano 17 zachorowań, w 2022 r. odnotowano 21 zachorowań, żadna z osób chorych nie wymagała hospitalizacji.

Zachorowania odnotowano u 7 kobiet i 10 mężczyzn.

20 osób z kontaktu z zakażonymi osobami objęto nadzorem epidemiologicznym.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż, wszyscy chorzy korzystali z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek. Odnotowano 1 zachorowanie wśród u pracownika branży medycznej.

ryc. 10 Liczba zachorowań na WZW w 2023 r.

Wszystkie przypadki zostały potwierdzone badaniami genetycznymi potwierdzającymi obecność kwasu nukleinowego wirusa HCV.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równolegle do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W **2023 r.** odnotowano **24** przypadki przewlekłego WZW typu B, żadna z osób chorych nie wymagała leczenia szpitalnego. Zachorowało 13 mężczyzn oraz 11 kobiet.

W **2022 r.** zarejestrowano **12** przypadków zachorowań na przewlekłe WZW typu B.

Ostrych przypadków nie zanotowano. Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i u kobiet.

Zachorowania wystąpiły tylko wśród osób dorosłych, 58% osób nie było zaszczepionych przeciwko WZW typu B, 29% osób była zaszczepiona niepełnym cyklem szczepień, pozostałe 13% osób było zaszczepione pełnym cyklem szczepień. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż większość chorych korzystało z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek. 27 osób ze styczności z chorymi na WZW typu B zostało objętych nadzorem epidemiologicznym oraz skierowanych pod nadzór lekarski celem wykonania badań diagnostycznych oraz zaszczepienia przeciwko WZW typu B. Odnotowano 1 zachorowanie u pracownika służby zdrowia (ratownik medyczny). Wpływ na zapadalność na WZW typu B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W **2023 r.** odnotowano **3** zachorowania na WZW typu A. Zachorowało 5-letnie dziecko i 2 osoby dorosłe. Dwie osoby przed zachorowaniem przebywały za granicą (Pakistan, Grecja), nie ustalono źródła zachorowania u dziecka. Chorzy z objawami dyspeptycznymi, żółtaczką, osłabieniem, wysokim poziomem transaminaz, ciemnym moczem, odbarwionym stolcem zostali hospitalizowani w oddziałach zakaźnych. Żadna z osób chorych nie była wcześniej zaszczepiona przeciwko WZW typu A.

W **2022 r.** nie odnotowano przypadków zachorowań na WZW typu A.

NEUROINFEKCJE i CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi.

Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W **2023 r.** odnotowano **8** przypadków zachorowań na neuroinfekcje w tym **5** zachorowań o etiologii wirusowej, w **3** przypadkach etiologii nie ustalono. Odnotowano również **5** przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej.

W **2022 r.** odnotowano **6** przypadków zachorowań na neuroinfekcje, w tym 1 zachorowanie na bakteryjne zapalenie opon mózgowo - rdzeniowych oraz 5 przypadków zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych o nieokreślonej etiologii. Ponadto odnotowano 5 przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej oraz 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

Zachorowania o etiologii wirusowej

Na kleszczowe zapalenie mózgu zachorowały 2 osoby, nie szczepione przeciwko KZM. Objawy stwierdzono u 3-letniego chłopca, który został przyjęty do szpitala z powodu zaburzenia chodu i równowagi. Z przeprowadzonego wywiadu epidemiologicznego ustalono, iż 2 miesiące przed wystąpieniem objawów dziecko zostało ukąszone przez kleszcza. Po 3-tygodniowym leczeniu dziecko zostało wypisane do domu w stanie dobrym.

Zachorowanie stwierdzono również u 24-letniej kobiety, która została hospitalizowana w związku z objawami grypopodobnymi, bólami głowy, bólami stawów, bólami zębów i gałek ocznych. Ustalono, że ok. 2 miesiące przed zachorowaniem chora została ukąszona przez kleszcza.

Zachorowania zostały potwierdzone badaniami surowicy i płynu mózgowo - rdzeniowego w kierunku kleszczowego zapalenia mózgu.

Na wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nie określone zachorowały 2 osoby dorosłe w wieku 46 i 74 lata. Chorzy zostali hospitalizowani z objawami bólu głowy, wymiotami, gorączką, zaburzeniami neurologicznymi. Po kilkunastu dniach leczenia chorzy zostali wypisani do domu w stanie dobrym bez następstw pochorobowych.

Na enetrowirusowe zapalenie opon mózgowych zachorował 35-letni mężczyzna. Chory został przyjęty z gorączką, bólami głowy, podwyższona cytozą.

Chorego hospitalizowano w oddziale zakaźnym. Po 4 dniach leczenia został wypisany do domu w stanie dobrym bez następstw pochorobowych.

Na zapalenie opon mózgowych o nie określonej etiologii zachorowało 2 mężczyzn w wieku 75 i 26 lat oraz 16-letnia dziewczynka. Mężczyźni zostali hospitalizowani w oddziałach neurologii z objawami oponowymi, wymiotami, bólami głowy. Wypisani do domu bez następstw pochorobowych. Dziewczynkę hospitalizowano w oddziale pediatrycznym z objawami w postaci porażenia nerwu twarzonego. Po tygodniowej hospitalizacji dziewczynkę wypisano do domu z następstwami pochorobowymi z zaleceniem rehabilitacji.

Inwazyjna choroba pneumokokowa

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą: zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

	2023	2022
Zapalenie Opon/mózgu	1	1
Posocznica	2	3
Zapalenie płuc	2	1

tab. 7 Inwazyjna choroba pneumokokowa 2022-2023

Na inwazyjną chorobę pneumokokową w **2023 r.** zachorowało **5** osób, wszystkie osoby wymagały hospitalizacji. W **2022 r.** zachorowało również **5** osób.

- Na posocnicę pneumokokową zachorowały 2 osoby dorosłe (73-letnia kobieta i 47-letni mężczyzna). Wszystkie osoby z kaszlem, dusznością, gorączką, osłabieniem, wysokimi parametrami zapalnymi zostały hospitalizowane w oddziałach chorób wewnętrznych.

Z posiewu krwi wyhodowano *Streptococcus pneumioniae*. Pacjenci po wdrożonej antybiotykoterapii zostali wypisani do domu w stanie dobrym.

- Na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorował 9-letni chłopiec. Chory z bólami głowy, gorączką, wymiotami i porażeniem nerwów czaszkowych został hospitalizowany w oddziale pediatrycznym. Po zastosowaniu antybiotykoterapii uzyskano poprawę stanu zdrowia pacjenta oraz normalizację wyników badań. Po 12- dniowej hospitalizacji chłopca wypisano do domu w stanie zdrowia dobrym.
- Zapalenie płuc wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* rozpoznano u 2 mężczyzn pow. 70 r.ż. Mężczyźni z gorączką, dusznością, kaszlem zostali hospitalizowani. Po wdrożonej antybiotykoterapii uzyskano poprawę stanu zdrowia pacjentów.

CHOROBA Z LYME

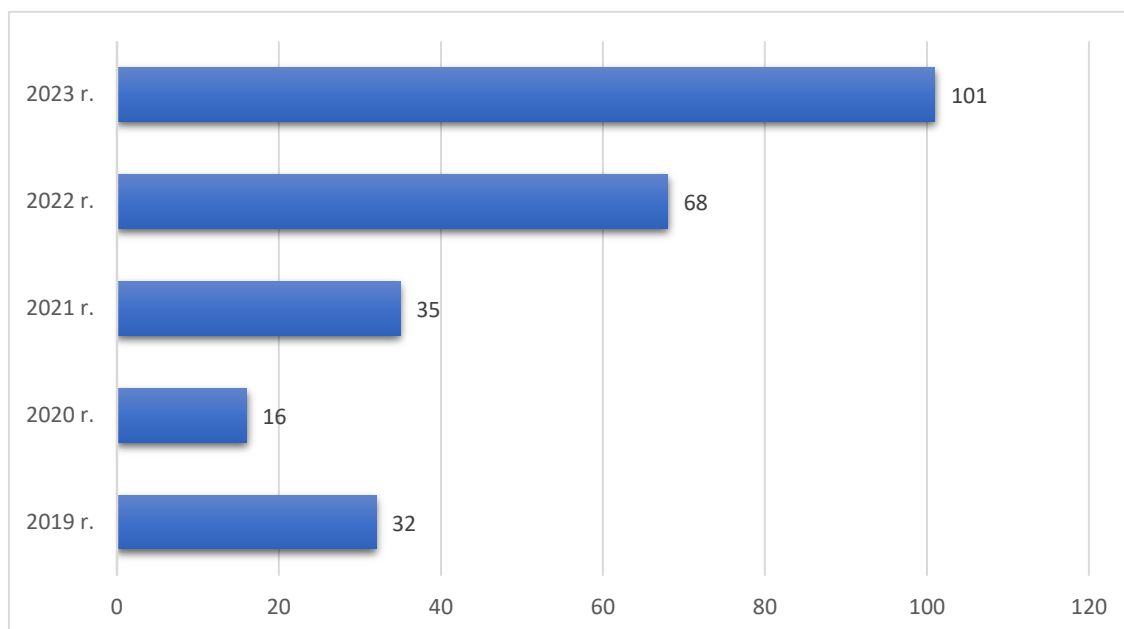
W **2023 r.** odnotowano **101** przypadków boreliozy, 3 osoby wymagały hospitalizacji. Zapadalność jest porównywalna u kobiet jak i u mężczyzn. Zachorowało 50 kobiet i 51 mężczyzn. Odnotowano 14 zachorowań u dzieci do 14 roku życia.

Odnotowano 1 przypadek neuroboreliozy. Chorobę stwierdzono u 17-chołopca, który z objawami w postaci zaburzenia chodu, obniżonego napięcia mięśniowego, osłabionych odruchów ścięgniastych został hospitalizowany w oddziale pediatrii i neurologii wieku rozwojowego. Chłopca po ok. dwutygodniowej hospitalizacji wypisano do domu z zaleceniami kontynuowania rehabilitacji.

W **2022 r.** odnotowano **68** przypadków boreliozy, 5 osób wymagało hospitalizacji.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie i alejki spacerowe. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane z częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Do największej liczby ukąszeń przez kleszcze dochodzi w miesiącach wiosennych i letnich. Wszystkie osoby chore poddane były leczeniu antybiotykami.

ryc. 11 Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2019-2023.

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego, stanowi ona poważny problem dla zdrowia publicznego. Czynnikiem ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy;
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych;
- stosowanie leczenia przeciwprątkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych odnotowuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym. Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, co tym samym prowadzi to do lekooporności.

Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia, co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2019 - 2023 zarejestrowano następującą liczbę chorych na gruźlicę:

w roku 2019 – 48 osób

w roku 2020 – 35 osób

w roku 2021 – 28 osób

w roku 2022 – 30 osób

w roku 2023 – 42 osoby

Spośród wszystkich zachorowań stanowiła gruźlica układu oddechowego.

Mężczyźni chorują 3-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowało 31 mężczyzn i 11 kobiet.

Najwięcej zachorowań wystąpiło u osób w grupie wiekowej pomiędzy 50-65 r.ż.

Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci. Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem.

Większa zapadalność na gruźlicę u mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u nich

czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów,

alkohol, niehigieniczny tryb życia. Ponadto zarejestrowano 3 zachorowania u osób

bezdomych. Zarejestrowano 1 przypadek gruźlicy pozapłucnej, była to gruźlica skóry i

tkanki podskórnej.

Wszyscy chorzy byli hospitalizowani w oddziałach chorób płuc.

Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane

pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2023 r. 38 osób objęto

nadzorem epidemiologicznym oraz wydano skierowania do lekarza podstawowej opieki

zdrowotnej celem wykonania profilaktycznych badań.

W 2023 r. odnotowano 5 przypadków wznowy choroby. Odnotowano 7 zgonów z powodu

gruźlicy. Zgon jest najczęstszą przyczyną zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania

leczenia przez chorego, nie przyjmowanie środków farmakologicznych oraz braku współpracy

chorego z lekarzem.

CHOROBY WENERYCZNE

W 2023 r. odnotowano 8 przypadków zachorowań na kiłę i 5 zachorowań na rzeżączkę.

W roku 2022 r. odnotowano 1 zachorowanie na kiłę.

Zachorowało 9 mężczyzn i 4 kobiety.

Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną ma niski poziom świadomości zdrowotnej oraz

łatwy dostęp do usług seksualnych.

Zachorowania występują głównie u młodych osób, chorzy często przynależą do różnych populacji

kluczowych np. MSM czy SW. Liczba zachorowań może nie być adekwatna do rzeczywistej liczby

osób chorych. Problemem nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową jest fakt niedopełniania przez lekarzy ustawowego obowiązku zgłaszania tych zachorowań, co powoduje, że dane epidemiologiczne są niepełne. Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza. Ze względu na wstydlivy charakter tych chorób, chorzy często korzystają z prywatnych porad lekarskich. Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną jest brak środków na prowadzenie badań profilaktycznych i działań edukacyjnych, niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego należą ospa wietrzna i płonica.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości.

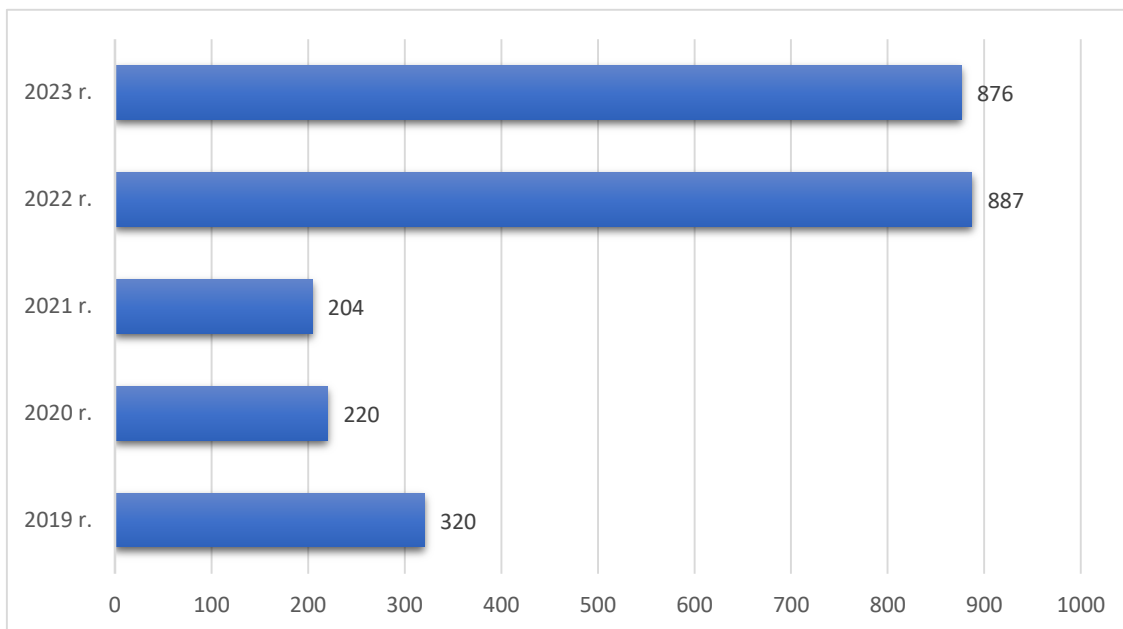
Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Od 2002r obowiązują zalecenia szczepień przeciw ospie wietrznej. Na terenie miasta Gliwice zaszczepiono **842** dzieci.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie z wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków.

W **2023 r.** zarejestrowano **876** przypadków zachorowania na ospę wietrzną, 3 osoby hospitalizowano.

W **2022 r.** odnotowano **887** zachorowań na ospę wietrzną, w tym 2 osoby wymagały leczenia szpitalnego.

Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i u kobiet. Największą zapadalność odnotowano u dzieci w wieku od 3 do 14 lat. Najwięcej zachorowań odnotowuje się w miesiącach jesienno-zimowych. Zachorowania przebiegały łagodnie, nie odnotowano powikłań pochorobowych. Zachorowania wystąpiły u dzieci niezaszczepionych przeciwko ospie wietrznej.

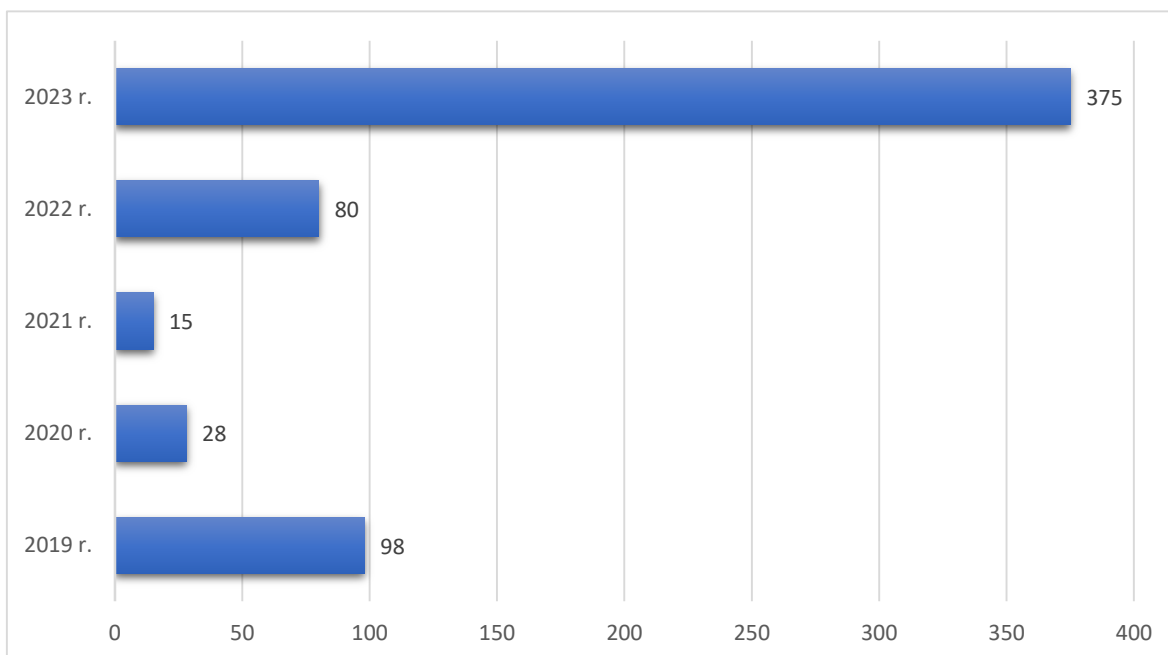

ryc. 12 Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2019-2023.

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

W **2023 r.** odnotowano niemal 5-krotny wzrost zachorowań na płonicę zarejestrowano **375** przypadków zachorowań. W **2022 r.** odnotowano **80** zachorowań. Zachorowania na płonicę charakteryzują się występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

ryc. 13 Liczba zachorowań na płonicę w latach 2019-2023.

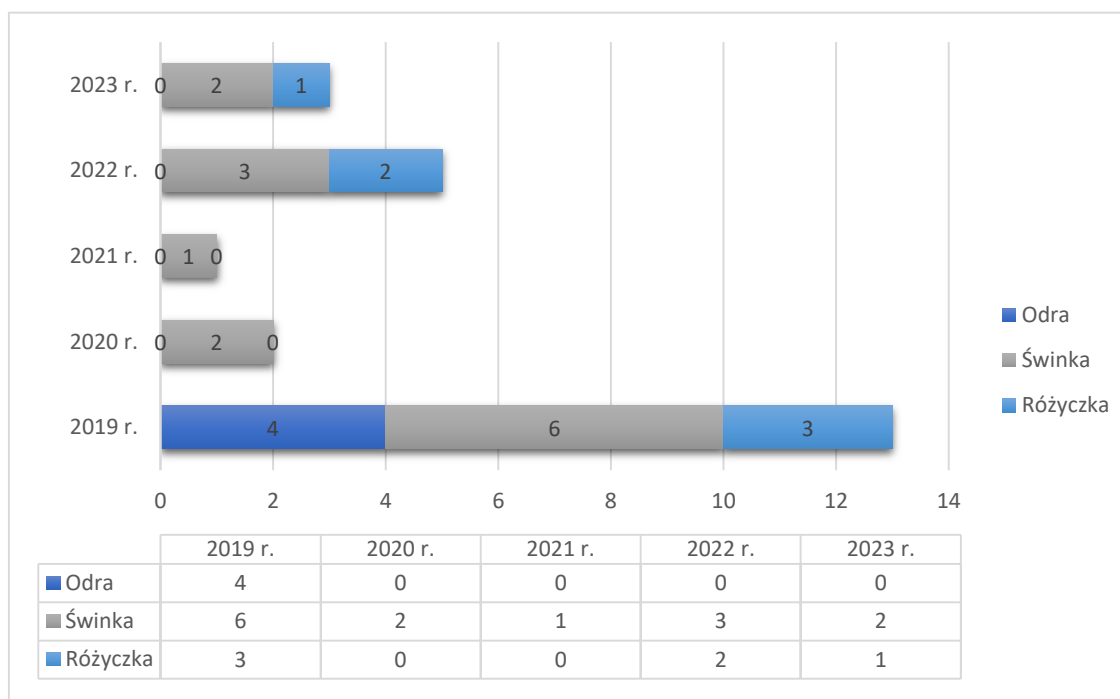
Zachorowania mają charakter łagodny, nie odnotowano przypadków wymagających hospitalizacji. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły, głównie w przedziale wiekowym 3-14 lat. Zapadalność na płonicę jest porównywalna u mężczyzn i kobiet. Największą liczbę zachorowań odnotowano w I i IV kwartale 2023 r.

Świnka, odra, różyczka

Sytuacja epidemiologiczna odrzy, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw w/w chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988r szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004r szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006r dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

ryc. 14 16 Liczba zachorowań na odrę, świnkę różyczkę w latach 2019-2023.

Odra

W 2023 r. oraz 2022 r. nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Świnka

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie.

W **2023 r.** zarejestrowano **2** przypadki zachorowania na świnkę. Zachorowały 2 dziewczynki w wieku 6 i 11 lat, 1 dziecko nie szczepione przeciwko śwince oraz 1 dziecko prawidłowo zaszczepiono szczepionką skojarzoną przeciwko odrze, śwince i różyczce.

W **2022 r.** odnotowano **3** zachorowania.

Różyczka

W **2023 r.** zarejestrowano 1 zachorowanie na różyczkę. Zachorował 43-letni mężczyzna, nie szczepiony przeciwko różyczce.

W **2022 r.** odnotowano 2 zachorowania.

Błonica, Tężec i Krztusiec

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie Gliwic ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieodpornionych. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły.

Rok	Liczba zachorowań na krztusiec
2019	1
2020	0
2021	0
2022	0
2023	1

tab. 8 Krztusiec 2019 - 2023

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatnich lat uległa istotnym zmianom.

W **2023 r.** odnotowano 1 zachorowanie na krztusiec natomiast w **2022 r.** nie zarejestrowano

zachorowań. Zachorował 11-letni chłopiec pochodzenia ukraińskiego nie szczepiony przeciwko krztuścowi.

Wirusowe zakażenia górnych dróg oddechowych

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z gripą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji.

W Gliwicach na gripę zaszczepiono **6031** osób.

związku ze zmianą przepisów prawnych od lipca 2023 r. zniesiono obowiązek raportowania do organów inspekcji sanitarnej zachorowań na schorzenia grypopodobne. Wobec powyższego brak jest danych dotyczących zachorowań na schorzenia grypopodobne. Jednocześnie nałożono obowiązek raportowania zachorowań na infekcje górnych dróg oddechowych potwierdzonych testem antygenowym tj. grypa, SARS-CoV-2 oraz RSV.

W 2023 r. zarejestrowano 57 przypadków zachorowań na gripę, w tym 56 przypadków potwierdzonych testem antygenowym i 1 zachorowanie potwierdzone badaniem molekularnym.

RSV to wirus powodujący sezonowe zakażenia dróg oddechowych, szczególnie groźne dla niemowląt i dzieci poniżej 2 r.ż. Nasilenie się dolegliwości, szczególnie u najmłodszych dzieci, może wymagać leczenia szpitalnego. Odnotowano 25 zakażeń wirusem RSV w tym 18 przypadków zakażeń stanowiły zakażenia u dzieci do lat dwóch, z czego 14 dzieci wymagało leczenia szpitalnego.

W 2023 r. w mieście Gliwice odnotowano **1845** zakażeń wirusem SARS-CoV-2, w 2022 r. zarejestrowano **11660** potwierdzonych przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2.

W 2023 r. w większości przypadków wykonywano antygenowe testy SARS-CoV-2. Hospitalizacji wymagało 11 osób, w 2022 r. hospitalizowano 192 osoby. Odnotowano znaczny spadek liczby zachorowań powodem takiego stanu mogą być powszechnie stosowane szczepienia p/COVID-19.

Malaria (zimmnica)

Na malarię zachorował 36-letni mężczyzna pochodzenia kameruńskiego. Objawy chorobowe wystąpiły po ok. 10 dniach po powrocie z Kamerunu.

U chorego wystąpiły objawy chorobowe: gorączka 40⁰C, wymioty, osłabienie, zmęczenie, dreszcze, poty oraz ból głowy. Chory został hospitalizowany w oddziale klinicznym chorób zakaźnych. Ustalono, że chory w trakcie podróży nie stosował profilaktyki przeciw malarycznej. Z rozmazu bezpośredniego krwi oraz testu immunochromatograficznego stwierdzono *Plasmodium falciparum*. Choremu zostało wdrożone skuteczne leczenie przeciwmalaryczne.

Gorączka denga

Odnotowano 2 zachorowania na gorączkę denga. Zachorował 21-letni mężczyzna oraz 5-letnia dziewczynka. Dziewczynka zachorowała w trakcie pobytu w Egipcie, gdzie wystąpiły objawy w postaci wysypki. Po powrocie do kraju wystąpiła wysoka gorączka, osłabienie, zmęczenie. W związku z powyższym rodzice komercyjnie wykonali badania w kierunku gorączki denga. Dziecko konsultowano z lekarzem pediatrą, który rozpoznał zachorowanie na gorączkę denga. W związku z dobrym stanem zdrowia, dziewczynka pozostała w leczeniu ambulatoryjnym. Z wywiadu epidemiologicznego wynika, iż dziecko było gryzione przez komary, repelentów nie stosowano.

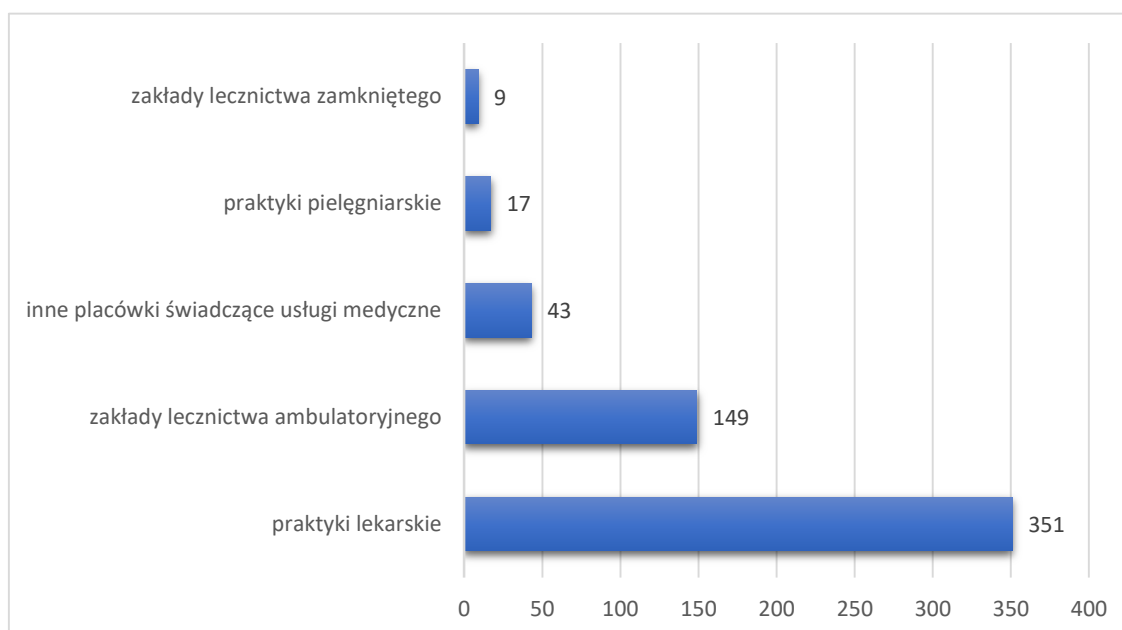
Na gorączkę denga zachorował również 21-letni mężczyzna pochodzenia pakistańskiego, który zachorował po przyjeździe z Pakistanu. W pierwszym dniu po powrocie wystąpiły bóle głowy, bóle wewnątrzgałkowe, ból mięśni, gorączka, biegunka. Chorego hospitalizowano w oddziale chorób zakaźnych. Mężczyźnie wykonano szereg badań, rozpoznano zachorowanie na gorączkę denga oraz zachorowanie na dur brzuszny. Wdrożono skuteczną antybiotykoterapię, po kilku dniach hospitalizacji został wypisany do domu w stanie zdrowia dobrym.

Dur brzuszny

Na dur brzuszny zachorował 21-letni mężczyzna pochodzenia pakistańskiego, który zachorował po przyjeździe z Pakistanu. W pierwszym dniu po powrocie wystąpiły bóle głowy, bóle wewnątrzgałkowe, ból mięśni, gorączka, biegunka. Chorego hospitalizowano w oddziale chorób zakaźnych. Mężczyźnie wykonano szereg badań rozpoznano zachorowania na gorączkę denga oraz zachorowanie na dur brzuszny. Wdrożono skuteczną antybiotykoterapię, po kilku dniach hospitalizacji został wypisany do domu w stanie zdrowia dobrym z zaleceniem wykonania kontrolnych badań kału. W ramach prowadzonego nadzoru epidemiologicznego wykonano w badania kontrolne kału, nie stwierdzono nosicielstwa pałeczek duru brzusznego.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2023 na terenie miasta Gliwice sprawowano nadzór sanitarny nad warunkami higieniczno-sanitarnymi jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

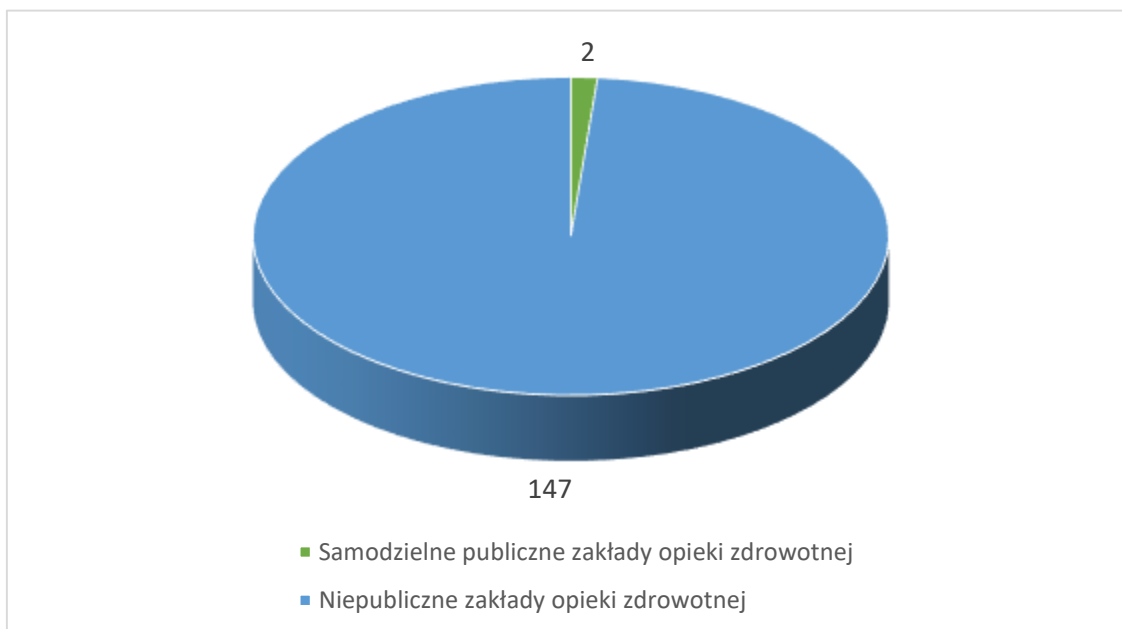
ryc. 15 Placówki ochrony zdrowia działające na terenie miasta Gliwice

W 2023 roku w mieście Gliwice pełniono nadzór nad (ryc.15):

- 9 zakładami leczenia zamkniętego w tym 5 szpitalami z 1obiektem i 1 obiektem szpitala jednego dnia, 1 zakładem opiekuńczo-leczniczym wraz z 1 obiektem, 2 ośrodkami leczenia uzależnień z 1 obiektem i 1 hospicjum,
- 149 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 30 obiektami i 40 filiami, których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice, w tym 2 zakłady oraz 3 filie posiadają status publicznego zakładu opieki zdrowotnej (ryc. 16),
- 351 praktykami lekarskimi, w tym 93 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 253 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 5 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 17 praktykami pielęgniarskimi, w tym 12 indywidualnymi praktykami pielęgniarskimi oraz 5 grupowymi praktykami pielęgniarskimi,
- 43 innymi placówkami świadczącymi świadczenia zdrowotne,

W placówkach leczenia zamkniętego przeprowadzono ogółem 87 kontroli, w tym skontrolowano 5 szpitali, zakład opiekuńczo-leczniczy wraz z obiektem oraz hospicjum.

W ramach prowadzonego nadzoru bieżącego stwierdzono nieprawidłowości.

ryc. 16 Zakłady leczenia ambulatoryjnego miasta Gliwice.

Wszczęto postępowanie administracyjne w 3 zakładach leczenia zamkniętego wydano 4 decyzje administracyjne, które nakazywały między innymi:

- w trybie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatory przy armaturze umywalkowej w szpitalu, do czasu uzyskania wyników badań wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobom korzystającym, w zakresie utrzymania higieny; podjąć działania interwencyjne obejmujące znalezienie przyczyny oraz zmierzające do redukcji liczby bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa,
- utworzyć w bloku operacyjnym służę dla pacjenta, służę szatniowe, przez które przechodzi personel, pomieszczenie przygotowania pacjenta, pomieszczenie dla personelu z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym, magazyn do krótkotrwałego przechowywania brudnej bielizny, pomieszczenie porządkowe oraz zachować rozdzielność zgodnie z funkcją pomieszczenia przygotowawczego dla personelu do pomieszczenia wstępnego opracowania narzędzi wielokrotnego użycia i zapewnić powierzchnię umożliwiającą mycie oraz dezynfekcję mebli w pomieszczeniach bloku operacyjnego,
- zapewnić pracownikom odzież roboczą zgodnie z tabelą przydziału norm odzieży obowiązującą w szpitalu,
- usunąć pęknięcia w ścianie oraz odmalować sufit w pomieszczeniu socjalnym w pomieszczeniu łazienki pracowniczej oraz pracowniach laboratorium analitycznego.

W przypadku decyzji z terminem natychmiastowym badania kontrolne wykonane w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców, po zakończeniu działań naprawczych polegających na dezynfekcji termicznej oraz chemicznej wraz z płukaniem instalacji c.w.u., nie wykazały nieprawidłowości. Pobór próbek wody po trzech miesiącach również potwierdził zgodność parametru mikrobiologicznego, co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych, w związku z powyższym zakończono postępowania administracyjne. Pozostałe dwa postępowania administracyjne w toku realizacji do września 2024 r.

W ramach interwencji zgłoszono nieprawidłowości w zakładach opieki zdrowotnej – 4 interwencje. Dotyczyły one:

- niestosowania odzieży ochronnej przez personel sprzątający.
- niewłaściwego postępowania z brudną bielizną pościelową
- zakażeń bakteryjnych pacjentów w trakcie pobytu w szpitalu.

Przeprowadzono kontrole, które wykazały niezasadność wniesionych interwencji.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz z odpadami medycznymi zgodnie z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W ramach prowadzonego nadzoru nad działalnością zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest aktywne monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W szpitalu przeprowadzono kontrolę celowaną zespołu pomieszczeń Bloku Porodowego z Oddziałem Ginekologii, Położnictwa i Patologii Ciąży. Układ pomieszczeń zespołu porodowego zapewnia łatwą komunikację z pozostałymi komórkami organizacyjnymi szpitala. Blok Porodowy składa się z sal porodowych jednostanowiskowych przystosowanych do porodów rodzinnych, w tym jednej doposażonej w sprzęt umożliwiający poród w wodzie oraz pomieszczenie obserwacji noworodka. Do Bloku Porodowego oraz zespołu pomieszczeń Oddziału Neonatologii prowadzi śluza umywalkowo – fartuchowa.

Oddział Neonatologii dysponuje inkubatorami zlokalizowanymi w pokoju dla noworodków wymagających intensywnej terapii, pokoju opieki ciągłej dla noworodków po sztucznej wentylacji, pokoju opieki pośredniej dla noworodków niewymagających wsparcia oddechowego. W Oddziale Położnictwa pokoje łóżkowe są urządzone w systemie „matka z dzieckiem” przeznaczone maksymalnie dla dwóch matek i dwóch noworodków, doposażone w zespół urządzeń umożliwiających mycie i pielęgnację noworodka.

Oddział Patologii i Intensywnej Opieki Medycznej Noworodka gliwickiego szpitala został w czerwcu otwarty po generalnym remoncie. Dzięki poprawie warunków sanitarno- technicznych zarówno rodzice jak i ich dzieci czują się komfortowo i bezpiecznie w pomieszczeniach oddziału.

Jesienią tego roku szpital znalazł się na podium w rankingu „Maluchy na Brzuchy”, który powstał w oparciu o wyniki głosowania w ankiecie Fundacji „Rodzić po Ludzku”.

W dwóch szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, które posiadają certyfikat systemu zarządzania jakością zgodny z normą ISO 9001:2015 w zakresie: świadczeń dezynfekcji i sterylizacji wyrobów medycznych. Dwa szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast jeden szpital oraz obiekt - szpital jednego dnia sterylizuje we własnym zakresie oraz zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną.

W placówkach lecznictwa zamkniętego prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z poprawą stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń podmiotu.

Lecznictwo otwarte

W podmiotach leczniczych przeprowadzono 110 kontroli, w tym 13 kontroli w praktykach zawodowych.

W ramach prowadzonego nadzoru w 7 podmiotach lecznictwa ambulatoryjnego stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno – sanitarnych, w tym w dwóch z zakresu nadzoru nad szczepieniami ochronnymi.

Wszczęto postępowania administracyjne, wydano 3 decyzje administracyjne oraz dla 4 podmiotów leczniczych wydano zalecenia doraźne. Nieprawidłowości ujęte w jednej decyzji oraz zalecenia zostały wykonane, postępowania administracyjne zakończono. Pozostałe decyzje w toku realizacji. Na negatywną ocenę placówek miały wpływ nieprawidłowości m.in.:

- brak szatni dla pracowników spełniającej wymagania rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów bhp oraz umywalki do mycia rąk w pomieszczeniu jadalni,

- nieprawidłowa klasyfikacja odpadów wytworzonych w trakcie udzielania świadczeń medycznych,

Przeprowadzono kontrole w pozostałych podmiotach lecznictwa otwartego nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W skontrolowanych podmiotach lecznictwa otwartego stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami.

Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

Rozpatrzono trzy interwencje.

Pierwsza interwencja dotyczyła niewłaściwego sposobu postępowania z odpadami medycznymi na stanowisku pracy, nieprawidłowego magazynowania odpadów medycznych do czasu ich odbioru przez specjalistyczną firmę, jak również niewłaściwego sposobu postępowania z narzędziami wielokrotnego użycia podczas udzielania świadczeń zdrowotnych. Na tę okoliczność została przeprowadzona kontrola, sporządzono protokół. Kontrola wykazała niezasadność wniesionej interwencji.

Druga interwencja dotyczyła braku wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych u dziecka. Przeprowadzona kontrola wykazała niezasadność wniesionej interwencji, co zostało ujęte w protokole kontroli.

Trzecia interwencja dotyczyła braku dostępu do ciepłej wody w gabinecie masażu oraz środków do dezynfekcji. Został sporządzony protokół z kontroli, nie potwierdzono zarzutów ujętych w piśmie, w związku z powyższym interwencję uznano za niezasadną.

W 114 podmiotach, w tym 47 praktykach zawodowych sterylizacja prowadzona jest wyłącznie we własnym zakresie. 77 podmiotów, w tym 46 praktyk zawodowych posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia.

W roku sprawozdawczym brano udział w dochodzeniach epidemiologicznych, postępowaniach administracyjnych - prowadzono wywiady epidemiologiczne, pełniono dyżury popołudniowe

i weekendowe, podejmowano zgłoszenia w systemie SEPIS, prowadzono sprawozdawczość i analizę zachorowań na choroby zakaźne wśród populacji gliwickiej.

Oceniając stan sanitarno-higieniczny w nadzorowanych zakładach leczniczych na terenie miasta Gliwice w 2023 r. w porównaniu do roku poprzedniego obserwowano systematyczną poprawę stanu sanitarno - technicznego w placówkach lecznictwa otwartego jak i zamkniętego na który miała wpływ przebudowa oraz przekształcenie i adaptacja pomieszczeń części oddziałów do wymogów określonych w przepisach szczegółowych jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach na terenie miasta Gliwice prowadził bieżący nadzór w 52 punktach szczepień, realizował zadania w zakresie przechowywania i dystrybucji szczepionek służących do przeprowadzania szczepień obowiązkowych, sporządzał ilościowe zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe wraz z harmonogramem dostaw oraz realizował sprawozdawczość z rodzajów, liczby posiadanych szczepionek, numerów seryjnych oraz terminów ważności.

W zakresie realizacji szczepień ochronnych przeprowadzono 28 kontroli.

W 2 zakładach opieki zdrowotnej kontrole sanitarne wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli, wydano 2 decyzje administracyjne. Nieprawidłowości dotyczyły niewykonania obowiązkowych szczepień zgodnie z terminami zawartymi w Programie Szczepień Ochronnych oraz niewłaściwego prowadzenia dokumentacji dotyczącej szczepień. Przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w związku z informacją uzyskaną od ojca dotyczącą nieszczepienia dziecka w podmiocie leczniczym. W pozostałych punktach szczepień kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta tj. karcie uodpornienia, książeczce szczepień, historii choroby). Dokumentacja z realizacji szczepień prowadzona prawidłowo. Szczepienia wykonywane są sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Punkty szczepień wyposażone są w urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Większość punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury.

W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa. Koszty zakupu ponosi osoba poddająca się szczepieniom. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta. Osoby przeprowadzające zalecane szczepienia ochronne prowadzą dokumentację z ich wykonania.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

W ramach przestrzegania dobrej praktyki dystrybucyjnej od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych w Polsce.

Placówki rozliczają w systemie kwartalnym ilość zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną, a raz w roku przedkładają sprawozdanie z wykonanych szczepień ochronnych na druku MZ – 54. Analiza roczna MZ – 54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach oraz szczepienia grup ryzyka i zalecane, nie finansowane z budżetu państwa.

W 2023 r. został wprowadzony powszechny program szczepień przeciw HPV realizujący założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020 – 2030.

W Gliwicach do programu przystąpiło 10 punktów szczepień, które zgodnie z założeniami programu przeprowadzały szczepienia przeciw HPV u dziewczyn i chłopców po ukończeniu 11 roku życia do ukończenia 14 roku życia. PSSE Gliwice od 1 czerwca 2023 r. prowadziła dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień w POZ, które zgłosiły udział w realizacji powyższego programu.

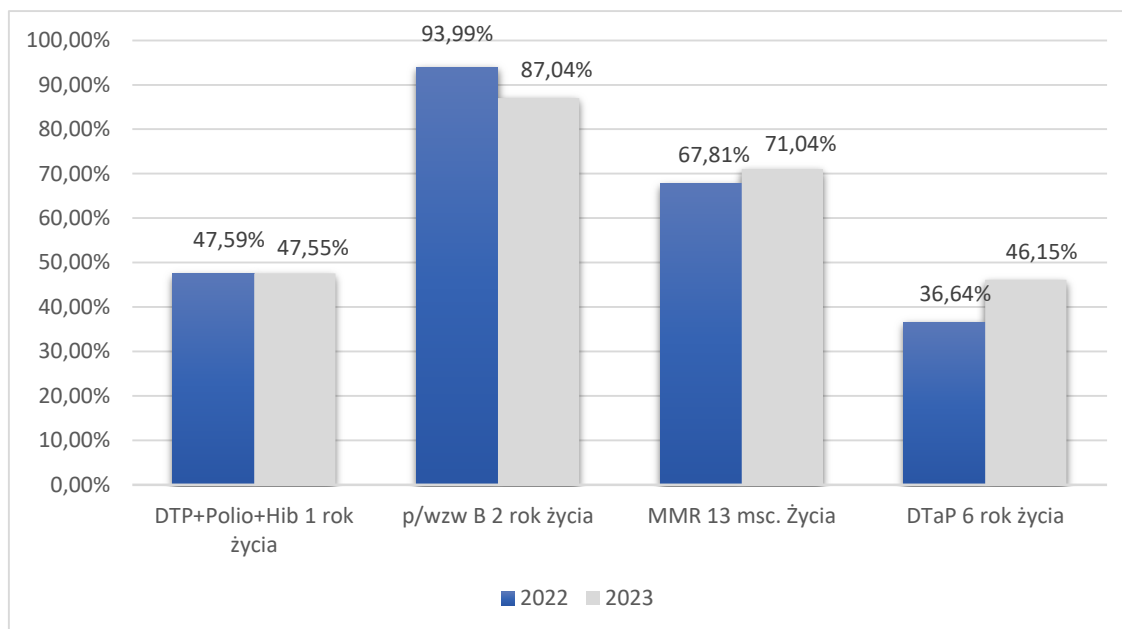
Zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych od roku 2021 wykonywane są szczepienia przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy u dzieci urodzonych od 01.01.2021 r.

Uodporniono 58,02 % dzieci z rocznika 2023, natomiast z rocznika 2022 szczepienia wykonano w 97,39 %.

W 2023 r. kontynuowano dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 r.ż. na 6 r.ż. uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie miasta Gliwice utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego, szczepienie p/wzw B w 2 roku życia uległo spadkowi. Szczepienie dzieci przeciwko odrze, śwince i różyczce w 13 miesiącu życia wzrosło o 3,23% do roku ubiegłego [ryc.17].

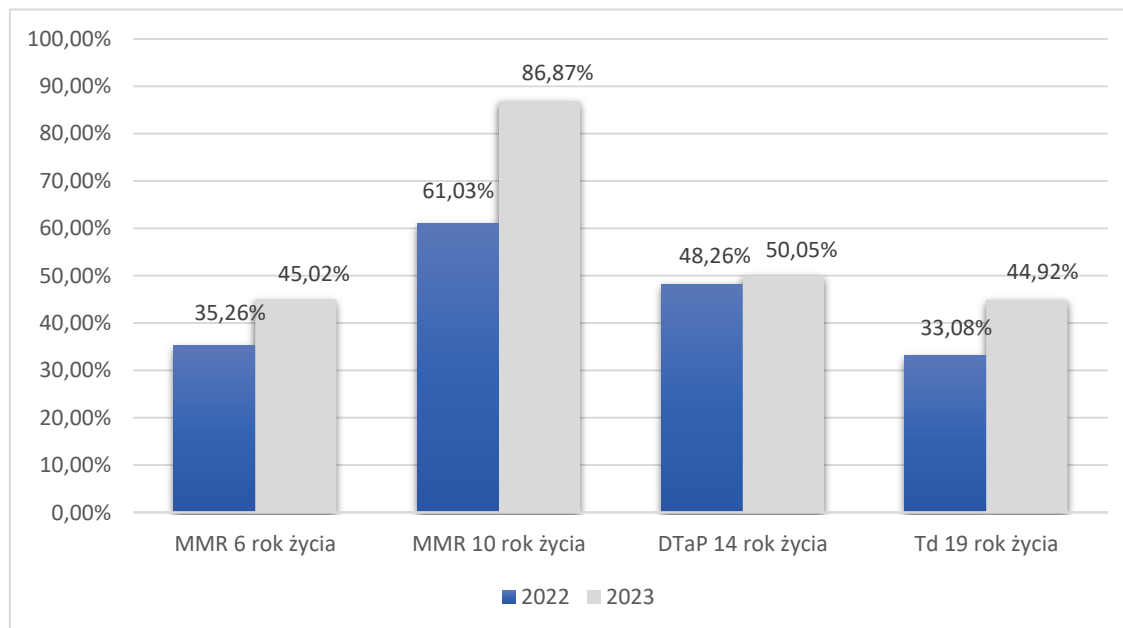
W 2023 r. ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie do przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego.

ryc. 17 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia w 2022 r. i 2023 r.

Szczepienie dzieci w 6 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 45,02% tj. znacznie więcej w porównaniu do roku ubiegłego. Natomiast w 10 roku życia szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce znacznie wzrosło tj. o 25,67% więcej niż w 2022 r. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia wykonano w 50,05%, co stanowi wzrost w stosunku do roku ubiegłego o 1,79%.

W 2023 r. szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku uległo znacznemu wzrostowi w stosunku do roku ubiegłego – 11,84 % [ryc.18].

ryc. 18 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia w 2022 r. i 2023 r.

W 2023 r. uodporniono p/gruźlicy 97,26 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzано szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Uodporniono ogółem:

- p/grypie 6031 osób;
- p/wzw typu A 387 osób;
- p/kleszczowemu zapaleniu mózgu 542 osoby;
- p/*Streptococcus pneumoniae* 116 osób;
- p/*Neisseria meningitidis* 758 osób;
- p/ospie wietrznej 842 osoby;
- p/wirusowi brodawczaka ludzkiego 708 osób;
- p/cholerze 18 osób;
- p/durowi brzuszemu 330 osób;
- p/półpaścowi 3 osoby;

- p/japońskiemu zapaleniu mózgu 5 osób;
- p/żółtej gorączce 82 osoby.

Na terenie miasta Gliwice w Poradni Chorób Zakaźnych prowadzone są szczepienia p/wścieklicznie osób po ekspozycji. W 2023 r. uodporniono po narażeniu 68 osób.

Profilaktycznie po zranieniu podano szczepionkę p/tężcowi 1602 osobom.

PSSE w Gliwicach prowadzi elektroniczny powiatowy rejestr zgłoszeń Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (dalej: NOP), które są zgłaszane od 2021 roku poprzez System Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (dalej: SEPIS).

W 2023 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach z terenu miasta Gliwice zgłoszono ogółem 7 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych, w tym 6 o charakterze łagodnym, 1 o charakterze poważnym. Wśród zgłoszonych odczynów nie było osób hospitalizowanych w związku z wystąpieniem odczynu poszczepiennego.

Żaden niepożądany odczyn poszczepienny nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczepiennych uległa zmniejszeniu.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE miasta GLIWICE
za 2023 rok

Podstawowym zadaniem PPIS w Gliwicach w zakresie Higieny Pracy jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy. Sekcja Higieny Pracy, sprawuje nadzór nad stanem bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy w nadzorowanych zakładach, wprowadzaniem do obrotu niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych oraz ich stosowaniem w działalności zawodowej, jak również wprowadzaniem do obrotu środków biobójczych, detergentów, prekursorów narkotyków kategorii II i III, kosmetyków i środków zastępczych.

Na terenie miasta Gliwice nadzorem sanitarnym objętych jest 481 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 51 379 pracowników.

W 2023 r. w trakcie 257 kontroli dokonano oceny warunków pracy lub oceny prawidłowości wprowadzania do obrotu produktów chemicznych w 169 podmiotach, zatrudniających 23 187 pracowników. Prowadzono równocześnie szeroko zakrojoną profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przekazywanie informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania szkodliwego wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych jak również czynników o działaniu rakotwórczym i mutagennym na zdrowie pracownika.

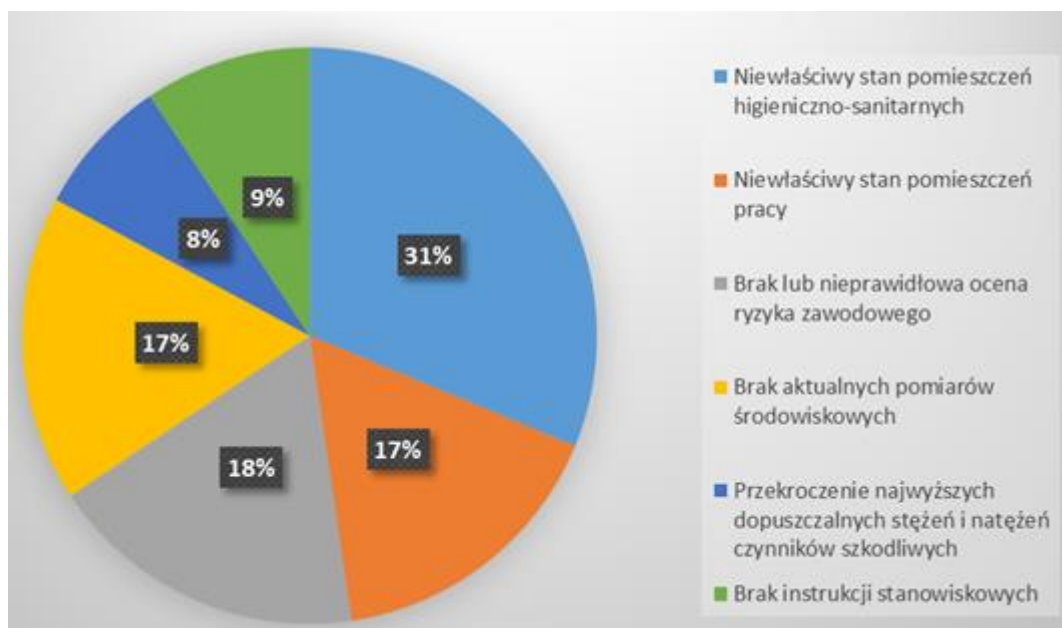
Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

L.p.	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy	100	89
2.	Prawidłowości wprowadzania do obrotu /stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.	114	26
3.	Szkodliwych dla zdrowia czynników biologicznych	35	5
4.	Prawidłowości stosowania substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy	28	10
5.	Nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na substancje rakotwórcze	1	0

	lub mutagenne zawarte w lekach cytostatycznych		
6.	Wprowadzania do obrotu prekursorów narkotyków (substancji sklasyfikowanych) kategorii 2 i 3 w zakresie handlu z państwami trzecimi	13	13 (decyzji zezwalających na wywóz prekursorów narkotyków do krajów trzecich)
7.	Wskazanym we wnioskach o przeprowadzenie interwencji	13	W 4 przypadkach interwencje uzasadnione skutkujące wydaniem decyzji
8.	W zakładach opieki zdrowotnej w zakresie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.	5	0
9.	Realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne.	13	2

tab. 9 Zestawienie przeprowadzonych kontroli

Spośród 100 kontroli przeprowadzonych w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, konieczność poprawy warunków stwierdzono w 89 przypadkach. W stosunku do podmiotów, w których wykazano nieprawidłowości podjęto działania administracyjne wydając nakazy w postaci 89 decyzji.

ryc. 19 Nieprawidłowości w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy

W celu eliminacji stwierdzonych uchybień wydano 109 decyzji administracyjnych, strony obciążono kosztami prowadzonych czynności wydając 63 decyzje płatnicze.

Substancje chemiczne i ich mieszaniny

Udostępnianie na rynku substancji chemicznych i ich mieszanin jest ściśle regulowane przepisami krajowymi oraz przepisami obowiązującymi w całej Unii Europejskiej.

W ramach nadzoru nad udostępnianymi na rynku substancjami chemicznymi i ich mieszaninami pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili kontrole zarówno u producentów substancji chemicznych i ich mieszanin, jak i u dystrybutorów, mających siedzibę na terenie Gliwic:

- 6 kontroli u producentów substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 10 kontroli u dystrybutorów.

Wśród najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należy wymienić:

- udostępnianie na rynku kart charakterystyki niezgodnych z obowiązującymi przepisami (dla 22 produktów),
- niewłaściwe oznakowanie substancji chemicznych i ich mieszanin, sklasyfikowanych jako stwarzające zagrożenie (4 produktów).

W powyższym zakresie wydano 6 decyzji nakazowych.

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Gliwicach kontynuowali udział w realizacji projektów działaniach inicjowanych przez Europejską Agencję Chemikaliów w Helsinkach. Tegoroczny projekt o nazwie REACH-EN-FORCE-11 (REF-11), dedykowany był zmianom w załączniku II do rozporządzenia REACH i miał na celu kontrolę spełniania obowiązku dotyczącego uwzględnienia zapisów w/w dokumentu w kartach charakterystyki wprowadzanych do obrotu produktów. W tym zakresie przeprowadzono kontrolę u jednego z największych dostawców produktów chemicznych na terenie kraju. Zobligowano podmiot do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Jednym z rozpatrywanych w ramach posiadanych kompetencji problemów, stało się udostępnianie na rynku niewłaściwie oznakowanych mieszanin chemicznych, oferowanych za pośrednictwem portali internetowych. Podjęte działania dotyczyły firm mających magazyny przeładunkowe na terenie miasta Gliwice i siedzibę na terenie Chin.

Podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych ustalono, że firma zarządzająca internetowym portalem sprzedaży, jest jedynie pośrednikiem pomiędzy podmiotami wprowadzającymi do obrotu produkty handlowe i ich odbiorcami i nie spełnia definicji dystrybutora.

W wyniku analizy ilości kwestionowanych produktów, dostarczonych przez przedmiotowy portal, ustalono, iż zakupu dokonywali odbiorcy indywidualni na użytek własny.

Tym samym nie zaistniały przesłanki, na podstawie których można było wnioskować, że któryś z odbiorców będzie udostępnił dalej na rynku nieprawidłowo oznakowane produkty.

W trakcie sprawowanego nadzoru podjęto czynności wyjaśniające mające na celu przyczynę udostępniania substancji klasyfikowanej jako żrąc/drażniąca na skórę (podchlorynu sodu) w nieszczelnym opakowaniu. Ustalono, iż tworzywo użyte do produkcji opakowań nie zapewnia szczelności w przypadku magazynowania podchlorynu sodu co stwarza realne zagrożenie dla zdrowia i życia odbiorców. Jednocześnie brak regulacji prawnych wskazujących konieczność pozyskania od odbiorcy opakowania informacji na temat jego przeznaczenia. Tym samym brak podstaw do wskazania odpowiedzialności producenta za zaistniałą sytuację.

Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Produkty biobójcze

Ważnym zagadnieniem, mającym istotny wpływ na zdrowie i życie ludzi podlegającym nadzorowi pracowników Sekcji Higieny Pracy, jest wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych.

Obrót produktami biobójczymi objęty jest restrykcyjnymi przepisami, wskazującymi, iż udostępniane mogą pozostawać jedynie produkty, na których wprowadzanie zostało wydane pozwolenie. Również zakres podstawowych danych umieszczanych na etykiecie produktów został ściśle określony.

W powyższym zakresie na terenie Gliwic przeprowadzono 12 kontroli – obejmujących 1 hurtownię, 8 sklepów wielobranżowych, 2 drogerie.

Przeprowadzono również 1 kontrolę w związku z wnioskiem o interwencję. W żadnym z kontrolowanych podmiotów nie stwierdzono nieprawidłowości.

W wyniku przeprowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych przez upoważnionych przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach kwestionowane produkty zostały przez dystrybutora wycofane z rynku.

W ramach podejmowanych czynności pod kątem udostępnianiu na rynku produktu biobójczego - ziemi okrzemkowej (diatomitu), jako środka przeznaczonego do zwalczania owadów i insektów. Podczas podjętych działań ustalono, że jeden z podmiotów, mający siedzibę na terenie Gliwic, zamieścił w Internecie oferty sprzedaży produktów, na których obrót nie zostało wydane wymagane pozwolenie.

Ustalono, iż działanie biobójcze produktu nie zostało potwierdzone przez producenta. Sugestie dotyczące działania biobójczego wprowadzanych do obrotu produktów zamieszczone zostały wyłącznie na etapie sprzedaży internetowej w opisie dodawanym przez podmiot wystawiający ofertę.

W trakcie kontroli usunięto z portalu sprzedaży internetowej oferty wprowadzające w błąd klienta.

Detergenty

Sekcja Higieny Pracy prowadzi również działania w zakresie nadzoru nad udostępnianiem na rynku produktów, określanych jako detergenty.

Kontrola w powyższym zakresie obejmuje m.in. takie zagadnienia, jak:

- prawidłowy zakres informacji umieszczanych na etykiecie,
- dostępność arkusza danych składników, który powinien być sporządzony do wglądu dla personelu medycznego,
- dostępność na stronie internetowej wykazu składników produktów, dla których nie sporządzono arkuszy danych technicznych lub kart charakterystyki.

W ramach oceny spełnienia wymogów stawianych przez obowiązujące w tym zakresie akty prawne przeprowadzono 6 kontroli – obejmujących 1 w zakład wprowadzający do obrotu środki czyszczące, 1 hurtownię oraz 4 sklepy detaliczne. W powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrola w kolejnej hurtowni, mającej siedzibę na terenie Gliwic została przeprowadzona w związku z wniesioną interwencją.

Podczas kontroli stwierdzono, że oznakowanie detergentu nie spełniało wymogów w zakresie informacji zamieszczonych na oznakowaniu:

- adresu oraz numeru telefonu osoby odpowiedzialnej za wprowadzenie produktu do obrotu,
  - adresu, adresu e-mailowego, o ile jest dostępny, oraz numeru telefonu, pod którym dostępny jest arkusz danych składników, przeznaczony dla personelu medycznego,
  - nie wskazano zawartości składników, zgodnie ze specyfikacją
  - w języku polskim - instrukcji użycia i specjalnych środków ostrożności,
  - w języku polskim - hasła ostrzegawczego
  - w języku polskim - zwrotów wskazujących rodzaj zagrożenia
  - w języku polskim - odpowiednich zwrotów, wskazujących środki ostrożności
- Podczas przeprowadzonej kontroli hurtownia zwróciła kwestionowane produkty do dystrybutora który posiada decyzję na wycofanie z obrotu.

Prekursory narkotyków kategorii 2 i 3

Pracownicy Sekcji Higieny Pracy nadzorują obrót substancjami chemicznymi, które mogą zostać wykorzystane do nielegalnego wytwarzania środków odurzających i substancji psychotropowych, zwanymi prekursorami narkotyków.

Prowadzone w tym zakresie kontrole dotyczą handlu pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi oraz obrotu prekursorami narkotyków na terenie RP odbywającego się w ramach legalnego zastosowania (takiego jak np. wytwarzanie tworzyw sztucznych, produktów farmaceutycznych, kosmetyków, perfum, detergentów lub środków aromatyzujących).

W 2023 r. wydano 13 zezwoleń na wywóz substancji sklasyfikowanych w kategoriach 2 i 3 do krajów mających siedzibę poza Unią Europejską w tym: Turcji, Jordanii, Arabii Saudyjskiej oraz Malezji.

Przeprowadzono 9 kontroli w zakresie obrotu wewnątrzspółnotowego prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 nie stwierdzając nieprawidłowości.

Jak co roku, podmioty stosujące w działalności substancje chemiczne, zaklasyfikowane jako prekursory narkotyków oraz zakłady wprowadzające je do obrotu udzieliły informacji na temat ilości substancji, sprzedanych w danym roku w ramach obrotu wewnątrzspółnotowego, eksportu, a także ilości surowców, zużytych w ramach prowadzonej działalności. Zakład mający siedzibę na terenie miasta Gliwice wyeksportował ponad 77 tys. litrów substancji chemicznych.

Produkty kosmetyczne

Nadzór Inspekcji Sanitarnej w zakresie produktów kosmetycznych polega na kontroli producentów i dystrybutorów produktów kosmetycznych w wielu obszarach tematycznych związanych z charakterem prowadzonej działalności.

W roku 2023 na terenie Gliwic przeprowadzono 19 kontroli (5 kontroli u osób odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów kosmetycznych, 12 kontroli u dystrybutorów i 2 kontrole podmiotach stosujących kosmetyki), w wyniku których wydano 2 decyzje.

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono wytwarzanie produktu kosmetycznego bez spełnienia wymogów Dobrej Praktyki Produkcji oraz brak wymaganej dokumentacji nakazującą zaprzestanie wprowadzania do obrotu i wycofanie z rynku kwestionowanego produktu, jak również wprowadzanie do obrotu produktu niewłaściwie oznakowanego. Podjęto działania mające na celu wyeliminowanie produktów z obrotu.

Podjęto również działania kontrolne w odniesieniu produktów zawierających filtry UV (benzofenonu-3, oktokrylenu) poddając ocenie 11 produktów – nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocenie poddano również oznakowanie artykułów przeznaczonych do pielęgnacji włosów.

Podczas kontroli ustalono, że kwestionowane kosmetyki przeznaczone są do użytku profesjonalnego (dla fryzjerów, stylistów itp.), a informacje zamieszczane na oznakowaniu mają pomagać użytkownikom profesjonalnym w dokonywaniu świadomego wyboru produktów, stosowanych w konkretnych zabiegach fryzjerskich tym samym nie mogą zostać uznane za działanie niepożądane i niezgodne z obowiązującymi w tym zakresie aktami prawnymi.

Podczas przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach pełnionego nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów kosmetycznych, przeprowadzono działania wyjaśniające w stosunku 2 podmiotów udostępniających maski do pielęgnacji skóry twarzy, których legalność została zakwestionowana Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku -Białej. Podczas przeprowadzonej kontroli w podmiotach nie stwierdzono stosowania w/w produktów.

Zgodnie z planem poboru prób kosmetyków na 2023 r., ustalonym przez ŚPWIS pobrano próbkę wody toaletowej do badania w kierunku prawidłowego oznakowania oraz w kierunku zawartości w kosmetyku formaldehydu. Certyfikowane Laboratorium PSSE w Częstochowie które przebadło próbkę nie stwierdziło nieprawidłowości.

Środki zastępcze

W związku z otrzymaną z GIS informacją o pojawianiu się w sprzedaży produktów na bazie konopi, zawierających w swoim składzie substancje THC-P (tetrahydokannabiforol) lub HHC-P (heksahydrokannabiforol) przeprowadzono kontrolę w punkcie sprzedaży w Gliwicach.

Substancje THC-P oraz HHC-P są bliskimi analogami THC (tetrahydokannabinolu) i HHC (heksahydrokannabinolu), podlegają kontroli na mocy rozporządzenia w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych jako substancje psychotropowe odpowiednio grupy I-P (lp. 99) i II-P (lp. 37). Ponieważ substancje THC-P oraz HHC-P zarówno pod względem budowy jak również działania są podobne do substancji THC i HHC, zasadnym jest traktowanie THC-P oraz HHC-P jako potencjalne środki zastępcze.

Główny asortyment w skontrolowanym sklepie stanowiły liquidy do papierosów elektronicznych oraz: nasiona marihuany, vaporyzery, produkty CBD (olejki, susz CBD), bletki, filtry (bletki, bletki smakowe, typy i filtry, RAW), bongi & fajki wodne (grace glass, szklane, do olejków i wax, akrylowe, ceramiczne), akcesoria do bong (nasadki filtracyjne, cybuchy, sitka, do olejków i wax, przejściówki, węgiel aktywny, artykuły do czyszczenia i konserwacji), lufki, młynki, artykuły spożywcze (lizaki), maści i kremy, balsamy, perfumy, a także shishe i e-papierosy.

W składzie żadnego z ocenianych artykułów stwierdzono zawartości substancji THC-P oraz HHC-P.

Czynniki biologiczne

W 2023 r. pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 35 kontroli w zakresie występowania szkodliwych dla zdrowia czynników biologicznych.

Kontroli poddano m.in. placówki służby zdrowia, piekarnie, baseny kąpielowe, zakład świadczący usługi w zakresie utrzymania czystości. Największa ilość kontroli przeprowadzono w zakładach zajmujących się produkcją artykułów spożywczych - 13 kontroli.

W trzech skontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku odpowiednich szkoleń pracowników mających kontakt ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi. W jednym zakładzie podmiocie stwierdzono brak oceny ryzyka zawodowego dotyczącego czynników biologicznych, brak odpowiednich procedur i instrukcji oraz szkolenia pracowników mających kontakt ze szkodliwym czynnikiem biologicznym.

Wydanych zostało 5 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Czynniki rakotwórcze

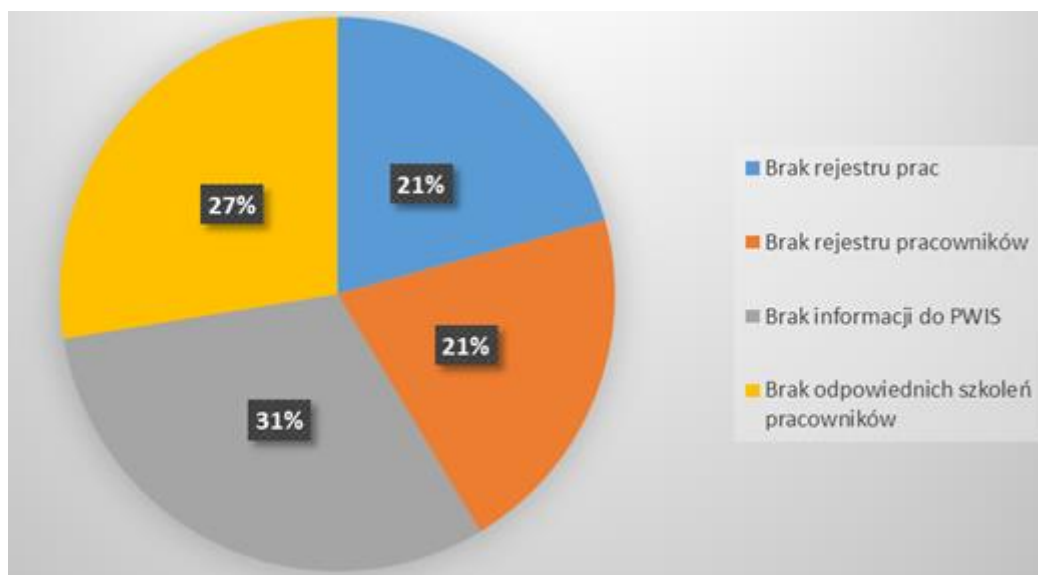
Czynniki rakotwórcze (kancerogeny) są to liczne, rozpowszechnione w środowisku czynniki fizyczne i chemiczne, powodujące wzrost zapadalności i umieralności na choroby nowotworowe. Temat czynników rakotwórczych ze względu na charakter skutków zdrowotnych jest realizowany przez Inspekcję Sanitarną w sposób ciągły w ramach sprawowanego nadzoru nad warunkami pracy. Szczególny nacisk kładzie się na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, występujące w środowisku pracy.

W 2023 r. pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 28 kontroli w zakresie czynników rakotwórczych, w wyniku stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości wydano 10 decyzji administracyjnych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku przekazania do ŚPWIS informację narażeniu pracowników o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,

- braku szkoleń pracowników w zakresie ryzyka dla zdrowia, wynikającego z narażenia na procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym i dodatkowego ryzyka wynikającego z palenia tytoniu oraz środków ostrożności, które powinny być podejmowane w celu ograniczenia narażenia.

ryc. 20 Nieprawidłowości w zakresie czynników rakotwórczych

W 2023 r. szczególną uwagę zwrócono na działania informacyjno – edukacyjne w kwestii występowania radonu w miejscu zamieszkania, miejscu pracy

Radon jest gazem promieniotwórczym powszechnie występującym w naturalnym środowisku: w podłożu gruntowym, wodzie i powietrzu. Powstaje w wyniku promieniotwórczego rozpadu radu, który tworzy się w wyniku rozpadu uranu, do organizmu człowieka głównie wraz z wdychanym powietrzem atmosferycznym.. W zamkniętych źle wietrzonych pomieszczeniach, do których przedostaje się z podłoża gruntowego, jego poziom rośnie, co może prowadzić do negatywnych skutków zdrowotnych.

Na terenie nadzorowanym przez PSSE w Gliwicach zlokalizowany jest podmiot, w którym występują miejsca pracy pod ziemią

W celu określenia stanu zagrożenia radiacyjnego naturalnymi substancjami promieniotwórczymi w wyrobiskach i pomieszczeniach dołu kopalni wykonywane są pomiary:

- stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu,
- ekspozycji na zewnętrzne promieniowanie gamma,
- sumarycznego stężenia izotopów radu Ra-226 i Ra-228 w wodach kopalnianych.

W 2023 r. zakład przeprowadził pomiar stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu, pobrano 58 prób powietrza z rejonów ścian, przodków przygotowawczych i pomieszczeń na dole kopalni przewietrzanych przepływającymi prądami powietrza wytworzonymi przez wentylatory główne. Uzyskane wyniki pomiarów stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu nie przekroczyły wartości $0,5 \mu\text{J}/\text{m}^3$. Wykonane zostały także pomiary stężenia izotopów radu Ra-226 i Ra-228 w wodach dołowych. Zmierzone sumaryczne stężenie izotopów radu nie przekraczało $1000 \text{ Bq}/\text{m}^3$.

W w/w zakładzie nie zostały przekroczone w powietrzu stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu z rejonu ścian wydobywczych oraz nie przekroczone stężenia izotopów radu Ra-226 Ra-228 w wodach dołowych.

Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych w zakładach pracy informowano o trwającej kampanii mającej na celu zwiększenie wiedzy pracodawców na temat ryzyka związanego z występowaniem radonu w pomieszczeniach pracy.

Interwencje

W 2023 r. do Sekcji Higieny Pracy wpłynęło 13 wniosków o podjęcie interwencji, w tym 8 dotyczyło nieprawidłowych warunków higieniczno-sanitarnymi w zakładach pracy.

W ośmiu przypadkach interwencje nie znalazły odzwierciedlenia w stanie faktycznym stwierdzonym podczas kontroli, w czterech przypadkach interwencje były zasadne, na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości zostały wydane decyzje administracyjne.

Uchybienia stwierdzone podczas kontroli najczęściej dotyczyły:

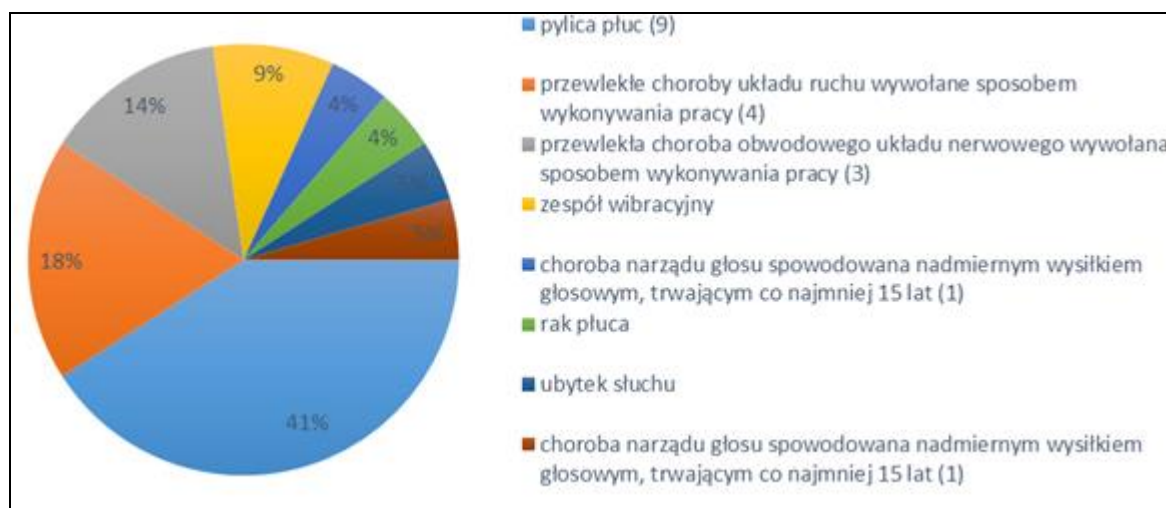
- nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego pomieszczeń pracy,
- nieprawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

W związku z przeprowadzonymi kontrolami, na podstawie wydanych decyzji w wielu przypadkach wyegzekwowano przeprowadzenie pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy, założenie rejestrów czynników szkodliwych, zapewnienie pracownikom właściwego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń sanitarnych i pomieszczeń pracy, a także poprawienie warunków pracy poprzez obniżenie stężeń lub natężeń czynników szkodliwych na stanowiskach pracy do granic obowiązujących norm.

Choroby zawodowe

W bieżącym roku sprawozdawczym w wyniku prowadzonych postępowań, stwierdzono **21** chorób zawodowych w **14** zakładach pracy mających siedzibę na terenie Gliwic:

ryc. 21 Choroby zawodowe stwierdzone w 2023 r. w Gliwicach

Najczęściej stwierdzaną chorobą zawodową była pylica płuc – 9 przypadków, w tym 7 pylic górników kopalń węgla i 2 pylice krzemowe.

Na drugim miejscu pod względem częstości stwierdzania były przewlekłe choroby wywołane sposobem wykonywania pracy – 7 przypadków, w tym 4 schorzenia układu ruchu (3 przypadki przewlekłego zapalenia nadkłykcia kości ramiennej i jeden przewlekłego zapalenia okołostawowego barku) oraz 3 schorzenia obwodowego układu nerwowego (3 przypadki zespołu cieśni w obrębie nadgarstka).

Kolejne miejsce zajmuje zespół wibracyjny – 2 stwierdzone przypadki.

Pozostałe choroby zawodowe: choroba narządu głosu spowodowana nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat, rak płuca i ubytek słuchu.

Najwięcej chorób zawodowych (10 przypadków) stwierdzono u pracowników kopalni węgla kamiennego i pracowników zakładów zewnętrznych świadczących usługi na terenie kopalni węgla kamiennego. Były to pylice górników kopalń węgla (7 przypadków) oraz rak płuca, przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej oraz ubytek słuchu.

Kolejną branżą, pod względem ilości stwierdzonych chorób zawodowych, były zakłady produkcyjne - produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych) gdzie

stwierdzono 3 przypadki: pylica krzemowa, przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej i przewlekłego zapalenie okołostawowego barku,

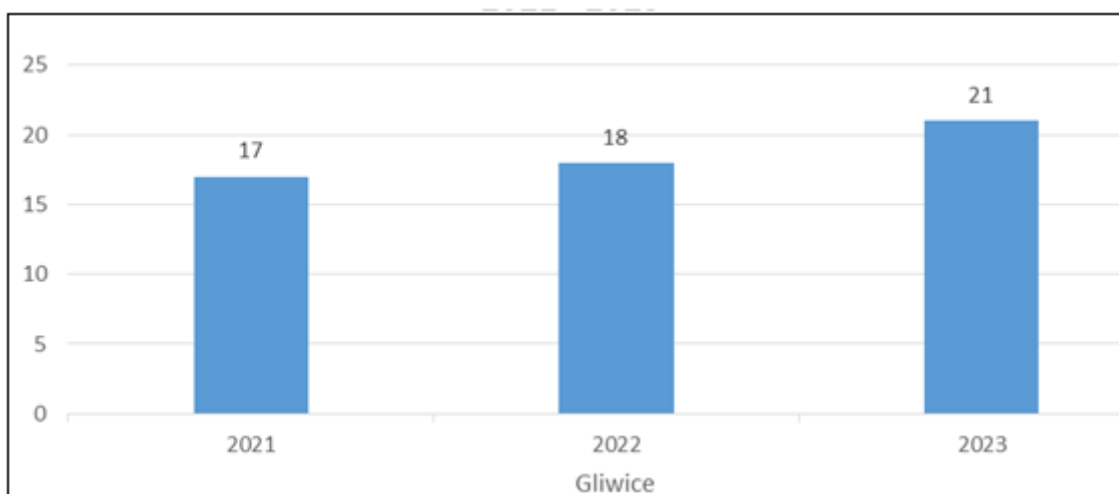
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze, z wyłączeniem motocykli: 3 przypadki: 2 zespoły cieśni w obrębie nadgarstka oraz przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej,
- produkcja metali: 2 przypadki: pylica krzemowa oraz zespół wibracyjny.

Pozostałe przypadki zachorowań dotyczyły branż:

- produkcji pozostałego sprzętu transportowego (PKD 30) – 1 przypadek zespołu wibracyjnego,
- zakładu budowlanego (PKD 42) – 1 przypadek zespołu cieśni w obrębie nadgarstka,
- placówki edukacyjnej (PKD 85) – 1 przypadek choroby narządu głosu spowodowanej nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat.

Tym samym najczęściej stwierdzaną jednostką chorobową u pracowników zatrudnionych w zakładach pracy mających siedzibę na terenie Gliwic w 2023 r. była pylica płuc stanowiąca, aż 43 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych. Na drugim miejscu znalazły się przewlekłe choroby wywołane sposobem wykonywania pracy stanowiące 33 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych.

Biorąc pod uwagę klasyfikację działalności, najwięcej chorób zawodowych, 48 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych, dotyczy pracowników zatrudnionych w przemyśle górniczym, kolejne miejsce zajmują zakłady produkcyjne 43 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych.

ryc. 22 Choroby zawodowe stwierdzone w Gliwicach w latach 2021 – 2023

W Gliwicach na przestrzeni lat (tj. 2021 – 2023) zaobserwowano niewielki wzrost stwierdzanych chorób zawodowych. Niewielki wzrost ilości stwierdzonych chorób zawodowych na trzech

ostatnich lat może być spowodowany jeszcze faktem panowania pandemii i związanej z tym częstszej hospitalizacji pacjentów, powodującej konieczność prowadzenia szczegółowej diagnostyki szpitalnej podczas, której mogły pojawić się w wynikach badań przesłanki do istnienia choroby zawodowej.

Zdrowie pracujących stało się w ostatnich latach bardzo ważnym elementem polityki zdrowotnej, z tego powodu rola Higieny Pracy w zapobieganiu negatywnym skutkom narażenia zawodowego jest niezbędna w obecnej rzeczywistości.

OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA GLIWICE W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2023

Poniższa ocena obrazuje stan sanitarny obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, nieruchomości, a także pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli w Mieście Gliwice.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów wg ewidencji (stan na 31.12.2023 r.)	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba wykonanych kontroli	Liczba wydanych decyzji administracyjnych		Mandaty nałożone w trakcie kontroli
				nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	
<i>ustępy – ogółem</i>	23	19	21	1	0	0 / 0 zł
<i>plywalnie – ogółem</i>	10	10	16	3	1	0 / 0 zł
<i>domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, domy dla bezdomnych oraz noclegownie</i>	9	4	9	2	1	0 / 0 zł
<i>hotele skategoryzowane i inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe</i>	28	16	19	0	0	0 / 0 zł
<i>zakłady fryzjerskie kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej i tatuażu</i>	417	71	99	9	0	10 / 2300 zł
<i>obiekty służące obsłudze podróżnych</i>	5	4	5	0	0	0 / 0 zł
<i>tereny rekreacyjne</i>	17	4	5	0	0	0 / 0 zł
<i>domy przedpogrzebowe i zakłady pogrzebowe</i>	8	2	2	0	0	0 / 0 zł
<i>cmentarze</i>	12	8	9	1	0	0 / 0 zł
<i>inne obiekty użytku publicznego</i>	141	47	49	1	0	0 / 0 zł
RAZEM	670	185	234	17	2	10 / 2300 zł

tab. 10 Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej na terenie Miasta Gliwice w 2023 r.

Łącznie w ramach nadzoru sanitarnego skontrolowano 185 obiektów użyteczności publicznej i przeprowadzono w nich 234 kontrole (w roku 2022 r. skontrolowano 120 obiektów, w których przeprowadzono 174 kontrole).

Wydano 17 decyzji nakazujących stronom usunięcie nieprawidłowości, 2 decyzje przedłużające termin wykonania zarządzeń oraz 2 decyzje umarzające postępowanie administracyjne. W związku

ze stwierdzonymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi nałożono 10 mandatów karnych na łączną kwotę 2 300 zł.

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE

W ewidencji ujęto 23 obiekty. Skontrolowano 19 obiektów, przeprowadzając w nich 21 kontroli. Wydano 1 decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości. Mandatów nie nakładano.

Skontrolowane obiekty są wyposażone w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych, podłączone są do sieci wodno-kanalizacyjnej. Punkty wodne zapewniają bieżący dopływ zimnej i ciepłej wody. Przy umywalkach zamontowane są dozowniki z mydłem, podajniki z ręcznikami jednorazowego użytku i/lub suszarki nadmuchowe do rąk. Zapewnione są środki higieniczno-czystościowe i dezynfekcyjne.

Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach, które opróżniane są na bieżąco. Właściciele i zarządcy mają podpisane umowy na odbiór odpadów z firmami specjalistycznymi.

PLYWALNIE KRYTE I ODKRYTE

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny wraz z monitoringiem jakości wody nad 10 pływalniami (3 baseny szkolne, 6 basenów całorocznych, 1 basen sezonowy) na terenie Miasta Gliwice. W 2023 r. przeprowadzono 16 kontroli sanitarnych obiektów, w tym 10 kontroli planowanych, 5 kontroli sprawdzających usunięcie nieprawidłowości, 1 kontrolę doraźną w związku ze zmianą podmiotu.

Wydano 10 decyzji dot. zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalni za 2023 r. (2 z uchybieniami), 3 decyzje nakazujące usunięcie uchybień oraz 1 decyzję prolongującą.

Wszystkie pływalnie, na terenie nadzorowanym, ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 696 próbek wody z pływalni. Większość nieprawidłowości, które wystąpiły to przekroczenia parametrów służących do oceny funkcjonowania systemu uzdatniania wody na pływalni i nie miały one bezpośredniego wpływu na zdrowie użytkowników obiektów. Zarządcy pływalni podejmowali wszelkie działania zmierzające do poprawy jakości wody. Część nieprawidłowości nie jest możliwa do szybkiego usunięcia, z uwagi na potrzeby inwestycyjne. Biorąc pod uwagę stosunek korzyści płynących z korzystania z tego typu obiektów do możliwych

skutków zdrowotnych - nie ma przeszkód do ich funkcjonowania, mimo pojawiających się przekroczeń niektórych parametrów (zwłaszcza w przypadku systemów cyrkulacji).

		Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 ul. Wrzosowa 14, Gliwice	1 / 1	24 (1)	NIECKA: redox (1) CYRKULACJA: chlor związany (1), mętność (1)
	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 ul. Strzody 4, Gliwice	1 / 1	31 (2)	NIECKA: Chlor związany (1) NIECKA: chloroform (1)
	Zespół Szkół Ogólnokształcących Specjalnych nr 7 ul. Gierymskiego 7, Gliwice	1 / 1	32 (2)	NIECKA: <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (1) <i>Escherichia coli</i> (1)
PLYWALNIE KRYTE	DELFIN ul. Warszawska 35, Gliwice	5 / 2	79 (6)	NIECKA: chlor wolny (10) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (1)
	MEWA ul. Mewy 36, Gliwice	2 / 2	68 (4)	NIECKI: chlor wolny (1)
	OLIMPIJCZYK ul. Oriona 120, Gliwice	1 / 1	38 (9)	NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (3)
	NEPTUN ul. Dzionkarzy, Gliwice	5 / 3	138 (3)	NIECKI: REDOX (2); chlor wolny (10), azotany (2), chlor związany (3) CYRKULACJE: mętność (1), chlor związany(1), azotany (2)
	Pływalnia JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	1 / 1	54 (1)	NIECKA: redox (1), chloroform (1). chlor wolny (2)
	Strefa Wellness JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	3 / 2	101 (3)	-
PLYWALNIA SEZONOWA	Kąpielisko Leśne ul. Toszecka, Gliwice	4 / 4	26 (0)	NIECKI: chlor wolny (5); chloroform (4); redox (2) CYRKULACJE: chloroform (4), redox (2)

tab. 11 Pływalnie na terenie Miasta Gliwice

We wszystkich pływalniach proces uzdatniania wody basenowej jest zautomatyzowany i opiera się na usuwaniu zanieczyszczeń metodami fizycznymi i chemicznymi. Podczas filtracji eliminowane są

z wody zawarte w niej substancje stałe występujące w postaci zawiesin. Przed tym etapem dodawany jest zwykle koagulant, mający za zadanie związanie się zanieczyszczeń w „większe cząsteczki”, co pomaga w zatrzymaniu ich na złożu filtracyjnym. Następnie dozowany jest korektor pH, który odpowiada za utrzymanie odpowiedniego odczynu wody. Końcowy etap polega na dezynfekcji chemicznej wody przy użyciu głównie podchlorynu sodu (może być wspomagany ozonowaniem lub lampami UV).

Bakterie *Pseudomonas aeruginosa* są wskaźnikiem prawidłowości przebiegu poszczególnych etapów procesu uzdatniania wody basenowej i ich obecność może świadczyć o niewłaściwej eksploatacji filtrów lub nieodpowiednim stanie technicznym instalacji basenowej. Wskaźnik ten służy do ogólnej oceny jakości wody i pośrednio oceny stanu sanitarno-higienicznego instalacji wodnej oraz skuteczności zabiegów czyszczenia i dezynfekcji. Bakterie *P. aeruginosa* są fakultatywnym patogenem występującym powszechnie w środowisku, mogą powodować infekcje u osób o obniżonej odporności.

Escherichia coli wchodzi w skład fizjologicznej flory bakteryjnej jelita grubego człowieka i dlatego stanowi wskaźnik zanieczyszczenia wody przez bakterie kałowe. Jej wytrzymałość na czynniki środowiskowe jest stosunkowo mała, obecność *E. coli* w wodzie wskazuje na niewystarczającą dezynfekcję.

Bakterie *Legionella* sp. są czynnikiem etiologicznym chorób układu oddechowego tzw. choroby legionistów i gorączki Pontiac. Do zakażenia może dojść na skutek wdychania skażonego aerozolu wodno-powietrznego. Występują powszechnie w środowisku naturalnym człowieka, jednak w sprzyjających warunkach (temperatura 25°C - 45°C) bardzo szybko się namnażają. Czynnikiem zwiększającym ryzyko zakażenia jest ich wysoka koncentracja w instalacji ciepłej wody i możliwość przeniesienia przez inhalację oraz obniżona odporność osób narażonych na infekcję. Z uwagi na powyższe badania wody pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. wykonuje się nieckach wytwarzających aerozol wodno-powietrzny oraz pod natryskami na pływalniach.

Standardowy system uzdatniania wody basenowej przewiduje w ogólnej technologii fazę oczyszczania wody poprzez filtrację, a następnie fazę chlorowania (dezynfekcji). Chlor, którego celem jest eliminacja drobnoustrojów wiąże się również z zanieczyszczeniami organicznymi wody tworząc chloroaminy (na bazie amoniaku - pot, mocz) oraz trichlorometany (THM), w tym chloroform. Są to składowe tzw. chloru zwiazanego. Powstałe mono-, di-, tri-chloroaminy powodują zmianę jakości organoleptycznej wody basenowej -wyczuwalny charakterystyczny

nieprzyjemny zapach „wody chlorowanej”, a także mogą być przyczyną zmian skórnych oraz podrażnienia błony śluzowej oczu i dróg oddechowych.

Azotany i utlenialność są parametrami fizykochemicznymi, dla których dopuszczalna wartość stanowi różnicę pomiędzy wartością tych wskaźników w niecce basenowej, a zawartością w wodzie doprowadzanej do pływalni. Mogą wskazywać na zużycie wody basenowej i potrzebę większego udziału świeżej wody.

Mętność jest wskaźnikiem procesu uzdatniania wody i może świadczyć o problemach z koagulacją podczas filtracji wody. Przy jej wzroście wskazane jest dodatkowe badanie żelaza lub glinu, w zależności od stosowanego koagulantu.

Parametry takie jak chlor związany, redox zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie mają bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, są jednak pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

KRYTA PŁYWALNIA DELFIN UL. WARSZAWSKA 35, GLIWICE

posiada 5 niecek wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji.

W 2023 r. pływalnia udostępniona była klientom przez cały rok (brak przerwy technologicznej). Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Z Krytej Pływalni Delfin pobrano ogółem:

- 75 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 10 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody ciepłej pobranych w ramach kontroli wewnętrznej z natrysku w szatni męskiej, stwierdzono średnie skażenie instalacji bakteriami *Legionella* sp.

Zarządca podjął natychmiastowe działania naprawcze polegające na dezynfekcji termicznej oraz przepłukaniu układu instalacji ciepłej wody użytkowej wraz z czyszczeniem i odkamienianiem perlatorów. Badanie kontrolne nie potwierdziło nieprawidłowości.

W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

KRYTA PŁYWALNIA MEWA, UL. MEWY 36, GLIWICE

posiada 1 nieckę basenową, 1 nieckę wyposażoną w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 systemy cyrkulacji. W okresie od 01.07.2023 r. do 28.08.2023 r. trwała przerwa

technologiczna podczas której spuszczone wodę z niecki rekreacyjnej, przeprowadzono prace uszczelniające przy gejzerze powietrznym i wodnym w niecce rekreacyjnej, zabezpieczono przed korozją schody prowadzące do zjeżdżalni wodnej (schody oczyszczono, pomalowano farbą epoksydową) oraz słupki startowe, przeprowadzono remont pompy obiegowej oraz kompresora do złoża w stacji uzdatniania wody, wykonano konserwację kolektora wodnego w systemie uzdatniania wody, a także gruntownie odkamieniono i wyczyszczono kratki i rynny przelewowe. Ponadto odmalowano hol główny, część strefy basenowej, poręcze, sufity, nawę wentylacyjną, szatnię główną. Niecka sportowa nie została opróżniona. Przed uruchomieniem pływalni, po przerwie eksploatacyjnej wykonano badania wody na pływalni (niecki, systemy cyrkulacji).

Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

W 2023 r. z Krytej Pływalni MEWA pobrano ogółem:

- 66 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 6 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Prowadzone analizy wykazały obniżoną wartość chloru wolnego w 1 próbce pobranej z niecki rekreacyjnej w maju, przy braku nieprawidłowości mikrobiologicznych. Powyższa nieprawidłowość miała charakter incydentalny, co potwierdziły kolejne badania. Parametr fizykochemiczny tj. chlor wolny zależy w dużej mierze od obciążenia pływalni, a jego wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, jest jednak pomocny w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

KRYTA PŁYWALNIA OLIMPIJCZYK, UL. ORIONA 120, GLIWICE

posiada 1 nieckę basenową wraz systemem cyrkulacji wody.

W okresie od 17.07.2023 r. do 31.08.2023 r. trwała przerwa technologiczna, podczas której zachowana była ciągłość uzdatniania wody i realizacji badań przez zarządcę obiektu zgodnie z ustalonym harmonogramem.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 39 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 8 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W próbkach wody ciepłej pobranych w ramach kontroli urzędowej z natrysku w szatni męskiej, damskiej oraz w strefie saun stwierdzono średnie skażenie instalacji bakteriami Legionella sp. Zarządca podjął natychmiastowe działania naprawcze polegające na dezynfekcji chemicznej oraz przepłukaniu układu instalacji ciepłej wody użytkowej. Badanie kontrolne po upływie 4 tygodni nie potwierdziło nieprawidłowości.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz wszystkie parametry fizykochemiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

KRYTA PŁYWALNIA NEPTUN, UL. DZIONKARZY, GLIWICE

posiada 1 nieckę basenową, 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny (1 rekreacyjna, 3 jacuzzi) oraz 3 systemy cyrkulacji.

Dnia 08.08.2023 r. nastąpiła zmiana zarządcy, obiekt został przejęty przez Miejski Zarząd Usług Komunalnych z siedzibą przy ul. Strzelców Bytomskich 25c w Gliwicach. W związku z powyższym od 09.08.2023 r. do 30.10.2023 r. pływalnia była nieczynna z powodu prowadzonych w obiekcie prac modernizacyjno-remontowych. We wskazanym okresie wstrzymano wykonywanie badań wody zgodnie z ustalonym harmonogramem. Przed uruchomieniem pływalni wykonano badania wody na pływalni (niecki, systemy cyrkulacji).

Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 130 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 11 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Analizy jakości wody wykazały przekroczenie parametru fizykochemicznego tj. azotany w niecce rekreacyjnej w marcu i czerwcu (31 mg/l – 33 mg/l), w cyrkulacji niecki rekreacyjnej w czerwcu (32 mg/l) oraz cyrkulacji jacuzzi w marcu (32 mg/l). Wartość parametryczna dla azotanów wynosi 20 mg/l. Zarządca podejmował działania naprawcze polegające na czyszczeniu filtrów i kraników, dopuszczeniu świeżej wody, przechlorowaniu obiegów, dodatkowym płukaniu filtrów.

Wzrost mętności (1,2 NTU, przy wartości parametrycznej 0,3 NTU) stwierdzono w 1 próbce pobranej z systemu cyrkulacji niecki sportowej w marcu, przy braku nieprawidłowości w niecce. Zgodnie z pismem zarządcy prawdopodobną przyczyną wystąpienia przekroczenia był zbyt krótki

czas odpuszczenia wody przed jej pobraniem. Nieprawidłowość miała charakter incydentalny, co potwierdziło przeprowadzone kolejne badanie wykonane zgodnie z harmonogramem.

W próbkach pobranych w lipcu we wszystkich nieckach jacuzzi oraz w grudniu z systemu cyrkulacji niecki rekreacyjnej zaobserwowano podwyższoną wartość chloru związanego. Wartości chloru związanego w nieckach wynosiła od 0,69 mg/l do 0,9 mg/l (3 próbki), przy wartości parametrycznej 0,3 mg/l, a w systemie cyrkulacji 0,27 mg/l (1 próbka), przy wartości parametrycznej 0,2 mg/l.

Przeprowadzone analizy laboratoryjne wykazały również zbyt niską wartość parametru redox w niecce sportowej w lutym i w niecce rekreacyjnej w listopadzie oraz niezgodną z normatywem wartość chloru wolnego w 3 próbkach pobranych z niecki sportowej (wartość 0,23 mg/l-0,97, przy wartości parametrycznej 0,3-0,6 mg/l) oraz w 7 próbkach pobranych z wanien jacuzzi (wartość 0,51-3,5 mg/l, przy wartości parametrycznej 0,7-1,0 mg/l). W przypadku zbyt niskiej wartości chloru wolnego nie występowały nieprawidłowości mikrobiologiczne. Powyższe nieprawidłowości miały charakter incydentalny, co potwierdzały kolejne badania wykonywane zgodnie z harmonogramem.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz.U. z 2022 r., poz. 1230). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

PLYWALNIA SZKOLNA – ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY NR 9, UL. WRZOSOWA 14, GLIWICE

posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody.

W okresie wakacyjnym trwała przerwa technologiczna, podczas której niecka basenowa została opróżniona.

W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 20 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Prowadzone analizy wykazały obniżoną wartość potencjału redox w 1 próbce pobranej w maju z niecki basenowej. Powyższa nieprawidłowość miała charakter incydentalny, co potwierdziło kolejne badanie.

Wzrost mętności (0,56 NTU, przy wartości parametrycznej 0,3 NTU) stwierdzono w 1 próbce pobranej z systemu cyrkulacji w miesiącu styczniu. Nieprawidłowość miała charakter incydentalny, co potwierdziło przeprowadzone dwukrotne badanie kontrolne.

W jednej próbce pobranej w marcu z systemu cyrkulacji zaobserwowano podwyższoną wartość chloru związanego. Parametr ten zależy w dużej mierze od obciążenia pływalni, a jego wartość zmienia się wielokrotnie w ciągu doby. Nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia ludzi, jest jednak pomocny w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie mikrobiologiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

PLYWALNIA SZKOLNA – ZESPÓŁ SZKOLNO-PRZEDSZKOLNY NR 14 UL. STRZODY 4, GLIWICE

posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody.

W okresie wakacyjnym trwała przerwa eksploatacyjna, podczas której opróżniono nieckę z wody, przeprowadzono jej gruntowne czyszczenie i dezynfekcję zgodnie z opracowanym planem czyszczenia, a następnie napełniono świeżą wodą. Przed uruchomieniem pływalni, po przerwie eksploatacyjnej wykonano badania wody na pływalni (niecka, system cyrkulacji). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 32 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W 1 próbce wody pobranej w czerwcu z systemu cyrkulacji stwierdzono podwyższoną wartość chloroformu - 0,046 mg/l, przy wartości parametrycznej 0,03 mg/l. Nie stwierdzono natomiast nieprawidłowości w niecce basenowej. Zarządca przeprowadził działania naprawcze polegające na płukaniu filtrów oraz częściowej wymianie wody w niecce basenowej. Ponieważ przekroczenie wystąpiło przed planowaną przerwą technologiczną nie zlecono badań kontrolnych, badanie parametru chloroform wykonane w wodzie z niecki basenowej jak i systemu cyrkulacji przed uruchomieniem pływalni po przerwie technologicznej nie wykazało nieprawidłowości.

W 1 próbce pobranej w grudniu z niecki basenowej stwierdzono przekroczenie chloru związanego, wartość wyniosła 0,41 mg/l, przy wartości parametrycznej 0,3 mg/l. Zarządca przeprowadził działania naprawcze polegające na płukaniu filtrów oraz częściowej wymianie wody w niecce basenowej, ponadto na podstawie rejestrowanych wyników pomiarów jakości wody, poinformował,

iż wartość parametru została doprowadzona do wymagań rozporządzenia. Potwierdziły to kolejne badania wody, co świadczy o incydentalnym charakterze zdarzenia.

Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

PLYWALNIA SZKOLNA – ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH SPECJALNYCH NR 7 UL. GIERYMSKIEGO 7, GLIWICE

posiada 1 nieckę basenową wraz z systemem cyrkulacji wody. W okresie wakacyjnym trwała przerwa eksploatacyjna.

Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 30 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 3 próbki w ramach kontroli urzędowej.

Analiza laboratoryjna próbki wody pobranej w miesiącu październiku w niecce basenowej wykazała ponadnormatywną wartość parametrów mikrobiologicznych – *Pseudomonas aeruginosa* oraz *Escherichia coli*. W związku z powyższym zarządca natychmiastowo wyłączył basen i podjął działania naprawcze polegające na szokowej dezynfekcji wody oraz częściowej wymianie wody w niecce. Badania kontrolne potwierdziły skuteczność przeprowadzonych działań korygujących.

Pozostałe parametry mikrobiologiczne oraz wszystkie fizykochemiczne spełniały wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

PLYWALNIA JASNA SPORT I REKREACJA, UL. JASNA 31, GLIWICE

posiada 1 nieckę basenową udostępnianą do nauki pływania dla niemowląt i małych dzieci do lat 3 wraz z systemem cyrkulacji wody.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 52 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 4 próbki w ramach kontroli urzędowej.

W niecce basenowej w badaniu przeprowadzonym w listopadzie w ramach kontroli urzędowej stwierdzono przekroczenie parametru chloroform (0,0259 mg/l, przy wartości parametrycznej 0,02

mg/l). Zarządca podjął działania naprawcze polegające na częściowej wymianie wody basenowej. Przeprowadzone badanie kontrolne nie wykazało nieprawidłowości.

Pływalnia od 4 maja do 26 czerwca była wyłączona z użytkowania w związku z awarią ruchomego dna. Zarządca przed włączeniem niecki do eksploatacji wykonał badania wody. Analiza laboratoryjna wykazała ponadnormatywną wartość chloru wolnego i redox. Wartości te nie miały istotnego znaczenia dla zdrowia osób kąpiących się, jednak pomocne są w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej. Parametry zostały ustabilizowane podczas funkcjonowania niecki. Ponadnormatywną wartość chloru wolnego odnotowano również w badaniu przeprowadzonym w grudniu, zarządca w ramach działań naprawczych wykonał dodatkowe płukanie filtrów z dopuszczeniem świeżej wody. Kolejne badanie nie wykazało nieprawidłowości. Pozostałe parametry fizykochemiczne oraz wszystkie parametry mikrobiologiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

STREFA WELLNESS. JASNA SPORT I REKREACJA, UL. JASNA 31, GLIWICE

posiada 3 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 2 cyrkulacje.

Ze Strefy Wellness pobrano ogółem:

- 97 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 7 próbek w ramach kontroli urzędowej.

Wszystkie parametry mikrobiologiczne oraz fizykochemiczne spełniały wymagania ujęte w załączniku nr 1 oraz w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230). W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

Ponadto podczas kontroli kompleksowych 4 pływalni (Pływalnia Olimijczyk, pływalnia szkolna przy ul. Wrzosowej, Pływalnia Jasna, Strefa Wellnes Jasna) stwierdzano nieprawidłowości higieniczno-sanitarne i techniczne dotyczące m.in:

- braku w komunikacie zamieszczonym na stronie internetowej informacji o ostatniej ocenie jakości wody na pływalni dokonanej przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego;

- braku w komunikacie zamieszczonym na stronie internetowej informacji o spełnianiu przez wodę na pływalni wymagań określonych w rozporządzeniu lub aktualnych przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów;
- braku systematycznego i udokumentowanego nadzoru pracy urzędów oraz rejestrowania wyników pomiaru jakości wody na pływalni nie rzadziej niż co 4 godziny w trakcie godzin użytkowania pływalni;
- ubytków silikonu wokół kraterów odpływowych pod natryskami w szatni damskiej i męskiej;
- ubytków fug między płytkami ceramicznymi w łaźni solankowej, w łaźni parowej, na holu;
- skorodowanych elementów włączników przy nieckach jacuzzi, skorodowanych poręczach;
- spękanych ścian z odpadającym tynkiem w holu w części suchej;
- popękane sufit ze złuszcżającą się farbą z sauny parowej;
- uszkodzonych o ostrych krawędziach płytek ceramicznych.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano zalecenia doraźne lub decyzje administracyjne nakazujące stronie ich usunięcie.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ, NOCLEGOWNIE I DOMY DLA BEZDOMNYCH ORAZ INNE JEDNOSTKI POMOCY SPOŁECZNEJ

Spśród 9 obiektów będących w ewidencji, skontrolowano 4 obiekty, w których przeprowadzono 9 kontroli. Wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości oraz 1 decyzję zmieniającą termin ich wykonania. Mandatów nie nakładano.

Domy pomocy społecznej oferują szeroki wachlarz usług oferują, tj. opiekuńcze, socjalne, terapeutyczne, rehabilitacyjne czy edukacyjne. W większości obiektów mieszkańcy korzystają z rehabilitacji, a usługi pielęgnacyjne i zdrowotne zapewnione są całodobowo.

Domy pomocy dysponują pokojami wyposażonymi w łazienki dostosowanymi dla osób niepełnosprawnych lub z możliwością skorzystania z łazienek ogólnodostępnych zlokalizowanych w korytarzach. Pokoje są umeblowane i w większości domów urządzone zgodnie z gustami pensjonariuszy. Wszystkie obiekty posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych, a te które posiadają gabinety lekarskie również ze specjalistycznymi firmami na odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych. Domy posiadają własne pralnie lub podpisane umowy z firmą zewnętrzną na usługi pralnicze.

Podczas kontroli kompleksowej w jednym z Domów Pomocy Społecznej stwierdzono nieprawidłowości dotyczące zniszczonych powierzchni ścian i sufitów w części pomieszczeń. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie części nakazów decyzji. Na wniosek strony termin realizacji pozostałej części nakazów decyzji został zmieniony decyzją na dzień 31.12.2023 r.

W 2023 r. wpłynęły trzy wnioski o interwencję dotyczące:

- występowania u personelu i mieszkańców jednego z Domów Pomocy Społecznej zmian skórnych, tj. zachorowań na świerzb, alergii i innych niezdiagnozowanych dolegliwości. W związku z powyższym przeprowadzono kontrolę sanitarną interwencyjną, która skutkowała wydaniem zaleceń doraźnych dot. m.in. zaktualizowania procedury postępowania w przypadku rozpoznania świerzbu u pensjonariusza, uzupełnienia oceny ryzyka pracowników o narażenie na zakażenie świerzbowcem ludzkim, przeszkolenie personelu z zasad dot. stosowania środków ochrony indywidualnej oraz spożywania przez personel posiłków w miejscu do tego nieprzeznaczonym. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie wszystkich zaleceń doraźnych.
- zły jakości wody w jednym z Domów Pomocy Społecznej. Analiza pobranych próbek wody ciepłej wykazała kolonizację instalacji ciepłej wody użytkowej w stopniu średnim. Zarządca dokonał przeglądu instalacji c.w.u., przeprowadził dezynfekcję chemiczną oraz termiczną instalacji wraz z płukaniem, a także zdezynfekował i odkamienił perlatory, aby zredukować skażenie. Celem sprawdzenia, czy ww. zanieczyszczenie nadal utrzymuje się w instalacji po zakończeniu działań naprawczych zostało przeprowadzone badanie kontrolne w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez zarządcę. Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała zgodność parametru mikrobiologicznego ujętego w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), co skutkowało umorzeniem postępowania administracyjnego w przedmiocie wydania decyzji administracyjnej nakazującej stronie wykonanie obowiązków.
- niezachowania należytej czystości oraz występowania insektów w jednym z Ośrodków interwencji Kryzysowej. Podczas kontroli pomieszczenia mieszkalne, pomieszczenia ogólnodostępne oraz ich wyposażenie utrzymane były w dobrym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym, a na terenie obiektu nie stwierdzono obecności insektów. W związku z powyższym interwencję uznano jako niezasadną.

HOTELE I INNE OBIEKTY, W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ USŁUGI HOTELARSKIE

W ewidencji figuruje 28 obiektów świadczących usługi noclegowe. W okresie sprawozdawczym skontrolowano 16 obiektów, w których przeprowadzono 19 kontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych. Mandatów nie nakładano.

Obiekty hotelarskie są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają hotele skategoryzowane. Stan sanitarny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Hotele charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Obiekty te przystosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Pokoje posiadają pełne węzły sanitarne. Budynki są zadbane, a ich otoczenie uporządkowane i zagospodarowane. Gospodarka odpadami komunalnymi oraz postępowanie z bielizną prowadzone są prawidłowo.

W 2023 r. wpłynęły łącznie 4 wnioski o interwencje w sprawie obiektów świadczących usługi noclegowe:

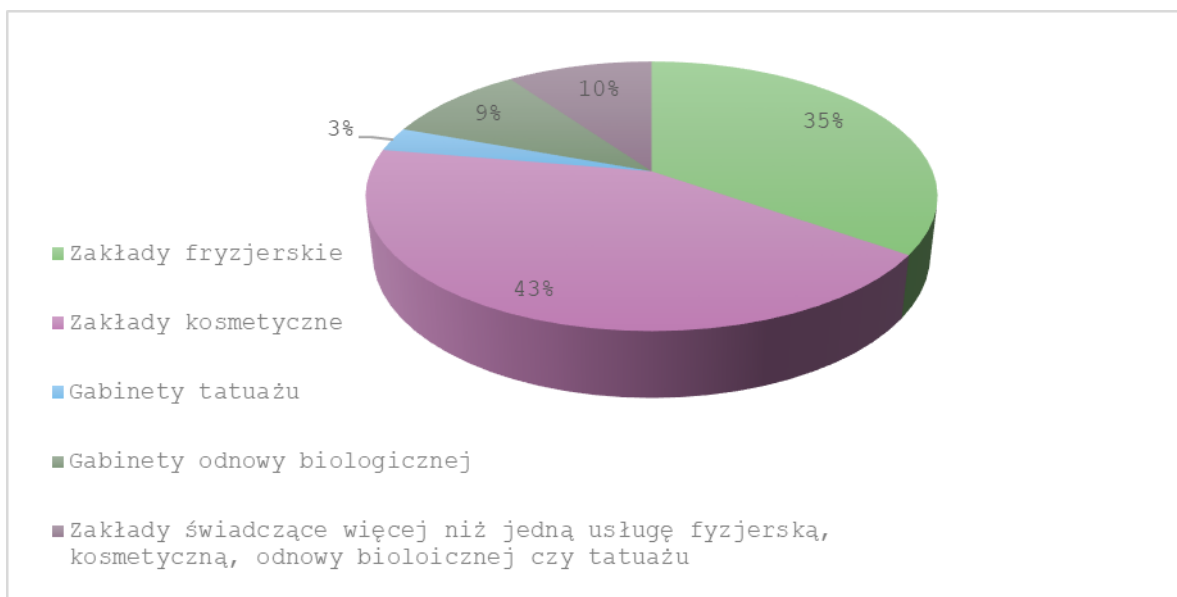
- 3 interwencje dotyczące występowania insektów w jednym z hoteli skategoryzowanych (2 wnioski) oraz w obiekcie świadczącym usługi hotelarskie (1 wniosek). Każdorazowo interweniowano niezwłocznie u przedstawiciela dyrekcji obiektu, który to podejmował stosowne działania w przedmiotowej sprawie. Specjalistyczna firma DDD dokonała przeglądu części pomieszczeń obiektu oraz przeprowadziła zabiegi dezynsekcyjne. Skuteczność powyższych działań potwierdziła przeprowadzona kontrola ze szczególnym uwzględnieniem oględzin materacy oraz pościel,
- interwencja dotycząca niewłaściwych warunków sanitarnych panujących w wynajmowanych domkach w jednym z ośrodków wypoczynkowych. Przeprowadzono kontrolę sanitarną obiektu, podczas której przeprowadzono oględziny nie zajętych domków i pokoi zlokalizowanych na terenie ośrodka. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-higienicznych w obiekcie, w związku z powyższym sprawę uznano za niezasadną.
-

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ZAKŁADU ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU I SOLARIA ORAZ ZAKŁADY W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ ŁĄCZNIE WIĘCEJ NIŻ JEDNA Z WW. USŁUG

Spośród ujętych w ewidencji 417 obiektów, skontrolowano 71 obiektów i przeprowadzono w nich 99 kontroli sanitarnych. Wydano 9 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości oraz nałożono 10 mandatów karnych na łączną kwotę 2300 zł.

Jest to najliczniejsza i najbardziej rozbudowana grupa obiektów usługowych.

W obiektach tych zapewnione są: pomieszczenia świadczenia usług, pomieszczenia lub miejsca do spożywania posiłków i napojów, szatnie lub miejsca do oddzielnego przechowywania odzieży, pomieszczenia higieniczno-sanitarne, w tym ustępy dla klientów i personelu (często wspólne dla obu grup). Wyposażenie zakładów dostosowane jest do rodzaju wykonywanych usług.

ryc. 23 Podział obiektów sektora „beauty” będących w ewidencji PPIS w Gliwicach.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami higieniczno-sanitarnymi nakładano mandaty karne i wydawano zalecenia doraźne, a w związku z nieprawidłowościami sanitarno-technicznymi wydawane były decyzje nakazujące ich usunięcie.

Najczęstsze powody nakładania mandatów:

- niezachowanie należytej czystości pomieszczeń i urządzeń;
- niewłaściwe warunki przechowywania zapasu czystej bielizny (m.in. wspólne przechowywanie zapasu czystej bielizny z bielizną brudną);
- nieprawidłowo prowadzony proces dezynfekcji sprzętu (zanieczyszczone ścinkami włosów roztwory preparatów do dezynfekcji, narzędzia w kąpielni dezynfekcyjnej nie są w pełnym zanurzeniu w roztworze oraz nieprzestrzeganie zaleceń producenta, dot. przygotowania i stosowania preparatu);
- brak lub stosowanie przeterminowanych preparatów do dezynfekcji;
- wielokrotne stosowanie sprzętów jednorazowych;
- stosowanie do zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanek narzędzi niesterylnych;

- nieprzestrzeganie i/lub nieaktualizowanie opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczyły:

- brudnych, zniszczonych powierzchni podłóg, ścian i sufitów;
- braku wydzielonego i odpowiednio wyposażonego stanowiska do prowadzenia zabiegów dekontaminacji sprzętu;
- braku wydzielonego i odpowiednio wyposażonego stanowiska do mycia i dezynfekcji rąk;
- braku wydzielonego punktu do higienicznego poboru wody do celów porządkowych;
- braku dopływu bieżącej zimnej i ciepłej wody;
- zniszczonego wyposażenia meblowego;
- braku miejsca lub szaf do oddzielnego przechowywania odzieży własnej oraz roboczej dla personelu;
- braku opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Zakończono 2 postępowania administracyjne wszczęte w roku 2022. W wyniku realizacji nakazów wydanych decyzji stan sanitarny obiektów poprawił się.

W związku z prośbami o interwencje przeprowadzono dodatkowo 10 kontroli doraźnych (wpłynęło 6 wniosków, dot. 6 obiektów usługowych). Większość wniesionych zarzutów potwierdziło się.

Za stwierdzone podczas kontroli uchybienia higieniczno-sanitarne nałożono 10 mandatów karnych na kwotę 2300 zł. Strony usunęły wszystkie nieprawidłowości, co potwierdziły kontrole sprawdzające.

OBIEKTY SŁUŻĄCE OBSŁUDZE PODRÓŻNYCH

Ewidencja obejmuje 5 obiektów, w których przeprowadzono **5 kontroli w 4 obiektach**.

Decyzji nie wydawano. Mandatów nie nakładano

DWORZEC KOLEJOWY

Dworzec przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych (schody ruchome, winda). Wejścia na perony prowadzą przez dwa tunele. W tunelu głównym wejście na perony prowadzi przez schody oraz schody ruchome, korytarz boczny wyposażony jest w windę i schody. Wszystkie perony posiadają zadaszenie z zabezpieczeniem przed ptactwem, wyposażone są w ławki, kosze na odpady oraz punkty czerpania wody. Na terenie dworca wydzielona jest toaleta ogólnodostępna.

PRZYSTANKI KOLEJOWE

Na peronach umieszczone są tablice informacyjne z rozkładem jazdy pociągów. Wszystkie obiekty zaopatrzone są w informacje o zakazie palenia papierosów. Przystanki wyposażone są w betonowe kosze na odpady komunalne z wkładami metalowymi, wyłożonymi workami foliowymi. Perony i międzytorza sprzątane są systematycznie. Stan higieniczno-sanitarny monitorowany jest na bieżąco przez firmę sprzątającą.

Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

CENTRUM PRZESIADKOWE

W 2022 roku zakończono budowę centrum przesiadkowego. W skład obiektu wchodzi budynek główny dworca, budynek pomocniczy, budynek wieży ciśnień, przystanki autobusowe, tunel (łączy z dworcem kolejowym) oraz parkingi i miejsca postojowe.

Na parterze trzykondygnacyjnego budynku głównego dworca wydzielono hol główny z kasami, punktem obsługi mieszkańców i poczekalnią, zespół toalet damskich i męskich, toaletę dostosowaną dla osób z niepełnosprawnościami, pomieszczenia administracyjne i porządkowe oraz strefę gastronomiczną. Na I piętrze zapewniono pomieszczenia usługowe oraz pomieszczenia obsługi. Natomiast w pomieszczeniach na poziomie -1 mieszczą się pomieszczenia techniczne i gospodarcze. Wszystkie budynki wyposażone są w instalację wodociągową, kanalizację sanitarną, grzewczą, elektryczną, odgromową i teletechniczną oraz w wentylację mechaniczną. Kontrola sanitarna przeprowadzona w 2023 r. nie wykazała nieprawidłowości. Obiekt utrzymany był w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym.

TERENY REKREACYJNE I WYPOCZYNKOWE

Liczba obiektów w ewidencji – 17, skontrolowano 4 obiekty w których przeprowadzono 5 kontroli. Decyzji nie wydawano. Mandatów nie nakładano.

OBIEKTY MAŁEJ INFRASTRUKTURY REKREACYJNO-SPORTOWEJ

PPIS w Gliwicach w zakresie Higieny Komunalnej w ramach sprawowania nadzoru sanitarnego skontrolowali obiekty małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej tj. place zabaw, siłownie plenerowe, place do street workout'u, tory rolkowe, boiska do gier zespołowych, piaskownice. Nie wydano decyzji administracyjnych, mandatów nie nakładano.

Większość skontrolowanych obiektów ogrodzona była siatką lub płotem metalowym.

W pobliżu wejść znajdowały się tablice informacyjne, określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu. W widocznym miejscu znajdowały się również informacje o zakazie wprowadzania zwierząt na ich teren oraz palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

Tereny skontrolowanych obiektów małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej utrzymane były w należyтым porządku i wyposażone w sprawny sprzęt, który był na bieżąco kontrolowany pod kątem technicznym. Podczas kontroli nie stwierdzono zanieczyszczeń piasku – okazywano do wglądu atesty higieniczne piasku, a także umowy na jego dostawę oraz wymianę. Ze względu na brak przepisów prawnych nakazujących administratorom zabezpieczać piasek przed zanieczyszczeniami – piaskownice ogólnodostępne nie posiadają osłon (np. pokryw, czy plandek). W związku z tym, zalecano administratorom aby szybko interweniowali w razie zanieczyszczenia piasku odchodami psów, kotów lub dziko żyjących ptaków i gryzoni oraz usuwali odpady, zwłaszcza te które mogące przyciągać okoliczne zwierzęta (resztki żywności).

Na terenie kontrolowanych obiektów umieszczone były ławki dla opiekunów oraz pojemniki do zbierania odpadów. Podpisano specjalne umowy na odbiór odpadów komunalnych.

W roku sprawozdawczym wpłynęło pismo informujące o niezachowaniu należytego stanu higieniczno-sanitarnego na osiedlowym terenie administrowanym przez jedną z Spółdzielni Mieszkaniowych w Gliwicach tj. terenu placów zabaw. W związku z powyższym przeprowadzono kontrolę doraźną 4 obiektów małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej zlokalizowanych na ww. terenie, która nie wykazała nieprawidłowości. Sprawę uznano za zakończoną.

PALMIARNIA W GLIWICACH

W okresie sprawozdawczym skontrolowano również Palmiarnię w Gliwicach, zlokalizowaną na terenie parku miejskiego. W obiekcie wydzielone są pawilony wystawowe, alejki do zwiedzania oraz strefa gastronomiczna. Dla zwiedzających udostępnione są toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych oraz pomieszczenie dla osób z dziećmi. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych.

PLYWALNIA SEZONOWA „KAPIELISKO LEŚNE”, UL. TOSZECKA 137, GLIWICE posiada 4 niecki wyposażone w urządzenia wytwarzające aerozol wodno-powietrzny oraz 4 systemy cyrkulacji.

Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu nie wykazała nieprawidłowości.

W sezonie 2023 niecki całego kompleksu były napełnione wodą wodociągową w różnych terminach, w związku z powyższym sprawozdania z badań były przekazywane w różnych odstępach czasu.

Z pływalni pobrano ogółem:

- 16 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę,
- 8 próbek w ramach kontroli urzędowej.

W 2023 r. nie stwierdzono braku przydatności wody do kąpieli.

W próbkach wody pobranych w miesiącu czerwcu odnotowano ponadnormatywną wartość parametru fizykochemicznego, tj. chloroform w brodziku i niecce małej oraz w ich systemach cyrkulacji oraz w lipcu w niecce basenu średniego, niecce małej oraz ich systemach uzdatniania. Wartości chloroformu w nieckach basenowych wynosiły od 0,07 mg/l do 0,11 mg/l, a w systemach cyrkulacji od 0,043 mg/l do 0,11 mg/l, przy wartości parametrycznej 0,03 mg/l. Wyniki badań przedłożone w sierpniu nie wykazywały przekroczeń.

Zbyt niską wartość chloru wolnego odnotowano w miesiącu lipcu w niecce dużej, małej oraz w brodziku. Nie miało to istotnego znaczenia dla zdrowia osób kąpiących się.

Przeprowadzone analizy laboratoryjne wykazały zbyt niską wartość parametru redox w 4 próbkach w miesiącu czerwcu. Powyższe nieprawidłowości miały charakter incydentalny, co potwierdzały kolejne badania.

WODNY PLAC ZABAW PRZY UL. HENRYKA SIENKIEWICZA W GLIWICACH.

Obiekt z uwagi na brak niecek basenowych przeznaczonych do pływania lub kąpieli, nie spełnia kryteriów pływalni, w związku z czym nie podlega wymaganiom zawartym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r., w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230), aczkolwiek zarządca wodnego placu zabaw zlokalizowanego przy ul. Henryka Sienkiewicza w Gliwicach w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym oraz zapewnienia odpowiedniej, bezpiecznej dla zdrowia kąpiących się jakości wody prowadził nadzór nad jakością wody w obiekcie zgodnie z zakresem i częstotliwością określoną ww. rozporządzeniu.

KĄPIELISKO „CZECHOWICE”

Organizatorem kąpieliska znajdującego się na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Czechowice był Miejski Zarząd Usług Komunalnych przy ul. Strzelców Bytomskich 25c w Gliwicach. Sezon

kąpielowy określony został uchwałą Rady Miasta Gliwice nr XLV/9242/2023 z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie określenia sezonu kąpielowego oraz wykazu kąpielisk na terenie miasta Gliwice w 2023 r. i obejmował okres od 10.06.2023 r. do 03.09.2023 r.

Przed uruchomieniem kąpieliska przeprowadzono kontrolę doraźną sprawdzającą, która potwierdziła wykonanie zarządzeń decyzji (wydanej w 2022 r.) tj. wymieniono na nowe popękane i wyszczerbione płytki ceramiczne w toalecie ogólnodostępnej damskiej oraz męskiej.

W trakcie trwania sezonu przeprowadzono kontrolę kompleksową w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu, podczas której stwierdzono, iż teren jest ogrodzony i uporządkowany, piasek na plaży utrzymany w należytej czystości (uzupełniony przed sezonem). Kąpielisko wydzielone jest bojami przy głębokości 1,2 m oraz 3 m (126 m linii brzegowej), wydzielono przesłami strefę dla najmłodszych dzieci (12 m x 5 m, max. głębokość 40 cm).

Wyznaczony został punkt pobierania próbek z kąpieliska pozwalający na pobór 30 centymetrów pod powierzchnią wody, w wodzie o głębokości powyżej 1 metra – przy pomoście.

Organizator kąpieliska oznakował kąpielisko odpowiednią tablicą zgodnie z wymaganiami zawartymi w § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476).

Ponadto Miejski Zarząd Usług Komunalnych dopełnił wszelkich niezbędnych formalności zawartych w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255) tj.:

- opracowano harmonogram poboru próbek wody,
- przestrzegano ustalonych w harmonogramie terminów poboru próbek wody,
- regularnie przekazywano sprawozdania z badań prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej,
- umieszczano bieżące informacje o jakości wody w kąpielisku na tablicy usytuowanej w obrębie kąpieliska, ponadto regularnie uaktualniano dane na temat temperatury wody oraz powietrza w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl),
- systematycznie wizualnie nadzorowano wodę pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie dla zdrowia kąpiących się osób,
- zapewniono aktualny profil wody w kąpielisku.

Ustalony harmonogram poborów próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez organizatora kąpieliska obejmował 4 terminy rozłożone równomiernie w czasie trwania całego sezonu kąpielowego tj. 20.06, 11.07, 25.07 i 21.08.2023 r. (4 próbki), tak aby przerwa między badaniami nie przekraczała miesiąca, co jest związane z koniecznością zagwarantowania bezpieczeństwa zdrowotnego osób kąpiących się, za które odpowiedzialny jest organizator kąpieliska. Dodatkowo w ramach kontroli urzędowej pobrano 1 próbkę przed rozpoczęciem sezonu kąpieliskowego (05.06.2023 r.). Przy każdym poborze dokonywano również oceny wizualnej wody w kąpielisku.

Każdorazowo po przekazaniu przez organizatora wyników badania wody dokonywano bieżącej oceny jakości wody i informowano Prezydenta Miasta Gliwice o przydatności wody do kąpielii. Dane na temat jakości wody były na bieżąco uaktualniane w serwisie kąpieliskowym (sk.gis.gov.pl).

W trakcie trwania sezonu nie stwierdzono pogorszenia jakości wody w kąpielisku i nie zarejestrowano zanieczyszczeń w wodzie, mogących mieć wpływ na jej jakość oraz zdrowie osób kąpiących się. W sezonie kąpielowym 2023 r. ze zbiornika w Gliwicach-Czechowicach pobrano 5 próbek wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych, dla których wydano bieżące oceny jakości wody w kąpielisku stwierdzające przydatność wody do kąpielii. Na ich podstawie stwierdza się, że woda w kąpielisku zlokalizowanym na terenie Ośrodka Wypoczynkowego Czechowice w sezonie kąpielowym **spełniała** wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2019 r., poz. 255).

W sezonach kąpielowych 2020 – 2023 r. ogółem pobrano 20 próbek wody do badań laboratoryjnych. Analizując oceny sezonowe, wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako doskonałą w ocenie czteroletniej.

CMENTARZE

Ewidencja obejmuje 12 cmentarzy, z których podczas 9 kontroli skontrolowano 8 obiektów.

Cmentarze są pod nadzorem zarządu, parafii wyznaniowych oraz zarządców komunalnych. Zlokalizowane są przy parafiach oraz na wydzielonych terenach.

Cmentarze wyposażone są m.in. w: punkty czerpania wody, miejsca gromadzenia odpadów komunalnych, regulaminy określające zasady korzystania z urządzeń oraz wyposażenia cmentarzy;

Cmentarz komunalny wraz z domem przedpogrzebowym w Gliwicach, ul. Kozielska 120 – podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji nakazującej stronie odnowić powierzchnie ścian i sufitu w części pomieszczeń obiektu oraz zapewnić ciepłą wodę w pomieszczeniu do mycia i dezynfekcji mat wykorzystywanych przy ekshumacji zwłok, a także uzupełnić brakującą armaturę w pomieszczeniach usytuowanych w części socjalnej dla pracowników zatrudnionych przy przygotowywaniu zwłok i ich pochówku. W związku z otrzymaniem pisma strony dot. usunięcia nieprawidłowości we wcześniejszym terminie, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą która potwierdziła wykonanie wszystkich nakazów ww. decyzji.

INNE OBIEKTY UŻYTKU PUBLICZNEGO

Ogółem w ewidencji figuruje 141 obiektów. Skontrolowano 47 obiektów, w których przeprowadzono 49 kontroli. Wydano 1 decyzję nakazującą. Mandatów nie nakładano.

OBIEKTY SPORTOWE

W skład obiektów sportowych wchodzi: boiska sportowe (czynne w okresie od wiosny do późnej jesieni), hale sportowe, korty tenisowe oraz lodowisko kryte.

Po przeprowadzonych kontrolach sanitarnych wydano łącznie 3 decyzje administracyjne nakazujące stronie usunięcie nieprawidłowości, które dotyczyły m.in.:

- brudnych powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach obiektów,
- zniszczonego wyposażenia obiektów.

W jednym z obiektów przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która potwierdziła wykonanie zarządzeń decyzji, natomiast w pozostałych toczy się postępowanie administracyjne z terminem realizacji na 2024 r.

Przeprowadzono również kontrolę w związku z wniesioną interwencją dotyczącą niezachowania czystości w jednym z obiektów sportowych. Kontrola nie potwierdziła wniesionych zarzutów.

APTEKI

Kontrola sanitarna wykazała nieprawidłowości higieniczno-sanitarne w 1 z aptek ogólnodostępnych, tj.:

- brudne powierzchnie ścian i sufitów w pomieszczeniach aptek;
- zniszczone wyposażenie pomieszczeń.

W związku z powyższym wszczęto postępowania administracyjne przed wydaniem decyzji administracyjnej nakazującej stronie usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych.

Ponad to zakończono 2 postępowania administracyjne rozpoczęte w 2022 roku.

ARESZT ŚLED CZY I POMIESZCZENIA DLA ZATRZYMAN YCH

Podczas kontroli sprawdzającej w *pomieszczeniach dla osób zatrzymanych w Gliwicach, ul. Powstańców Warszawy 12* stwierdzono wykonanie części zarządzeń decyzji z 2022 r. (dot. zakresu Higieny Komunalnej tj. zapewniono gładką powierzchnię podłogi w pomieszczeniu magazynowym do przechowywania bielizny czystej oraz brudnej) wydanej przez Sekcję Higieny Pracy.

STAN SANITARNY ŚRODKÓW TRANSPORTU

ŚRODKI KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ

Skontrolowano 15 autobusów komunikacji publicznej należących do *Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej Sp. z o.o.* Stan sanitarno-porządkowy wszystkich autobusów był zadowalający – podłogi zamiecione, szyby w oknach, poręcze i siedziska czyste. Autobusy utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Wszystkie pojazdy posiadają informację o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

Dodatkowo skontrolowano 4 autobusy turystyczne. Autobusy utrzymywane są na bieżąco w czystości przez firmy sprzątające. Odpady stałe gromadzone są w workach foliowych umieszczonych w metalowych pojemnikach, które opróżniane są każdorazowo po zakończeniu kursu.

W okresie sprawozdawczym nie skontrolowano wagonów tramwajowych należących do firmy *Tramwaje Śląskie S.A.* ze względu na trwający remont torowiska na terenie miasta Zabrze.

W okresie sprawozdawczym wpłynęła skarga dotycząca m.in. brudnych kabin, braku ogrzewania i złego stanu technicznego autobusów komunikacji miejskiej. Kontrola interwencyjna nie wykazała nieprawidłowości.

W ramach kontroli transportu kolejowego skontrolowano 4 pociągi. Utrzymanie bieżącej czystości odbywa się w ciągu dnia na bocznicach i obejmuje opróżnianie śmietniczek, mycie i dezynfekcję pomieszczenia WC, uzupełnienie środków higienicznych, zmiatanie podłóg, a w przypadku

dłuższego postoju mycie podłóg. W porze nocnej odbywa się czyszczenie dobowe obejmujące dodatkowo odkurzanie i mycie szyb. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie sanitarno-higienicznym i technicznym w skontrolowanych pociągach.

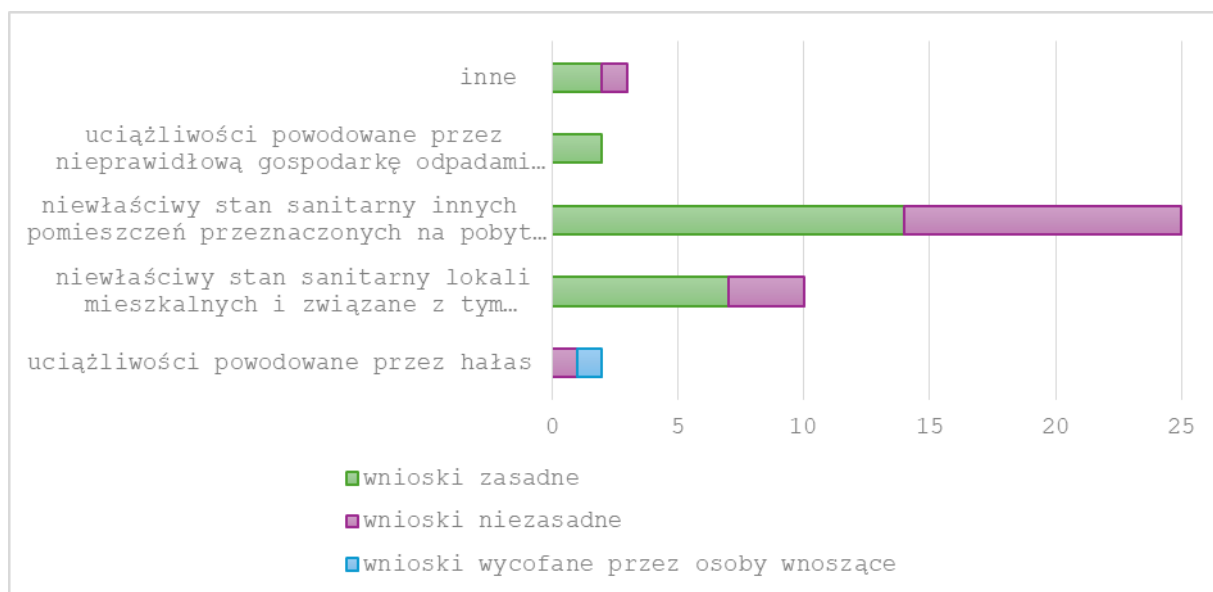
ŚRODKI TRANSPORTU DO PRZEWOZU ZWŁOK

Zostały skontrolowane 2 specjalistyczne samochody do przewozu zwłok w ramach kontroli domu przedpogrzebowego oraz 2 w ramach wydania opinii sanitarnych. Wszystkie skontrolowane środki do transportu zwłok spełniają wszelkie wymogi higieniczno-sanitarne i techniczne. Kabiny kierowców są odizolowane od przestrzeni przeznaczonej do umieszczenia zwłok. Samochody posiadają zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu. Podłogi w części przeznaczonej do przewozu trumny wyłożone są materiałami łatwo zmywalnymi i odpornymi na działanie środków dezynfekcyjnych. Pojazdy oznakowane są w sposób trwały wskazujący na jego przeznaczenie.

INTERWENCJE WPŁYWAJĄCE DO PPIS W GLIWICACH

W 2023 r. wpłynęło 40 wniosków interwencyjnych, które zostały rozpatrzone w ramach własnych kompetencji.

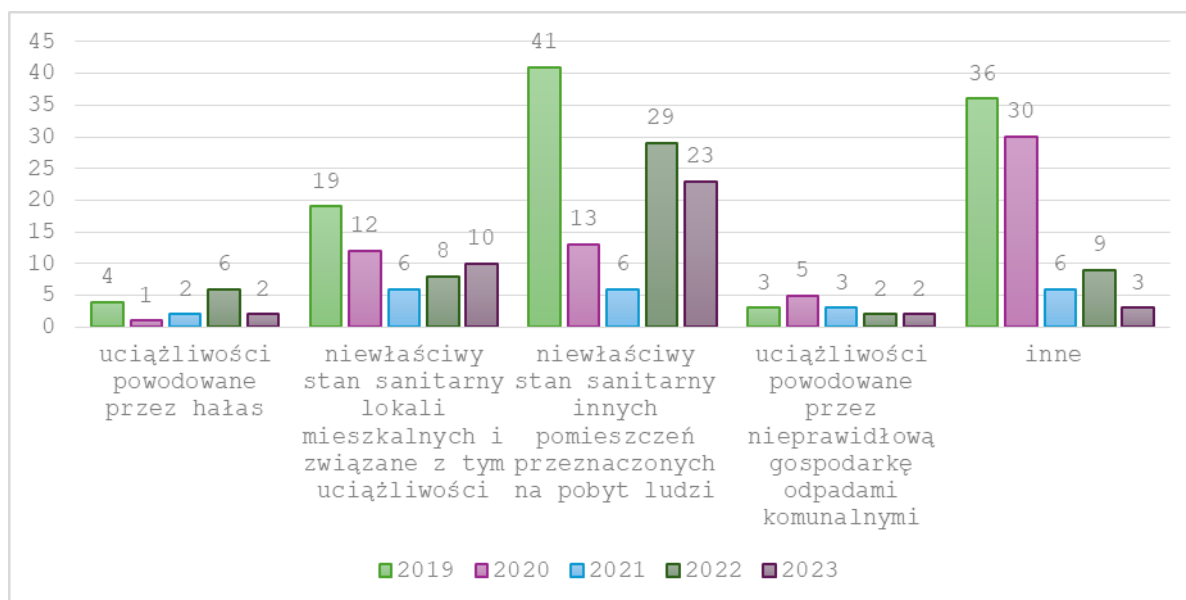
Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach ogółem przeprowadzili 31 kontroli sanitarnych interwencyjnych oraz uczestniczyli w 15 wizjach lokalnych. W wyniku przeprowadzonych działań nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 700 zł.

ryc. 24 Liczba wniosków o interwencje wniesionych przez mieszkańców Miasta Gliwice

Interwencje, które wpływały od mieszkańców Miasta Gliwice dotyczyły m.in.:

- uciążliwości powodowanych przez hałas;
- występowania gryzoni, insektów oraz zanieczyszczeń związanych z bytowaniem gołębi;
- zaniedbanych posesji oraz lokali mieszkalnych i pomieszczeń ogólnodostępnych;
- niewłaściwej lokalizacji i przepełnienia kontenerów zbiorczych do zbierania odpadów i związanych z tym uciążliwości zapachowych.

ryc. 25 Liczba wniesionych wniosków o interwencje przez mieszkańców Miasta Gliwice

Interwencje rozpatrywane przez PPIS w Gliwicach (w ramach kompetencji)						
Przedmiot interwencji	Liczba wniesionych interwencji	liczba interwencji rozpatrzonych	liczba kontroli	liczba wydanych decyzji nakazujących	mandaty nałożone w trakcie kontroli (liczba / kwota)	Działania innego typu
uciążliwości powodowane przez hałas	2	1	0	0	0	– zlecono pomiar hałasu – 1 sprawę nie rozpatrzono – osoba wnosząca wniosek zrezygnowała
niewłaściwy stan sanitarny lokali mieszkalnych i związane z tym uciążliwości	10	10	3	0	0	–przeprowadzono 5 wizji lokalnych –pobrano próbki wody do badań
niewłaściwy stan sanitarny innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi	23	23	24	0	3 / 700 zł	–przeprowadzono 3 wizje lokalne –pobrano próbki wody do badań
uciążliwości powodowane przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi	2	2	0	0	0	–przeprowadzono 6 wizji lokalnych
inne	3	2	4	0	0	
Łącznie	40	39	31	0	3/ 700 zł	

tab. 12 Załatwianie interwencji wpływających do PPIS w Gliwicach w roku 2023.

Podobnie jak w latach ubiegłych mieszkańcy wnioskowali o interwencje w sprawach występowania gryzoni w budynkach i ich otoczeniu oraz niewłaściwego stanu pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, w szczególności niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń ogólnodostępnych (piwnice, klatki schodowe, strychy), jak również zaniedbanych lokali mieszkalnych.

UCIĄŻLIWOŚCI POWODOWANE PRZEZ HAŁAS

W roku 2023 wpłynęły 2 wnioski o interwencję, z których 2 rozpatrzono (kontroli nie przeprowadzono). W *pierwszym* przypadku (po wstępnym rozpoznaniu) *strona wycofała się* z przeprowadzenia pomiarów hałasu, natomiast w *drugim* wystawiono zlecenie na przeprowadzenie pomiarów natężenia dźwięku do Oddziału Laboratoryjnego Sekcji Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy tut. Stacji. Po przeprowadzonych pomiarach natężenia dźwięku interwencja *została uznana za niezasadną*.

- hałas przenikający do *mieszkania nr 2 zlokalizowanego w budynku przy ul. Wyszyńskiego 14C w Gliwicach, emitowany przez urządzenie chłodnicze należące do restauracji zlokalizowanej na parterze ww. budynku*. Ponieważ sprawa była już rozpatrywana w 2022 r. (ponowne zgłoszenie) zlecono do Oddziału Laboratoryjnego Sekcji Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy tut. Stacji przeprowadzenie pomiarów natężenia dźwięku, które to pomiary nie wykazały przekroczenia średniego poziom dźwięku A. W związku z powyższym interwencję *uznano za niezasadną*, o czym poinformowano stronę.
- hałas przenikający do *mieszkań zlokalizowanych w budynku przy ul. Zwycięstwa 20 w Gliwicach, spowodowany działalnością lokalu gastronomicznego znajdującego się na parterze ww. budynku*. W związku z tym, że strona nie wskazała mieszkania, w którym hałas jest najbardziej uciążliwy, zwrócono się o wytypowanie lokalu mieszkalnego, w którym należałoby przeprowadzić pomiary. Po wytypowaniu mieszkania strona poinformowała, że uciążliwość hałasowa uległa znacznemu zmniejszeniu, w związku z czym *zrezygnowała z przeprowadzenia pomiarów hałasu*.

NIEWŁAŚCIWY STAN SANITARNY LOKALI MIESZKALNYCH I ZWIĄZANE Z TYM UCIĄŻLIWOŚCI

W roku sprawozdawczym wpłynęło 10 wniosków o interwencję dotyczących ww. spraw, z których rozpatrzono wszystkie, natomiast 1 po wstępnym rozpoznaniu przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Jedna sprawa zgłoszona w miesiącu grudniu zostanie rozpatrzona w 2024 roku. Przeprowadzono 3 kontrole oraz 5 wizji lokalnych.

Po przeprowadzonych kontrolach, wizjach lokalnych oraz poborach prób wody, 6 spraw uznano za zasadne.

Za zasadne uznano interwencje dotyczące:

- 5 spraw dotyczących zaniedbanych mieszkań przy ul. Targowej 4/3, ul. Zimorodka 15/2, ul. Pszczyńskiej 5/15, ul. Chorzowskiej 47/3, ul. Łokietka 2/6 w Gliwicach – po przeprowadzonych kontrolach i wizjach lokalnych, zarządcy podejmowali działania polegające na uporządkowaniu mieszkań z zalegających śmieci, jak również wystawiali zlecenia specjalistycznym firmom DDD na przeprowadzenie dezynfekcji mieszkań i części wspólnych budynków.

W sprawie dotyczącej zawilgoconego i zagrzybionego lokalu mieszkalnego przy ul. Nowy Świat 59/1 w Gliwicach, po przeprowadzonej kontroli, sprawę przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego.

Jedna interwencja, która wpłynęła w dniu 18.12.2023 r. dotycząca zanieczyszczonego ptasimi odchodami balkonu przynależnego do mieszkania przy ul. Cichociemnych 6 w Gliwicach zostanie zakończona w 2024 r. z uwagi na to, iż prowadzona jest korespondencja elektroniczna z właścicielem mieszkania przebywającym obecnie za granicą,

NIEWŁAŚCIWY STAN SANITARNY INNYCH POMIESZCZEŃ PRZEZNACZONYCH NA POBYT LUDZI

W roku sprawozdawczym wpłynęły **23 interwencje** dotyczące niewłaściwego stanu sanitarnego innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, z których wszystkie rozpatrzono. Przeprowadzono **24 kontrole**. Za zasadne uznano 13 interwencji.

Grupa obiektów	Liczba wniesionych interwencji			Wniesione zarzuty	Podjęte działania kontrolno-represyjne
	liczba wniesionych	liczba rozpatrzonych przez PPIS w Gliwicach	liczba wniosków zasadnych		
domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, domy dla bezdomnych oraz noclegownie	3	3	2	– występowanie insektów – niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych – wysypka i zaczerwienienie skóry u pensjonariuszy i pracowników	- przeprowadzono 4 kontrole interwencyjne - przeprowadzono badanie wody
zakłady „beauty”	6	6	4	– niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych przy świadczeniu usług fryzjerskich, kosmetycznych – prowadzenie usług kosmetycznych w lokalu mieszkalnym	- przeprowadzono 10 kontroli interwencyjnych - nałożono 3 mandaty karne na kwotę 700 zł
hotele skategoryzowane i inne obiekty, w	4	4	3	– występowanie insektów – niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych	- przeprowadzono 3 kontrole interwencyjne

których świadczone są usługi noclegowe					
obiekty sportowe	1	1	0	- niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych	- przeprowadzono kontrolę interwencyjną
środki transportu	1	1	0	- niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych w środkach transportu	- przeprowadzono kontrolę interwencyjną
występowanie insektów	8	8	4	- występowanie insektów w budynkach - występowanie gryzoni w budynkach - uciążliwość zapachowa w budynkach mieszkalnych - występowanie siedlisk gołębi	- przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych - przeprowadzono 3 wizje - interweniowano u zarządców

tab. 13 Interwencje wpływające do PPIS w Gliwicach w roku 2023 dotyczące innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

Za stwierdzone nieprawidłowości higieniczno-sanitarne **wydano zalecenia doraźne** oraz **nałożono 3 mandaty** karne na sumę **700 zł**.

Mandaty:

- **nieprzestrzeganie zasad higieny w zakładzie kosmetycznym** – po przeprowadzeniu kontroli sanitarnej interwencyjnej nałożono **mandat karny w wysokości 200 zł** oraz wydano zalecenia doraźne. Kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie nieprawidłowości;
- **nieprzestrzeganie zasad higieny w zakładzie fryzjerskim** – po przeprowadzonej kontroli sanitarnej nałożono **mandat karny w wysokości 300 zł** oraz wydano zalecenia doraźne. Podczas kontroli sprawdzającej potwierdzono usunięcie nieprawidłowości;
- **niezachowanie należytej czystości w zakładzie fryzjerskim**, – **nałożono mandat karny w wysokości 200 zł** oraz wydano zalecenia doraźne. Strona usunęła wszystkie nieprawidłowości co zostało potwierdzone podczas kontroli sprawdzającej.

Za zasadne uznano **4 interwencje** dotyczące **obiektów użyteczności publicznej niebędących w ewidencji:**

- **sprawa dotycząca występowania gryzoni w budynku mieszkalnym przy ul. Poniatowskiego 1** – zarządca podejmował działania polegające na zleceniu specjalistycznej firmie DDD przeprowadzenie zabiegów deratyzacyjnych,
- **2 sprawy dotyczące zanieczyszczonej klatki schodowej w budynku przy ul. Kasprowicza 10, ul. Krzywej 12 w Gliwicach** – po interwencji u zarządcy podjęte były działania polegające na uporządkowaniu oraz przeprowadzeniu zabiegów dezynfekcyjnych. Przeprowadzenie powyższych działań potwierdziły kontrole sprawdzające;
- **sprawa dotycząca występowania insektów (pluskwy) w budynku przy ul. Kasprowicza 39 w Gliwicach** – po interwencji u zarządcy podjęte zostały działania polegające na

przeprowadzeniu zabiegów dezynsekcyjnych. Wyeliminowanie powyższej uciążliwości potwierdziła kontrola sprawdzająca;

Pozostałe interwencje po przeprowadzonych kontrolach bądź wizjach lokalnych uznane zostały za niezasadne.

UCIĄŻLIWOŚCI SPOWODOWANE PRZEZ NIEPRAWIDŁOWĄ GOSPODARKE ODPADAMI KOMUNALNYMI

W tej grupie spraw **wpłynęły 2 interwencje**, z których **wszystkie zostały rozpatrzone i uznane za zasadne**. W ramach rozpatrywanych spraw przeprowadzono **6 wizji lokalnych**.

Za zasadne uznano 2 sprawy dotyczące zalegające odpadów komunalnych na stanowiskach śmietnikowych: *przy ul. Chorzowskiej 11 oraz ul. Szarych Szeregów 1* każdorazowo zarządcy podejmowali działania polegające na usunięciu zalegających odpadów, co potwierdzano podczas przeprowadzanych kontroli oraz wizji lokalnych.

INNE

W roku sprawozdawczym wpłynęły **3 wnioski o interwencje**, z których **2 rozpatrzone i 1 uznano za zasadny**, natomiast jedna sprawa zostanie rozpatrzona w 2024 r.

Sprawy dotyczyły:

- **występowania gryzoni** – przy ul. Strzelców Bytomskich 13-15 w Gliwicach – w powyższej sprawie interweniowano u zarządcy budynku, który zlecił przeprowadzenie zabiegów deratyzacyjnych specjalistycznej firmie. Skuteczność powyższych działań potwierdziły przeprowadzone kontrole sanitarne;
- **występowania gołębi** w otoczeniu budynku przy ul. Udzieli 1-3-5 – podczas kontroli sanitarnej nie stwierdzono uciążliwości związanej z bytowaniem gołębi, dodatkowo zarządca udostępnił uchwałę Wspólnoty Mieszkaniowej w sprawie "zgody na dokarmianie ptaków za śmietnikiem przy klatce nr 1".
- **sprawa dotycząca zanieczyszczonego ptasimi odchodami zadaszenia nad wejściem do jednego z centrów handlowych** – w powyższej sprawie interweniowano u zarządcy budynku, który podjął działania polegające na oczyszczeniu zadaszenia z ptasich odchodów oraz przeprowadzeniu zabiegów dezynsekcyjnych, co potwierdzono podczas

przeprowadzonej kontroli. Z uwagi na ponowne zgłoszenie dotyczące ww. sprawy w miesiącu grudniu, sprawa zostanie rozpatrzona w 2024 roku.

INNE DZIAŁANIA SANITARNE PROWADZONE NA TERENIE MIASTA

NADZÓR NAD EKSHUMACJAMI ORAZ PRZEWOZAMI ZWŁOK I SZCZĄTKÓW LUDZKICH

W roku 2023 podobnie jak w latach ubiegłych opiniowano i wydawano zgody na przywozy (35), wywozy (12) oraz ekshumacje (34) zwłok i spopielonych szczątków ludzkich (27 ekshumacji nadzorowano, w tym postępowania ekshumacyjne rozpoczęte w 2022 r. - 9).

NADZÓR NAD IMPREZAMI MASOWYMI

Wydano łącznie 57 opinii sanitarnych związanych z imprezami masowymi organizowanymi na terenie miasta. Najwięcej opinii sanitarnych (50 opinii) dotyczyło imprez zorganizowanych w *Hali PreZero Arena Gliwice przy ul. Akademickiej*.

Warunkiem uzyskania pozytywnej opinii sanitarnej jest zapewnienie przez organizatora uczestnikom imprezy odpowiednich warunków sanitarnych, m.in.:

- dostęp do odpowiedniej ilości sanitariatów, w tym również dla osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie odpowiedniej ilości pojemników na odpady;
- zapewnienie odpowiedniego stanu sanitarno-porządkowego terenu zarówno w trakcie jak i po zakończeniu imprezy.

JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA

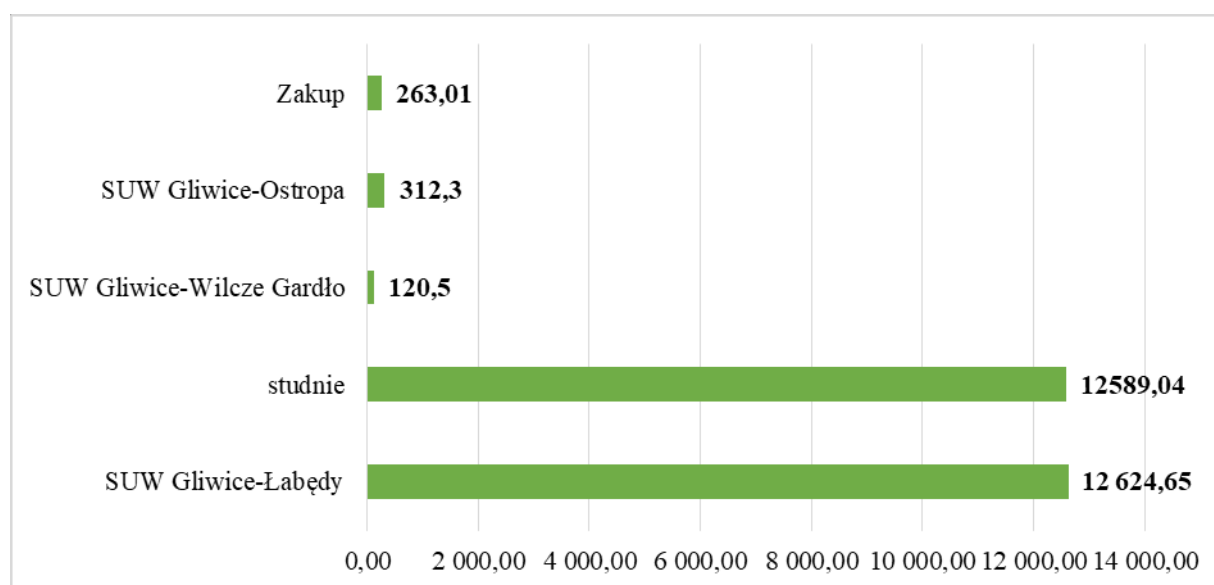
PPIS w Gliwicach sprawuje nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia na terenie miasta Gliwice.

- Ludność zaopatrywana w wodę - ok. 162 160 osób.
- Zaopatrzenie w wodę - ilość dostarczanej wody – 26 753,30 m³/d.
- Dystrybucją wody na terenie miasta zajmuje się Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Rybnickiej 47 w Gliwicach.
- Producentami wody są: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach oraz Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe S.A. z siedzibą przy ul. Wojewódzkiej 19 w Katowicach.

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Ludność	Zaopatrywane strefy
1.	SUW Gliwice-Łabędy	12 624,65		
2.	Studnie (8a, 10a, 11, 12a, 13)	12 589,04	137 627	Gliwice
3.	SUW Gliwice-Wilcze Gardło	120,5	1 085	Dzielnica Ostropa
4.	SUW Gliwice-Ostropa	312,3	3 044	Dzielnica Wilcze Gardło
5.	Zakup od GPW SA/ woda mieszana	263,01	16 513	Dzielnica Sośnica

tab. 14 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Gliwice

Mieszkańcy Gliwic zaopatrywani są w wodę przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o. Dostarczana woda pochodzi z ujęć własnych wód podziemnych. Niedobory uzupełniane są wodą pochodzącą z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda z zakupu dopływa do Gliwic z dwóch kierunków: Zawady (ujęcie głębinowe) i Goczałkowic (ujęcie powierzchniowe).

ryc. 26 Udział wody produkowanej oraz pochodzącej z zakupu na terenie miasta Gliwice [m³/dobę]

Gliwickie ujęcia obejmują 19 czynnych studni głębinowych. Do Stacji Uzdatniania Wody Łabędy zlokalizowanej przy ul. Kanałowej w Gliwicach trafia woda ze studni zlokalizowanych na terenie miasta Gliwice (studnie: nr 1CZ przy ul. Ziemięcickiej, nr 2CZ przy ul. Strzelców Bytomskich, nr 4CZ przy ul. Borówkowej) oraz w gminie Rudziniec w miejscowości Ligota Łabędzka (studnie: nr 4a, nr 5, nr 5a) oraz w miejscowościach Rzeczyce (studnia 6b), Kleszczów (studnia 7). Woda surowa tłoczona jest na aeratory, w celu utlenienia związków żelaza oraz usunięcia poprzez

napowietrzenie rozpuszczalnych gazów. Następnie poddawana jest procesowi filtracji (odżelaziacze) na filtrach piaskowo-żwirowych. Woda uzdatniona po I° filtracji mieszana jest z wodą ozonowaną w mieszaczu statycznym i podawana na kolumny kontaktowe. Ozonator zapewnia wymaganą dawkę ozonu, niezbędną do utlenienia zawartych w wodzie zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych. Z kolumn kontaktowych woda kierowana jest na II° filtracji w celu usunięcia m.in. manganu. Woda uzdatniona poddawana jest dezynfekcji końcowej przy użyciu lamp UV. W celu zabezpieczenia wody przed skażeniem wtórnym istnieje możliwość chlorowania końcowego. Podchloryn sodu stosowany do dezynfekcji wytwarzany jest na miejscu. Woda uzdatniona magazynowana jest w 4 zbiornikach po 3000 m³ pojemności każdy.

Woda z 4 studni zlokalizowanych na terenie miasta (studnia nr 8a przy ul. Wiertniczej, studnie: nr 11 i nr 12a przy ul. Toszeckiej, studnia nr 13 przy ul. Jałowcowej) spełnia warunki rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), dzięki czemu może być włączana bezpośrednio do sieci wodociągowej.

Studnia nr 6B zlokalizowana w miejscowości Rzeczyce od stycznia do maja była wyłączona z eksploatacji, a woda dostarczana była ze studni nr 7 z SUW Kleszczów.

W związku z prowadzonymi na sieci wodociągowej pracami w lutym, studnia nr 8a została czasowo wyłączona z eksploatacji. Zgodnie z pismem z dnia 07.03.2023 r. przedsiębiorstwo poinformowało o ponownym uruchomieniu studni.

Studnia nr 10a przy ul. Tarnogórskiej posiada kontenerową stację uzdatniania wody. Uzdatnianie oparte jest na aeracji, filtracji (5 filtrów ciśnieniowych) oraz dodatkowej dezynfekcji podchlorynem sodu. Od 19 sierpnia 2022 r. studnia była wyłączona z eksploatacji z powodu prac serwisowych. Ponowne uruchomienie nastąpiło 05.04.2023 r.

Studnia nr 16 przy ul. Granicznej w Gliwicach pozostaje wyłączona od 2016 r. ze względu na ponadnormatywną zawartość manganu i planowaną budowę stacji uzdatniania.

Stacja Uzdatniania Wody w Wilczym Gardle (ul. Konwalii) obejmuje dwie studnie (ujęcie trzeciorzędowe) i wyposażona jest w filtry węglowe, które mają na celu poprawę właściwości organoleptycznych wody oraz w przypadku pojawienia się fenoli ich eliminację.

W Ostropie od 2018 r. funkcjonuje stacja uzdatniania wody, która została wybudowana z uwagi na przekroczenia wartości parametrycznych określonych dla sumy trichloroetenu i tetrachloroetenu oraz tetrachlorometanu w dwóch z czterech studni głębinowych i pozwoliła na ponowne włączenie ich do eksploatacji. Woda surowa tłoczona jest do wielostopniowych kolumn kontaktowych, gdzie poddawana jest procesowi ozonowania (utlenianie i częściowa dezynfekcja). Proces filtracji odbywa się na filtrach węglowych pracujących w dwóch równoległych ciągach. Następnie woda dezynfekowana jest za pomocą lamp UV działających w technologii niskociśnieniowej. Po dezynfekcji woda kierowana jest do dwóch zbiorników wody uzdatnionej po 40 m³ każdy. Przed zbiornikami wody uzdatnionej oraz przed wprowadzeniem wody do sieci znajdują się miejsca umożliwiające dezynfekcję wody za pomocą podchlorynu sodu.

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji (dalej: PWiK) Sp. z o.o. w Gliwicach w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem pobierało próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz do badań fizykochemicznych z obszaru miasta Gliwice. Badania wody prowadzone były w punktach zgodności wytypowanych na stałe w celu odzwierciedlenia jakości wody w całej sieci wodociągowej, hydroforowniach oraz komorach zakupowych.

Pobrano łącznie:

- 402 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 401 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Prowadzone były również badania wody w celu potwierdzenia skuteczności prowadzonych działań naprawczych po wystąpieniu awarii instalacji wodociągowych.

Ponadto w ramach kontroli urzędowej upoważnieni Przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działań oraz w ramach wzmożonego nadzoru nad jakością wody pobrali:

- 122 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 114 próbek do badań fizykochemicznych.

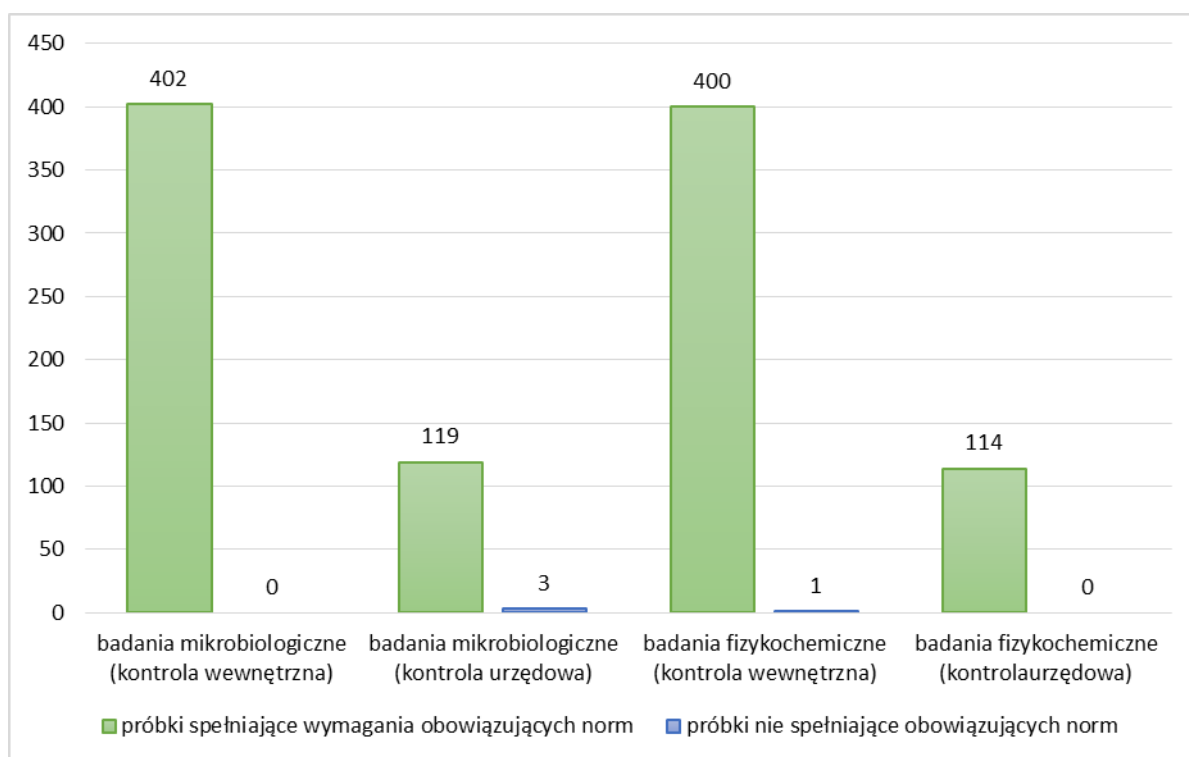
Ponadnormatywną wartość bakterii grupy coli w miesiącu lipcu wykazała kontrola urzędowa przeprowadzona w punkcie zgodności zlokalizowanym przy ul. Tarnogórskiej 221a w Gliwicach. Próbką pobrana do celów kontrolnych potwierdziła obecność ww. bakterii. Przedsiębiorstwo niezwłocznie podjęło działania naprawcze polegające na zwiększeniu poziomu chloru na Stacji Uzdatniania Wody nr 10a oraz studni nr 8a przy ul. Wiertniczej. Dodatkowo podłączony został chlorator lokalny w pobliżu ul. Elsnera i ul. Tarnogórskiej oraz przeprowadzono płukanie sieci. Po przeprowadzonych działaniach naprawczych pobrano równoległe z PWiK próbki wody do badań w strefie zaopatrzenia tj. wodę podawaną do sieci oraz wodę z punktów zgodności, celem określenia zasięgu nieprawidłowości.

Analiza laboratoryjna wykazała utrzymujące się przekroczenia tylko i wyłącznie w punkcie zgodności przy ul. Tarnogórskiej. Przeprowadzony nadzór nad jakością wody wykluczył skażenie w strefie zaopatrzenia, co świadczy o punktowym skażeniu instalacji wewnętrznej budynku. W związku z powyższym stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia dla punktu przy ul. Tarnogórskiej 221a w Gliwicach. W celu stwierdzenia przydatności wody przeznaczonej do spożycia upoważniony przedstawiciel pobrał próbki do badań kontrolnych z punktu zgodności oraz hydrantu przy ul. Olszewskiego. Analiza laboratoryjna nie wykazała nieprawidłowości, w związku z powyższym sprawę uznano za zakończoną, a PWiK Sp. z o.o. w Gliwicach wyznaczyło nowy punkt zgodności przy ul. Kurpiowskiej.

Bakterie grupy coli są wskaźnikami mikrobiologicznymi niemającymi bezpośredniego odniesienia do bezpieczeństwa zdrowotnego ludzi, należą do mikroorganizmów, wśród których występują głównie formy środowiskowe. Część z nich ma zdolność namnażania się w wodzie. Jest to wskaźnik mikrobiologiczny, który może świadczyć o złym stanie instalacji wewnętrznej budynku, wtórnym zanieczyszczeniu np. materiałem roślinnym lub glebą. Wykrycie obecności bakterii grupy coli może również wskazywać na rozwijanie się biofilmu na powierzchniach przewodów lub w osadach w instalacjach wodnych. Na ich przeżywanie i możliwy wzrost mikroorganizmów wpływa wiele czynników, w tym m.in.: temperatura wody, okresowe zastoje wody w instalacji wewnętrznej.

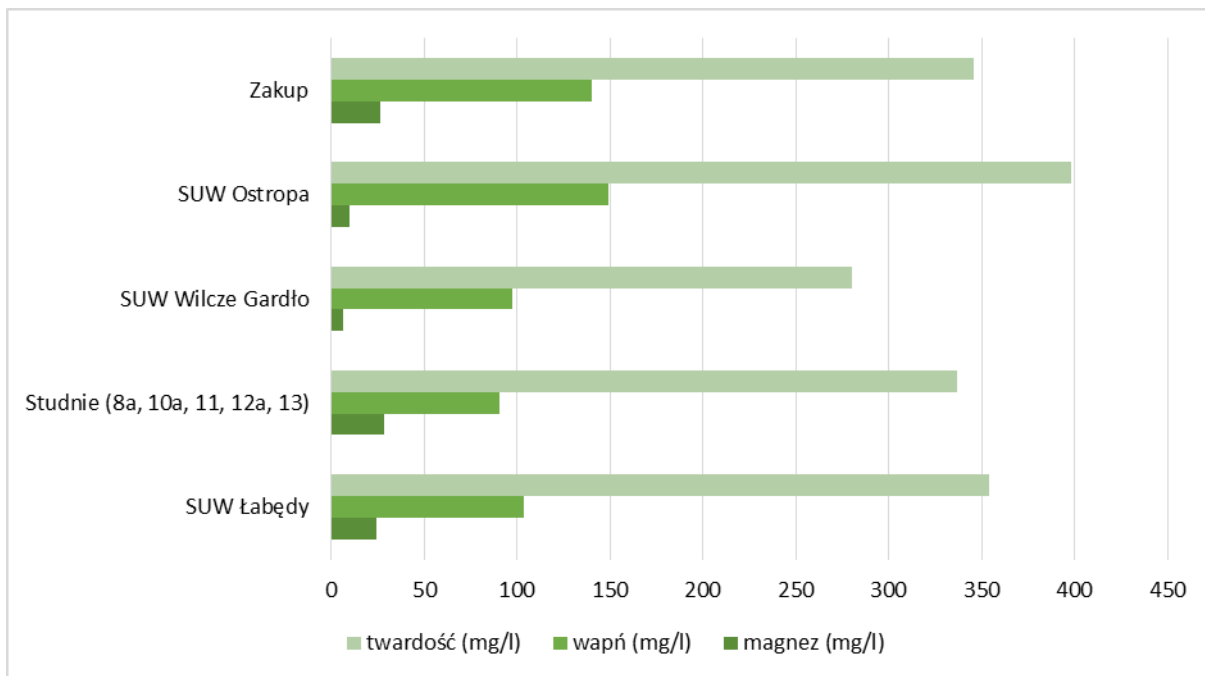
W miesiącu sierpień w punkcie zgodności przy ul. Kilińskiego analiza laboratoryjna pobranej próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej wykazała ponadnormatywną wartość żelaza. Przedsiębiorstwo podjęło działania naprawcze polegające na płukaniu sieci wodociągowej w obszarze zasilania. Po przepłukaniu odcinka sieci pobrano próbkę do badań kontrolnych, analiza laboratoryjna nie potwierdziła utrzymującego się zanieczyszczenia. Zdarzenie miało charakter incydentalny, które było spowodowane małym rozbiorem wody w okresie wakacyjnym w Szkole Podstawowej.

Pozostałe analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych, wskaźnikowych mikrobiologicznych, chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych spełniała wymagania załącznika nr 1 część A. tabela 1., część B., część C. tabela 1. i tabela 2 oraz część D. tabela 1. i tabela 2. do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

ryc. 27 Porównanie ilości próbek wody spełniających wymagania obowiązujących norm pod względem parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych do ilości próbek niespełniających obowiązujących norm na terenie miasta Gliwice

Woda pochodząca ze Stacji Uzdatniania Wody dostarczana mieszkańcom Wilczego Gardła charakteryzuje się średnią twardością ogólną, natomiast pozostałe strefy zasilania wodą o wysokiej twardości ogólnej. W badanych próbkach wody nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie twardości wody. Zalecana wartość tego wskaźnika (60 -500 mg CaCO₃/l) określona została ze względów zdrowotnych, jako wartość pożądana dla zdrowia ludzkiego. Twardość wody jest skutkiem obecności rozpuszczonych w niej jonów metali wielowartościowych, zwłaszcza kationów magnezu i wapnia. Stopień twardości wody jest ważny z perspektywy jej organoleptycznej akceptowalności przez konsumentów, ale też ze względów ekonomicznych i technicznych. Woda do spożycia ma istotny udział w dostarczaniu organizmowi wapnia i magnezu, co ma duże znaczenie dla osób, które przyjmują graniczne ilości tych pierwiastków. Zalecana wartość dla magnezu wynosi 7–125 mg/l, wartość dla wapnia nie została określona w przepisach. Należy zaznaczyć, iż rozporządzenie MZ nie nakłada obowiązku uzupełniania minimalnej zawartości omawianych związków.

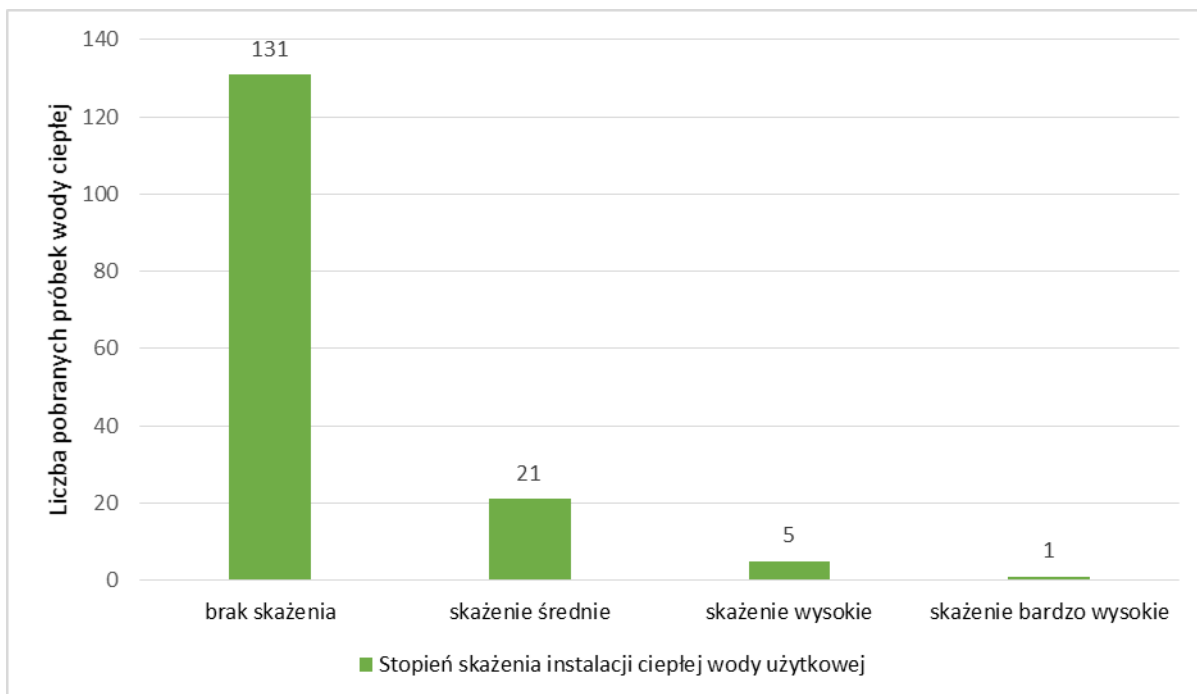
ryc. 28 Średnie wartości twardości, magnezu i wapnia na terenie miasta Gliwice

PWiK Sp. z o. o. zgłosiło siedem drobnych awarii sieci wodociągowej oraz 1 awarię magistrali przy ul Chorzowskiej skutkujące brakiem ciągłości dostawy wody dla mieszkańców. Nie miało to wpływu na bezpieczeństwo zdrowotne konsumentów.

W 2023 r. wniesiono trzy interwencje dotyczące jakości wody, w tym 1 zasadną dotyczącą zmian skórnych u pensjonariuszy oraz pracowników w Domu Pomocy Społecznej „NASZ DOM” przy ul. Derkacza 10 w Gliwicach. W związku z powyższym dnia 30.08.2023 r. PPIS w Gliwicach, przez swojego upoważnionego przedstawiciela pobrał próbki wody zimnej oraz ciepłej do badań laboratoryjnych w zakresie parametrów mikrobiologicznych. Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody ciepłej i zimnej w kuchni (-I piętro) w ww. obiekcie wykazała, iż wartości parametrów: bakterie grupy coli, *Escherichia coli*, enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 72h, *Clostridium perfringens* spełniają wymagania mikrobiologiczne oraz wskaźnikowe mikrobiologiczne określone w tabeli 1. części A załącznika nr 1 oraz w tabeli 1. części C załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Jednakże w pobranych próbkach wody z instalacji ciepłej wody użytkowej w ww. obiekcie, stwierdzono obecność bakterii *Legionella* sp. w stopniu średnim (kolonizacja instalacji). Zarządca dokonał przeglądu instalacji c.w.u., przeprowadził dezynfekcję chemiczną oraz termiczną instalacji wraz z płukaniem, a także zdezynfekował i odkamienił perlatory, aby zredukować skażenie. Celem sprawdzenia,

czy ww. zanieczyszczenie nadal utrzymuje się w instalacji po zakończeniu działań naprawczych zostało przeprowadzone badanie kontrolne w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez zarządcę (4 próbki). Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała zgodność parametru mikrobiologicznego ujętego w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), co skutkowało umorzeniem postępowania administracyjnego w przedmiocie wydania decyzji administracyjnej nakazującej stronie wykonanie obowiązków.

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. Bakterie *Legionella* sp. odpowiedzialne za przypadki zachorowań na legionelozę występującą w dwóch postaciach klinicznych: choroby legionistów oraz gorączki Pontiac. Grupą szczególnie narażoną są osoby o obniżonej odporności.

ryc. 29 Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie Gliwic pod względem parametru mikrobiologicznego *Legionella* sp. w zależności od oceny skażenia

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców oraz w ramach kontroli urzędowej pobrano 158 próbek wody w 21 obiektach. Analiza wyników badań wody ciepłej pobranej w poniższych obiektach nie wykazała nieprawidłowości:

1. Hotel DIAMENT PLAZA, ul. Zwycięstwa 30, Gliwice
2. Hotel DIAMENT Economy, ul. Zwycięstwa 42, Gliwice
3. Hotel Royal, ul. Matejki 10, Gliwice
4. Hotel 3 Światy, ul. Kilińskiego 14, Gliwice
5. Hotel Łabędy, ul. Popiełuszki 11, Gliwice
6. Hotel Arsenał, ul. Anny Jagiellonki, Gliwice
7. Hostel Silesia, ul. Sowińskiego 5, Gliwice
8. Hotel Centrum Onkologii, ul. Wybrzeże Armii Krajowej 15, Gliwice
9. Hotel Modrzewiowy Dwór, ul. Mazowiecka 44, Gliwice
10. DPS „Nazaret”, ul. Odrowążów 124, Gliwice;
11. DPS Opoka, ul. Pszczyńska 100, Gliwice;
12. Vito-Med Sp. z o.o., ul. Radiowa 2, Gliwice
13. Narodowy Instytut Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie Państwowy Instytut Badawczy Oddział w Gliwicach, ul. Wybrzeże Armii Krajowej 15, Gliwice
14. VITO-MED Sp. z o. o. NZOZ ZOL, ul. Kozielska 8, Gliwice
15. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Bromeusza, ul. Zygmunta Starego 19, Gliwice
16. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Bromeusza, ul. Klasztorna 1, Gliwice

W 5 obiektach stwierdzono niezgodności z wymaganiami ujętymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) w zakresie wartości parametru mikrobiologicznego Legionella sp.:

1. DPS Nasz Dom, ul. Derkacza 10, Gliwice
2. Szpital Miejski nr 4 Sp. z o.o., ul. Kościuszki 29, Gliwice
3. Szpital Miejski nr 4 Sp. z o.o., ul. Zygmunta Starego 20, Gliwice
4. Szpital Wielospecjalistyczny Sp. z o.o., ul. Kościuszki 1, Gliwice
5. Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych w Gliwicach NZOZ Hospicjum Miłosierdzia Bożego, Ambulatoryjna Opieka Paliatywna, ul. Daszyńskiego 31, Gliwice

Ponadto w związku ze zgłoszeniem dot. zachorowania na legionellozę, w 2023 r. przeprowadzono badania jakości wody ciepłej pod kątem obecności bakterii Legionella sp. w Narodowym Instytucie Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie Państwowy Instytut Badawczy Oddział w Gliwicach, ul. Wybrzeże Armii Krajowej 15, Gliwice. Analiza wyników badań w powyższym obiekcie wykazała niezgodność parametru Legionella sp. z wymaganiami ujętymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

SZPITAL MIEJSKI NR 4 W GLIWICACH SP. Z O.O. UL. KOŚCIUSZKI 29, GLIWICE

W związku z wystąpieniem skażenia punktowego bakteriami *Legionella* sp. w stopniu średnim w próbie wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej, PPIS w Gliwicach po 4 tygodniach przeprowadził badanie kontrolne. Analiza laboratoryjna wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella* sp.) z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

SZPITAL MIEJSKI NR 4 W GLIWICACH SP. Z O.O. UL. ZYGMUNTA STAREGO 20, GLIWICE

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego PPIS w Gliwicach w marcu pobrał 4 próbki wody do badań z ww. obiektu. Analiza pobranych próbek wody ciepłej wykazała kolonizację instalacji c.w.u. w stopniu średnim. Zarządca podczas rozmowy telefonicznej zobowiązał się do przeprowadzenia działań naprawczych, tj. zleceniu dezynfekcji chemicznej instalacji firmie zewnętrznej. Celem sprawdzenia, czy ww. zanieczyszczenie nadal utrzymuje się w instalacji po upływie 4 tygodni zostało przeprowadzone badanie kontrolne. Analiza laboratoryjna pobranych próbek wody wykazała zgodność parametru mikrobiologicznego ujętego w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 poz. 2294).

SZPITAL WIELOSPECJALISTYCZNY SP. Z O.O., UL. KOŚCIUSZKI 1, GLIWICE

Analiza laboratoryjna próbek wody pobranych przez PPIS w Gliwicach w sierpniu wykazała kolonizację instalacji c.w.u. bakteriami *Legionella* sp. w stopniu wysokim w 4 punktach. W związku z powyższym wydana została decyzja administracyjna nakazująca w trybie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia prysznicowe w łazienkach i perlatory przy armaturze umywalkowej w Szpitalu Wielospecjalistycznym Sp. z o.o. w Gliwicach przy ul. Kościuszki 1, do czasu uzyskania wyników badań wody ciepłej zgodnych z przepisami, zapewniając przy tym odpowiednie warunki osobom korzystającym, w zakresie utrzymania higieny; podjąć działania interwencyjne obejmujące znalezienie przyczyny oraz zmierzające do redukcji liczby bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa; poinformować Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Strona pismem poinformowała o ściągnięciu perlatorów oraz słuchawek prysznicowych w obiekcie. Badanie kontrolne wykonane w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę po zakończeniu

działań naprawczych polegających na dezynfekcji termicznej oraz chemicznej wraz z płukaniem instalacji c.w.u., a także wymianie na nowe węży prysznicowych nie wykazało nieprawidłowości. Pobór próbek wody po trzech miesiącach również potwierdził zgodność parametru mikrobiologicznego.

NARODOWY INSTYTUT ONKOLOGII IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY ODDZIAŁ W GLIWICACH, UL. WYBRZEŻE ARMII KRAJOWEJ 15, GLIWICE

Analiza laboratoryjna 3 próbek wody pobranych we wrześniu przez PPIS w Gliwicach w związku ze zgłoszeniem zachorowania na legionelozę wykazała skażenie instalacji c.w.u. bakteriami *Legionella* sp. w stopniu średnim w 1 punkcie oraz w stopniu wysokim również w 1 punkcie. Powyższe skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej nakazującej w terminie natychmiastowym wyłączyć z eksploatacji urządzenia i instalację wody ciepłej w łazience, gdzie wystąpiło skażenie; podjąć działania interwencyjne obejmujące znalezienie przyczyny oraz zmierzające do redukcji liczby bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa; poinformować PPIS w Gliwicach o planowanym terminie zakończenia czyszczenia i dezynfekcji instalacji ciepłej wody użytkowej. Przedstawiciel obiektu pismami z dnia 13.10.2023 r. oraz 17.10.2023 r., poinformował, iż wykonał zarządzenia ww. decyzji administracyjnej i przedstawił wyniki badań wykonanych w ramach wzmożonego nadzoru z innych 12 punktów zlokalizowanych w Zakładzie Medycyny Nuklearnej i Endokrynologii Onkologicznej oraz w klinice chirurgii, których analiza wykazała zgodność z wartościami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Przeprowadzona dnia 08.11.2023 r. kontrola doraźna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych dnia 24.10.2023 r., tj. po upływie 1 tygodnia od przeprowadzenia działań naprawczych polegających na dezynfekcji termicznej instalacji c.w.u. wraz z płukaniem wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella* sp.) z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. W związku z powyższym zakończono postępowanie administracyjne.

STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ CHORYCH "HOSPICJUM" W GLIWICACH AMBULATORYJNA OPIEKA PALIATYWNA, UL. DASZYŃSKIEGO 29, GLIWICE

Analiza próbek wody ciepłej pobranych w styczniu przez zarządcę wykazała skażenie instalacji wody ciepłej w stopniu średnim w jednym punkcie oraz wysokim w drugim punkcie. Strona pismem z dnia 23.01.2023 r. poinformowała, iż przeprowadzi badania kontrolne po upływie 7 dni

od wykonania dezynfekcji termicznej oraz chemicznej instalacji. Zobowiązała się również do ściągnięcia perlatorów w całym obiekcie. Analiza laboratoryjna próbek wody ciepłej pobranych do badań kontrolnych wykazała zgodność wartości parametru mikrobiologicznego (*Legionella* sp.) z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), co potwierdziło skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych. Badania kontrolne wykonane po upływie 3 miesięcy przez PPIS w Gliwicach oraz po upływie 6 miesięcy w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządcę nie wykazały nieprawidłowości.

INNE BUDYNKI ZAMIESZKANIA ZBIOROWEGO

W ciągu roku pobrano 43 próbki wody ciepłej do badań pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w 8 domach studenta w ramach kontroli urzędowej i wewnętrznej.

1. Dom Studenta Piast ul. Łużycka 30, Gliwice
2. Dom Studenta Barbara, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 7, Gliwice
3. Dom Studenta Karlik, ul. Kujawska 10, 44-100 Gliwice
4. Dom Studenta Sezam, ul. Pszczyńska 89a, 44-100 Gliwice
5. Dom Studenta Politechniki Śląskiej "Karolinka", ul. Kujawska 8, Gliwice
6. Dom Studenta Politechniki Śląskiej "Elektron", ul. Kujawska 6, Gliwice
7. Dom Studenta Politechniki Śląskiej "Strzecha", ul. Kujawska 4, Gliwice
8. Dom Studenta Politechniki Śląskiej "Ondraszek", ul. Kujawska 2, Gliwice

W dwóch obiektach stwierdzono ponadnormatywną wartość parametru *Legionella* sp. w stopniu średnim.

DOM STUDENTA POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ "KAROLINKA", UL. KUJAWSKA 8, GLIWICE

DOM STUDENTA POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ "ELEKTRON", UL. KUJAWSKA 6, GLIWICE

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego PPIS w Gliwicach w październiku pobrał 4 próbki wody ciepłej do badań w Domu Studenta Politechniki Śląskiej "Karolinka", ul. Kujawska 8, Gliwice oraz 4 próbki wody ciepłej do badań w Domu Studenta Politechniki Śląskiej "Elektron", ul. Kujawska 6, Gliwice. Analiza pobranych próbek wody wykazała skażenie średnie wszystkich pobranych próbek (kolonizacja instalacji) w ww. obiektach. Zarządca w ramach działań naprawczych zlecił firmie zewnętrznej dezynfekcję chemiczną wraz z płukaniem c.w.u. Po przeprowadzonych działaniach kwalifikowany próbkobiorca PPIS ponownie pobrał próbki wody do badań. Analiza laboratoryjna wykazała utrzymujące się przekroczenie mikrobiologiczne. Zgodnie z pismem strony powtórna

dezynfekcja nastąpiła w dniu 27.12.2023 r. – 30.12.2023 r., po przeprowadzonych działaniach zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 poz. 2294) po 7 dniach od dezynfekcji zostaną pobrane kolejne próby do badań.

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu miasta Gliwice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2023 r.

Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania dzieci i młodzieży miasta Gliwice za rok 2023

W roku 2023, PPIS w Gliwicach w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorowała 145 placówek nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice. W roku sprawozdawczym 2023 przeprowadzono 130 kontroli w 91 zakładach nauczania i wychowania, co obrazuje poniższy wykres.

	Ewidencja	Obiekty skontrolowane	Liczba kontroli
Żłobki/kluby malucha	24	24	25
Przedszkola/punkty przedszkolne	28	19	20
Szkoły Podstawowe	13	11	13
Licea Ogólnokształcące	7	4	5
Szkoły Policealne	4	1	1
Zespoły Szkół w tym specjalne	34	27	60
Szkoły Wyższe	11	1	2
Domy Studenckie	11	1	1
Placówki Wychowania Pozaszkolnego	6	1	1
Młodzieżowy Dom Kultury	1	0	0
Dom Dziecka	3	1	1
Placówki opiekuńczo-wychowawcze z pobytem całodobowym	2	1	1
Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego	1	0	0

ryc. 30 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie miasta Gliwice, liczba skontrolowanych obiektów.

W roku sprawozdawczym przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
3. nadzór nad pracowniami chemicznymi,

4. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
5. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami,
6. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
7. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
8. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
9. nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
10. nadzór nad dostosowaniem mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
11. ocena obciążenia uczniów klas IV-VI ciężarem tornistrów/plecaków.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nałożono 3 mandaty karne w niżej wymienionych obiektach:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 8 Gliwice, ul. Syriusza 30 – brak środków higieny osobistej oraz brak desek sedesowych w pomieszczeniach sanitarnych,
2. Przedszkole Miejskie Nr 34 w Zespole Szkolno- Przedszkolnym Nr 9 Gliwice, ul. Wrzosowa 14 – odpoczynek dzieci prowadzony bezpośrednio na dywanach bez zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego,
3. Przedszkole Miejskie Nr 38 w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 2 Gliwice, ul. Partyzantów 25 – odpoczynek dzieci prowadzony bezpośrednio na dywanach bez zachowania bezpieczeństwa zdrowotnego.

We wszystkich obiektach przeprowadzone zostały ponowne kontrole, które wykazały poprawę.

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2023 r. wydano 4 decyzje administracyjne zmieniające termin:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 7 Gliwice, ul. Ligonía 36 (2017 r.) – doprowadzenie podłóg w salach oraz korytarzach do prawidłowego stanu technicznego,
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 16 Gliwice, ul. Sikornik 1 (2021 r.) – doprowadzenie klatek schodowych do prawidłowego stanu technicznego,
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 8 Gliwice, ul. Syriusza 30 (2021 r.) – odmalowanie ścian w sali gimnastycznej,
4. Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej Gliwice, ul. Akademicka 16 (2012 r.) – zamontowanie wentylacji mechanicznej w pomieszczeniach sanitarnych.

W 2023 r. wszczęto 1 nowe postępowanie administracyjne:

1. Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych Gliwice, ul. Chorzowska 5.

Wykonano 1 decyzję administracyjną w 2023 r.:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 4 Gliwice, ul. Orłąt Śląskich 25 (2021 r.).

CIEPŁA BIEŻĄCA WODA W POMIESZCZENIACH SANITARNYCH DLA UCZNIÓW

Na terenie miasta Gliwice we wszystkich obiektach zapewniono bieżącą ciepłą wodę oraz środki higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów. Przechowywanie środków czystości oraz środków dezynfekcyjnych prawidłowe.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu (Dz. U. 2020 poz. 1604) dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole

w szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że wszystkie skontrolowane szkoły zapewniły warunki zgodnie z rozporządzeniem.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Gliwic stwierdzono, że na wszystkie 43 skontrolowane obiekty 42 posiadały gabinety do własnej dyspozycji, aczkolwiek w pięciu placówkach nie ma zatrudnionej pielęgniarki (I Społeczna Szkoła Podstawowa im. J. Korczaka Gliwice, ul. Robotnicza 4, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 8 Gliwice, ul. Okrzei 16, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 13 Gliwice,

ul. Rubinowa 16a, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 16 Gliwice, ul. Sikornik 1, Górnośląskie Centrum Edukacyjne im. Marii Skłodowskiej-Curie Gliwice, ul. Okrzei 20,). 1 placówka nie posiada gabinetu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami, tj. II Liceum Ogólnokształcące im. W. Wróblewskiego Gliwice, ul. Wróblewskiego 9.

Wszystkie gabinety posiadały dostęp do bieżącej ciepłej wody, w pomieszczeniach tych nie stwierdzono złego stanu sanitarno-technicznego. Opiekę stomatologiczną poza terenem szkoły zapewniono w 22 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie oraz w zespołach szkół oraz 2 liceach ogólnokształcących.

OCENA STANU SANITARNO - TECHNICZNEGO PIASKOWNIC

W roku 2023 Sekcja NS/HDM, podczas kontroli w żłobkach i przedszkolach, w dalszym ciągu zwracała szczególną uwagę na stan techniczny piaskownic, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz terminowość wymiany piasku. W żadnym przypadku nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI PRZEDSZKOLNYCH I SZKOLNYCH DO WZROSTU DZIECI

W roku 2023 przeprowadzono ocenę dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii w 14 placówkach:

1. Przedszkole Miejskie Nr 6 Gliwice, ul. Młodych Patriotów 10

Badaniem objęto 68 dzieci w 3 grupach, liczba dzieci korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 23 dzieci w 3 grupach.

2. Przedszkole Miejskie Nr 25 Gliwice, ul. Rydygiera 10

Badaniem objęto 39 dzieci w 2 grupach, liczba dzieci korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 10 dzieci w 2 grupach.

3. Przedszkole Miejskie Nr 33 Gliwice, ul. Wiślana 12

Badaniem objęto 32 dzieci w 2 grupach, wszystkie dzieci korzystały z mebli dostosowanych do wzrostu.

4. Przedszkole Niepubliczne „Niezapominajka” Gliwice, ul. Damrota 10b

Badaniem objęto 84 dzieci w 4 grupach, liczba dzieci korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 37 dzieci w 4 grupach.

5. Przedszkole Niepubliczne „Stokrotka” Gliwice, ul. Studzienna 1

Badaniem objęto 47 dzieci w 2 grupach, wszystkie dzieci korzystały z mebli dostosowanych do wzrostu.

6. Przedszkole Niepubliczne „Koszałek” Gliwice, ul. Kościuszki 40

Badaniem objęto 26 dzieci w 1 grupie, wszystkie dzieci korzystały z mebli dostosowanych do wzrostu.

7. Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko” Gliwice, ul. Magnolii 1a

Badaniem objęto 20 dzieci w 2 grupach, liczba dzieci korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 11 dzieci w 2 grupach.

8. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 8 (Przedszkole Miejskie Nr 8) Gliwice, ul. Okrzei 16

Badaniem objęto 51 dzieci w 3 grupach, liczba dzieci korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 8 dzieci w 3 grupach.

Poniżej przedstawiono zestawienie ocenionych oddziałów przedszkolnych.

Liczba placówek kontrolowanych	Ergonomia mebli przedszkolnych					
	oceniono dostosowanie mebli do wzrostu dzieci			nieprawidłowe stwierdzono		
	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk
8	8	19	367	5	14	89

ryc. 31 Ergonomia mebli przedszkolnych.

9. Szkoła Podstawowa Nr 9 im. Króla Jana III Sobieskiego Gliwice, ul. Sobieskiego 14

Badaniem objęto 114 uczniów w 6 oddziałach, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 49 uczniów w 6 oddziałach.

10. Szkoła Podstawowa Nr 13 im. Krystyny Bochenek Gliwice, ul. Elsnera 25

Badaniem objęto 58 uczniów w 3 oddziałach, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 29 uczniów w 3 oddziałach.

11. Szkoła Podstawowa FILOMATA Gliwice, ul. Pszczyńska 22

Badaniem objęto 97 uczniów w 6 oddziałach, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 54 uczniów w 5 oddziałach.

12. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 5 Gliwice, ul. Kozielska 39

Badaniem objęto 50 uczniów w 3 oddziałach, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 37 uczniów w 3 oddziałach.

13. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 4 im. Piastów Śl. Gliwice, ul. Orłąt Śląskich 25

Badaniem objęto 62 uczniów w 3 oddziałach, wszyscy uczniowie korzystali z mebli dostosowanych do wzrostu.

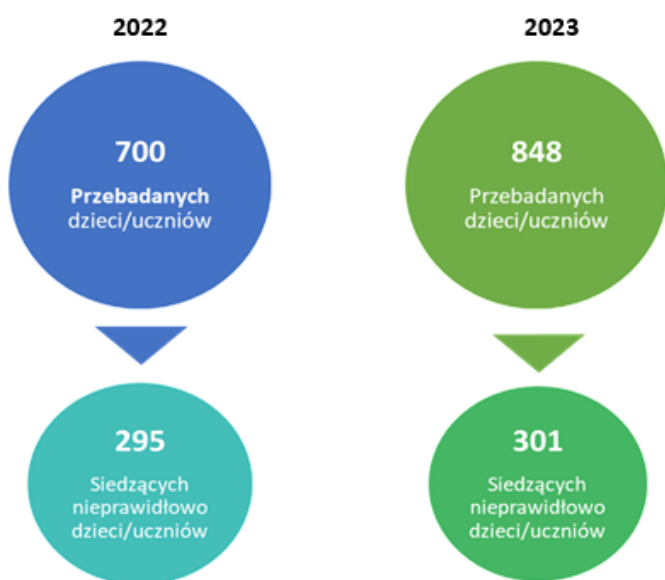
14. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5 Gliwice, ul. Sikornik 34

Badaniem objęto 100 uczniów w 6 oddziałach, liczba uczniów korzystających z mebli niedostosowanych/siedzących nieprawidłowo: 43 uczniów w 5 oddziałach.

Poniżej przedstawiono zestawienie ocenionych oddziałów szkolnych.

Liczba placówek skontrolowanych	Ergonomia mebli szkolnych					
	oceniono dostosowanie mebli do wzrostu uczniów			nieprawidłowe stwierdzono		
	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk
6	6	27	481	5	22	212

ryc. 32 Ergonomia mebli szkolnych.

Ogółem przebadano 848 dzieci/uczniów, z mebli niedostosowanych do ich wzrostu korzysta 301 dzieci/uczniów. Analiza porównawcza za lata 2022 – 2023 – obok.

ryc. 33 Ocena dostosowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci.

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym na terenie Gliwic dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w 11 szkołach funkcjonujących samodzielnie oraz w 28 zespołach szkół. We wszystkich placówkach, skontrolowanych podczas kontroli bieżących, rozkłady zajęć układane są prawidłowo

z zachowaniem podstawowych zasad higieny. Nieprawidłowe rozkłady zajęć stwierdzono jedynie w 7 oddziałach w Szkole Podstawowej Nr 21 Gliwice, ul. Reymonta 18a.

Analiza za rok 2023 wskazuje, że rozkłady zajęć były w większości prawidłowo konstruowane z zachowaniem zasad: równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, zróżnicowania zajęć w każdym dniu oraz możliwości psychofizyczne uczniów do podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.

NADZÓR NAD STOSOWANIEM NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że w 28 szkołach znajduje się 658,5 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

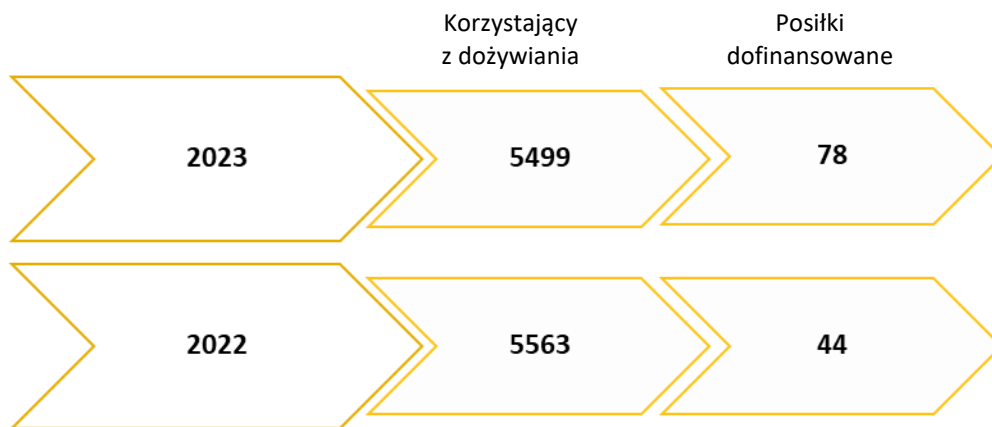
Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach.

W części skontrolowanych szkół zajęcia z chemii prowadzi się wyłącznie teoretycznie.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic 34 szkoły prowadziły dożywianie. Z obiadów dwudaniowych w 34 placówkach korzystało ogółem 5499 uczniów. Liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych wyniosła 78. W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie zwiększyła się liczba posiłków dotowanych.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2023 prowadziło 17 placówek i skorzystało z niej 4107 uczniów.

ryc. 34 Liczba dzieci korzystających z dożywiania oraz posiłków dotowanych.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA

W 2023 r. Oddział Laboratoryjny PSSE w Gliwicach prowadził pomiary natężenia oświetlenia w salach lekcyjnych i pracowniach komputerowych w 1 placówce, tj.:

1. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1 Gliwice, ul. Kozielska 1
Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w 15 salach szkolnych. Natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy w 6 salach, natomiast równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy we wszystkich salach lekcyjnych.

INTERWENCJE

W 2024 roku do PPIS wpłynęły 4 zgłoszenia w sprawie interwencji na terenie Gliwic:

1. Żłobki Miejskie Oddział II Gliwice, ul. Mewy 34

Skarga dotycząca nieprawidłowych warunków sanitarno – higienicznych w salach zabaw, braku należytej opieki personelu nad dziećmi. Przeprowadzona kontrola sanitarna nie potwierdziła nieprawidłowości z zakresu stanu sanitarno-higienicznego. Interwencja bezzasadna.

2. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 8 Gliwice, ul. Syriusza 30

Skarga dotycząca braku desek sedesowych oraz podstawowych środków higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnych. W placówce została przeprowadzona kontrola sanitarna, która wykazała nieprawidłowości, stwierdzono brak środków higieny osobistej oraz uszkodzone deski toaletowe lub ich całkowity brak. Zastosowano karanie mandatowe. Interwencja zasadna.

3. Przedszkole Miejskie Nr 29 wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 15 Gliwice, ul. Kormoranów 23

Skarga dotycząca spania na dywanach. Po przeprowadzeniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości związanych z nieprawidłowym prowadzeniem poobiedniego odpoczynku dzieci. Interwencja bezzasadna.

4. Przedszkole Miejskie Nr 3 wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 1 Gliwice, ul. Tarnogórska 59

Skarga przekazana przez GIS dotycząca występowania wszawicy w placówce. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W placówce dokonywano systematycznych przeglądów głów oraz przeprowadzono dodatkowe dezynfekcje. Interwencja bezzasadna.

ZADANIA PRZEPROWADZONE ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GŁÓWNEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży

Na terenie miasta Gliwice w okresie ferii zimowych przeprowadzono 28 kontroli turnusów półkolonii, w których wzięło udział 909 dzieci. W czasie trwania półkolonii 841 dzieci skorzystało z posiłków (24 półkolonie).

Natomiast w czasie wakacji skontrolowano 33 turnusy wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 1004 dzieci. Z posiłków skorzystało 989 dzieci (32 turnusy).

Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek wyjazdowych poza miasto. Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji, zapobiegania grypie i WZW typu A oraz substancji psychoaktywnych. Materiały przekazywano

w formie elektronicznej i papierowej (ulotki i plakaty).

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2023/2024

PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice za pośrednictwem swoich upoważnionych przedstawicieli z zakresu higieny dzieci i młodzieży, przeprowadził 24 kontrole, dotyczące przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

- **Szkoła Podstawowa – 9 kontroli,**
- **Liceum Ogólnokształcące – 1 kontrola,**
- **Zespoły Szkół – 15 kontroli,**

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2023/2024 obejmował:

- wymianę podłóg, malowanie sal, malowanie korytarzy oraz klatek schodowych,
- zakończenie budowy sali gimnastycznej wraz z węzłem sanitarnym,
- generalny remont pomieszczeń sanitarnych,
- dostosowanie oddziałów przedszkolnych do wymogów p/pož., budowę nowego budynku dla oddziałów przedszkolnych

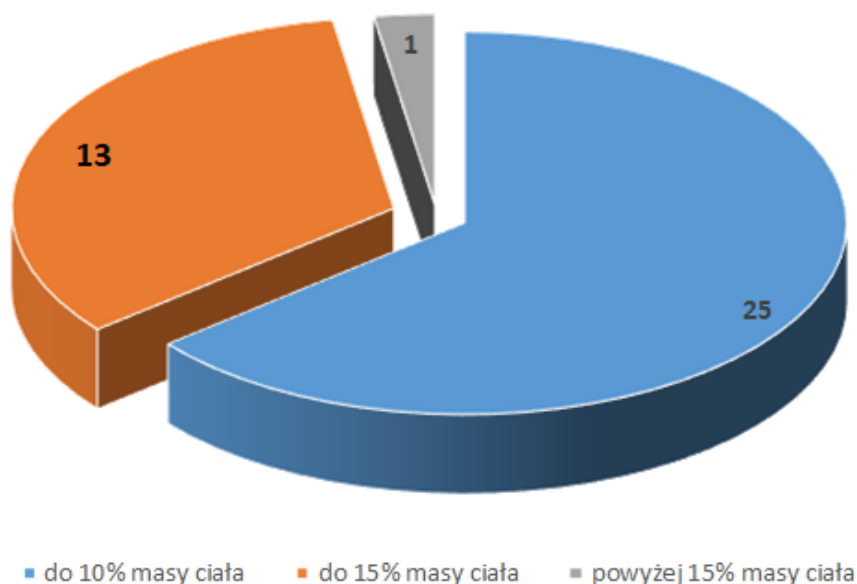
Reasumując, obiekty szkolne w większości zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia roku szkolnego 2023/2024.

Ocena obciążenia uczniów klas IV-VI ciężarem tornistrów/plecaków

W 2023 r. pracownicy PSSE w Gliwicach przeprowadzili ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 3 oddziałach Szkoły Podstawowej Nr 2 w Gliwicach, ul. Lewkonii 2, w których badaniom poddano 39 uczniów.

Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- w 3 oddziałach waga tornistra szkolnego w zakresie do 10% masy ciała ucznia wyniosła u 25 uczniów,
- w 3 oddziałach waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia wyniosła u 13 uczniów,
- w 1 oddziale waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia wyniosła u 1 ucznia.

ryc. 35 Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków.

DODATKOWE INFORMACJE

W 2023 r. na terenie miasta Gliwice dokonano następujących zmian w bazie lokalowej:

1. zwiększono bazę lokalową Politechniki Śląskiej – zakończono budowę Centrum Kreatywności Politechniki Śląskiej w Gliwicach przy ul. Akademickiej 3 oraz zakończono budowę budynku edukacyjno-biurowego wraz z hangarami dla samolotów w Gliwicach przy ul. Akrobatów Lotniczych 30-32
2. dokonano generalnego remontu Domu Studenckiego SOLARIS w Gliwicach przy ul. Kochanowskiego 37

Ponadto zostały uruchomione nowe obiekty:

1. Przedszkole Niepubliczne Parasolki Gliwice, ul. Pogodna 17,
2. Szkoła Demokratyczna „Wolno mi” dla klas I-III Gliwice, ul. Derkacza 9,
3. Placówka Wsparcia Dziennego dla Dzieci i Młodzieży Gliwice, ul. Traugutta 3,
4. Licem Ogólnokształcące dla Dorosłych „Żak” Gliwice, ul. Zwycięstwa 10,
5. Szkoła Policealna Aktywizacji Zawodowej „Żak” Gliwice, ul. Zwycięstwa 10,
6. Szkoła Policealna Opieki Medycznej „Żak” Gliwice, ul. Zwycięstwa 10,
7. Szkoła Policealna Kosmetyki Centrum Nauki i Biznesu „Żak” Gliwice, ul. Zwycięstwa 10,
8. Ośrodek Szkoleniowy Centrum Nauki i Biznesu „Żak” Gliwice, ul. Zwycięstwa 10.

PODSUMOWANIE

Na terenie Gliwic stan techniczny placówek oświatowych ulega sukcesywnej poprawie m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych przez PPIS w Gliwicach.

Trudności, jakie odnotowano w roku 2023 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi na terenie Gliwic to przede wszystkim opieszałość w realizacji zaleceń pokontrolnych dotyczących remontów pomieszczeń sanitarnych, korytarzy, sal lekcyjnych.

W 2023 r. pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży kontynuowali działania na rzecz edukacji prozdrowotnej ukierunkowanej na profilaktykę wad postawy. Wzrasta liczba placówek zakupujących nowe ergonomiczne wyposażenie sal lekcyjnych, jednak nadal występuje problem niedostosowania stanowisk do zasad ergonomii. Dlatego też podczas kontroli zalecany jest wzmożony nadzór nad prawidłowym dostosowaniem mebli do wzrostu uczniów. Na uwagę zasługuje również fakt, iż pomimo zapewnienia w klasach mebli o właściwych parametrach, dzieci nie zawsze zajmowały stanowiska odpowiednie dla nich pod względem ergonomii. Podstawową

przyczyną zaistniałej sytuacji była nieznajomość, zarówno u dzieci jak i nauczycieli, zasad prawidłowego doboru mebli do ich warunków antropometrycznych.

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic zostały również przeprowadzone badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Część uczniów nie pozostawia podręczników i przyborów w klasach lub szafkach szkolnych, mimo zapewnionych przez placówki w tym zakresie prawidłowych warunków.

Niepokojącym zjawiskiem pozostają niewątpliwie problemy o charakterze higienicznym, związane ze stwierdzonymi przypadkami wszawicy, świerzbu oraz chorób pasożytniczych. W związku z powyższym w dalszym ciągu istnieje konieczność szerzenia profilaktyki zdrowotnej w tym zakresie. W placówkach wdrażane są procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia. Problem, jaki również odnotowano w bieżącym roku sprawozdawczym, jest narastający brak zapewnionej opieki pielęgniarskiej (w kilku placówkach) pomimo zapewnionych w szkołach gabinetów podstawowej opieki zdrowotnej nad uczniami.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Gliwicach pozostają w ścisłym kontakcie z władzami samorządowymi i na bieżąco przekazują informacje w formie wystąpień o wszelkich nieprawidłowościach i problemach występujących w placówkach oświatowo - wychowawczych.

OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO – OBSZAR MIASTA GLIWICE

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W mieście Gliwice w roku 2023 wydano **3** opinie sanitarne dla projektów dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

W Gliwicach niemalże w **99%** powierzchni objętych jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Wydane opinie dotyczyły łącznej powierzchni **359,69 ha**. Powyższe opinie obejmowały:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru obejmującego rejon składowiska odpadów,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru położonego w rejonie lotniska - etap I,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Gliwice dla obszaru obejmującego część dzielnicy Żerniki położoną po wschodniej stronie ul. Tarnogórskiej - etap 1.

Dla miasta Gliwice, w roku 2023 wydano **4** uzgodnienia określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu.

Dla miasta Gliwice wydano **33** opinie sanitarne dotyczące uwarunkowań środowiskowych, dla następujących zagadnień:

- budowa, rozbudowa i przebudowa hal produkcyjnych i produkcyjno-magazynowych głównie na terenach strefy ekonomicznej,
- budowa zespołu budynków o funkcji usługowej, handlowej oraz drobnej wytwórczości,
- budowa budynków mieszkalnych wielorodzinnych z garażami podziemnymi,
- budowa cynkowni,
- budowa dróg publicznych,
- budowa instalacji do odzysku metali szlachetnych,

- budowa sieci wod-kan,
- zabudowa naziemnego zbiornika na olej,
- budowa zespołu paneli fotowoltaicznych,
- zabudowa przemysłowego pola solarnego w postaci ciepłowniczych kolektorów słonecznych,
- budowa stacji paliw płynnych i gazowych wraz z obiektami towarzyszącymi,
- utworzenie Gliwickiego Parku Techniki, Technologii i Edukacji Lotniczej,
- budowa sieci ciepłowniczej na potrzeby hybrydowego źródła energii odnawialnej ze ścieków oczyszczonych z Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Gliwicach.

Tematyka wydawanych opinii sanitarnych dotyczyła w przeważającej części utworzenia hal magazynowo-produkcyjnych w strefie specjalnej KSSE podstrefa Gliwice. Stwierdza się, że wpływające wnioski w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie. We wszystkich opracowaniach gwarantuje się, że zakres oddziaływania realizacji pozostaje w granicach terenu, do którego Inwestor ma prawo.

W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: emisja zanieczyszczeń, ochronę powietrza, usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego, a także poziom emisji hałasu i zanieczyszczeń pyłowych.

Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla ww. opinii nie odnotowano protestów.

III. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2023 dla miasta Gliwice uzgodniono **14** projektów przedłożonych przez wnioskodawców. Dokumentacja dotyczyła głównie utworzenia gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej, aranżacji lokali małej gastronomii, rozbudowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego (usytuowanego w zasięgu strefy pośredniej ochrony cmentarza), modernizacji Centralnej Oczyszczalni Ścieków, a także uzgodnienie lokalizacji wyrzutni terenowej dla zadania obejmującego budowę zespołu mieszkalno-usługowego z parkingiem podziemnym przy ul. Sikorskiego w Gliwicach oraz recyrkulacji powietrza w sześciu salach operacyjnych oraz przyległych pomieszczeniach przygotowania personelu usytuowanych na poziomie ósmego piętra w nowoprojektowanym budynku BK2 na terenie Narodowego Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie – Państwowego Instytutu Badawczego w Gliwicach.

Projekty obiektów nowych w zdecydowanej większości nie obejmowały projektów technologicznych instalacji sanitarnych. Niektóre z przedłożonych projektów wymagały uzupełnień

i wyjaśnień. Wydawanie opinii sanitarnych do projektów odbywało się na podstawie wniosków Inwestorów.

IV. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2023 wydano **123** opinie (1 negatywna) w tym **43** opinie z art. 56 Prawa Budowlanego (obiekty produkcyjno-magazynowe, handlowo-usługowe, lokale gastronomiczne, obiekty służby zdrowia, obiekty oświatowe itp.), **2** decyzje (dotyczące żłobków niepublicznych) oraz **1** zaświadczenie potwierdzające spełnienie wymagań sanitarnych do prowadzenia działalności w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym. Nie wszystkie obiekty zgłaszane do odbioru z art. 56 Prawa Budowlanego zostały odebrane po pierwszych oględzinach. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorowi zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które uznawano, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

V. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz spotkaniach.

VI. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego w poszczególnych sprawach oraz uczestniczenia w interwencjach dotyczących np. uciążliwości spowodowanej hałasem pochodzącym od centrali wentylacyjnej obsługującej lokal przy ul. Zwycięstwa 20 w Gliwicach. W wyniku przeprowadzonej wizji Inwestor zamontował na układzie dodatkowe tłumiki akustyczne.

VII. Wnioski w formie opisowej

Teren miasta Gliwice objęty jest w 99% obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Tereny nie objęte planem to tereny leśne, kolejowe i były wojskowe.

W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe, magazynowe i drogowe.

Wnioski Prezydenta Miasta Gliwice przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki. Coraz częściej stosowana jest w obiektach wentylacja mechaniczna nawiewno – wywiewna z rekuperacją wykonana na podstawie dokumentacji projektowej uzgodnionej w zakresie sanitarnym. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji lub opinie kominiarskie. Przy uzgodnieniach dokumentacji projektowej obiektów gastronomicznych z konsumpcją na miejscu wymagana jest toaleta dla klientów.

Z roku na rok daje się zauważyć podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa i stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego. Duża część lokali gastronomicznych i placówek handlowych modernizuje się, usprawniając swoją funkcję. Dużą uwagę zwraca się na prawidłowe rozwiązania wentylacji tak, aby wyeliminować uciążliwość dla otoczenia.

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO ZDROWOTNA I PROMOCJI ZDROWIA

PPIS w Gliwicach w ramach prowadzonej działalności inicjuje, organizuje, prowadzi, koordynuje i nadzoruje działalność oświatowo-zdrowotną w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych ludzi.

W roku 2023 zagadnienia edukacyjne realizowane były poprzez interwencje programowe i nieprogramowe oraz całoroczne akcje informacyjno-edukacyjne.

INTERWENCJE PROGRAMOWE

fol. 1 Banery realizowanych programów.

W roku szkolnym 2022/2023 r. realizowano programy zdrowotne, tj.:

- ✓ „Bieg po zdrowie” program antytytoniowej edukacji zdrowotnej adresowany do uczniów IV klas szkół podstawowych. Przystąpiło do niego 33% szkół podstawowych, a odsetek klas IV biorących udział w programie wyniósł 18%. Ta edycja objęła swoim zasięgiem 1485 uczniów. Zgodnie z założeniami programu odnotowano także aktywny udział i zaangażowanie rodziców/opiekunów dzieci. Do programu przygotowano materiały: podręcznik dla nauczyciela, zeszyt ćwiczeń dla ucznia, plakaty, ulotkę informacyjną dla rodziców, filmy edukacyjne dla rodziców i nauczycieli. Niektóre szkoły program rozszerzały

o dodatkowe działania: gazetki tematyczne, prace plastyczne, przypomnienie regulaminu uczniowskiego, informacje o szkodliwości e-papierosów.

- ✓ **„Trzymaj Formę!”** program skierowano do uczniów klas V-VIII w szkołach podstawowych, którego celem była edukacja i trwałe kształtowanie prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Do programu zgłosiło się 35% szkół podstawowych. Zasięg programu 8529 odbiorców.
- ✓ **„ARS, czyli jak dbać o miłość ?”** program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, skierowano do uczniów szkół ponadpodstawowych i ich rodziców. W ramach zajęć prowadzono prezentacje filmów edukacyjnych, dyskusje grupowe, zajęcia z terapeutami uzależnień oraz ćwiczenia warsztatowe. Do realizacji programu przystąpiło (53%) szkół ponadpodstawowych. Działaniami programowymi objęto ogółem 1680 uczniów. W tej edycji programu udział wzięło 423 rodziców.
- ✓ **Klub Zdrowego Przedszkolaka** projekt wspierający prawidłowy rozwoju dzieci poprzez promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.
W roku szkolnym 2022/2023 do projektu przystąpiło 77% przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. W inicjatywie udział wzięło 2278 dzieci w wieku 5-6 lat, jak również 1840 rodziców. Wśród przygotowanych materiałów do dyspozycji nauczycieli znalazły się: prezentacje interaktywne, film edukacyjny „Jak działa człowiek-odporność”, książeczka „Przygody dzielnego Niedźwiadka Szczepana”, podkład muzyczny, piosenka edukacyjna, kolorowanka, plakaty, banery i inne materiały. Projekt spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem ze strony dzieci, które z dużym zaangażowaniem brały udział w proponowanych zajęciach.
Zajęcia dla dzieci prowadzone były przez nauczycieli przedszkolnych i poruszały zagadnienia dotyczące:
  - profilaktyki chorób wirusowych przenoszonych drogą kropelkową;
  - profilaktyki chorób zakaźnych, szczepienia;
  - bezpiecznego korzystania ze słońca,
  - profilaktyki chorób odkleszczowych.W ramach klubu zrealizowano dwa programy edukacyjne:
  - „*Czyste powietrze wokół nas*” program zwiększający wiedzę rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi;
  - „*Skąd się biorą produkty ekologiczne*” zwiększający wiedzę dzieci na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych. Podstawowymi narzędziami programu były: publikacja „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”, animowany film edukacyjny, scenariusze zajęć dla nauczycieli i dzieci sześciolatków.
- ✓ **„Smak życia”, czyli debata o nowych substancjach psychoaktywnych**, projekt dostarczający młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Przystąpiło do niego 76% szkół podstawowych. Ta edycja objęła swoim zasięgiem 10 652 uczniów klas 7 i 8 oraz 6840 rodziców.

- ✓ **„Podstępne WZW”** – programu edukacyjny w zakresie profilaktyki zakażeń HAV, HBV i HCV, realizowany był przez nauczycieli biologii (64 osób), pielęgniarki środowiska szkolnego (74 osób) i pedagogów (18 osób). Program zrealizowało 76% szkół ponadpodstawowych. Zasięg programu 13 860 uczniów oraz 970 rodziców.
- ✓ **„Znamię! Znam je? – czyli co musisz wiedzieć o czerniaku skóry”** program edukacyjny w zakresie profilaktyki czerniaka i samobadania skóry. Objął swym zasięgiem 14 620 uczniów. Realizowany był w 76% szkół ponadpodstawowych, przez nauczycieli biologii (386 osób), pielęgniarki środowiska szkolnego (96 osób), wychowawców klas (41 osób) i pedagogów (18 osób).
- ✓ **„Wybierz życie – pierwszy krok”** program edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych dotyczący profilaktyki raka szyjki macicy i zakażeń HPV. Objął swym zasięgiem 4560 uczniów. Realizowany był w 68% szkół ponadpodstawowych, przez nauczycieli przedmiotowych (45 osób), pielęgniarki środowiska szkolnego (15 osób) i pedagogów (23 osób).
- ✓ **Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV**, którego celem jest zwiększenie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia oraz kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i życie, oraz postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS. Działania co roku kończą się obchodami Światowego Dnia AIDS, przypadającego 1 grudnia. Myślą przewodnią programu w roku 2023 stało się hasło: *„HIV/AIDS – chcę wiedzieć więcej”*. Podjęto 37 działań, w których brało udział 36 podmiotów. Liczba odbiorców programu 16 972.

AKCJE I KAMPANIE SPOŁECZNE REALIZOWANE W ROKU 2023

- akcje „Bezpieczne ferie” i „Bezpieczne wakacje”;
- profilaktyka niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV – „Łap słońce z głową”;
- profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży – „Nowe narkotyki - Nowe zagrożenia”;
- profilaktyka wad postawy „Lekki tornister”;
- profilaktyka zatruc grzybami („Bezpieczne grzybobranie”);
- profilaktyka grypy;
- promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”);
- profilaktyka wszawicy;
- profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez Tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia;
- Światowy Dzień Zdrowia;
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.

Najciekawsze działania związane z promocją zdrowia przeprowadzone na terenie Miasta Gliwice:

- ✓ 6-7 lutego 2023 r. odbyły się spotkania z rodzicami w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 2 w Gliwicach oraz w Liceum Ogólnokształcącym Filomata w Gliwicach, dotyczące bezpieczeństwa dzieci w kontekście zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Podczas spotkania przedstawiciel Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach zaprezentował rodzicom walizkę edukacyjną, zawierającą przedmioty imitujące substancje do zażywania, porcjowania, przechowywania i używania narkotyków. Pracownicy Inspekcji Sanitarnej w Gliwicach omówili założenia oraz cele akcji "*Nowe Narkotyki Nowe Zagrożenia*". Spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem rodziców, którzy aktywnie brali udział w spotkaniu;

Fot.2 Prelekcja w Liceum Ogólnokształcącym Filomata w Gliwicach.

- ✓ wystawy na temat świadomego i odpowiedzialnego stosowania antybiotyków zorganizowane w C.H. FORUM w Gliwicach;

fot.3 Wystawa marcowa na temat świadomego i odpowiedzialnego stosowania antybiotyków zorganizowane w C.H. FORUM w Gliwicach.

fot. 4 Wystawa listopadowa pn. „Superbakterie Oporniaki” udostępniona w C.H. FORUM w Gliwicach.

- ✓ występy artystyczne, zabawy sensoryczne, warsztaty kreatywne oraz z pierwszej pomocy, a także zajęcia w „Ciuchci zdrowia” – to tylko niektóre z atrakcji jakie odbyły się 15.04.2023 r. w Centrum Handlowym FORUM. Miejska akcja promująca zdrowie najmłodszych pn.

„Gliwicka Akademia Zdrowia Dzieci”, to zaproszenie do sprawdzenia czy maluch prawidłowo się rozwija i czy jako rodzic wiem wszystko o jego potrzebach. Akcja była jednym z wielu projektów realizowanych przez gliwicki Urząd Miejski w celu promocji zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej wśród mieszkańców miasta, zwłaszcza wśród najmłodszych. Pracownicy Oświaty zdrowotnej przy współpracy z Sekcją Epidemiologii poruszali tematy dotyczące szczepień, kleszczy, zdrowego odżywiania, profilaktyki chorób zakaźnych, grzybów oraz szeroko pojętej promocji zdrowia;

fol. 5 „Gliwicka Akademia Zdrowia Dzieci” promująca zdrowie najmłodszych zorganizowana 15.04.2023 r. w C.H. FORUM w Gliwicach.

- ✓ w trakcie majowego festynu zorganizowanego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Gliwicach, przedstawiciele PSSE w Gliwicach, poruszali tematykę związaną z profilaktyką kleszczy, grzybów, bezpiecznego korzystania ze słońca, szczepień ochronnych, palenia tytoniu oraz środków psychoaktywnych;

fot.6 Festyn zorganizowany w dniu 19.05.2023 r. na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 w Gliwicach.

- ✓ w dniu 03.09.2023 r. w Parku Chopina odbył się „X Rodzinny Piknik Seniora”, w trakcie którego udzielano porad dotyczących bezpiecznego grzybobrania, porad dietetycznych, profilaktyki kleszczy, szczepień ochronnych, profilaktyki środków

psychoaktywnych, bezpiecznego korzystania ze słońca, profilaktyki chorób zakaźnych w tym WZW, profilaktyki palenia tytoniu, szkodliwości spożywania napojów energetyzujących oraz szeroko pojętej promocji zdrowia. W akcji uczestniczyło wielu partnerów działań prozdrowotnych, piknik cieszył się ogromnym zainteresowaniem społeczności lokalnej;

fot.7 „X Rodzinny Piknik Seniora” zorganizowany w dniu 03.09.2023 r. w Parku Chopina w Gliwicach.

- ✓ udział w akcji prozdrowotnej na terenie Instytutu Onkologii w Gliwicach "*6 Bieg Oko w Oko z Rakiem*", podczas której pracownicy PSSE w Gliwicach udzielali porad dotyczących bezpiecznego grzybobrania, profilaktyki kleszczy, szczepień ochronnych, profilaktyki środków psychoaktywnych, bezpiecznego korzystania ze słońca, profilaktyki

chorób zakaźnych w tym WZW, profilaktyki palenia tytoniu, szkodliwości spożywania napojów energetyzujących oraz szeroko pojętej promocji zdrowia.

W wydarzeniu uczestniczyło wielu partnerów działań prozdrowotnych, akcja cieszyła się ogromnym zaangażowaniem uczestników;

fot.8 Akcja z dnia 24.09.2023 r. pn. "6 Bieg Oko w Oko z Rakiem" na terenie Instytutu Onkologii w Gliwicach

- ✓ udział w Kampanii Społecznej organizowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gliwicach pn. *"Razem Przeciw Przemocy"* oraz w grze terenowej *"PODAJ DALEJ – przerwijMY MILCZENIE"*, przedsięwzięcie odbyło się w C.H. FORUM w Gliwicach. Akcja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem.

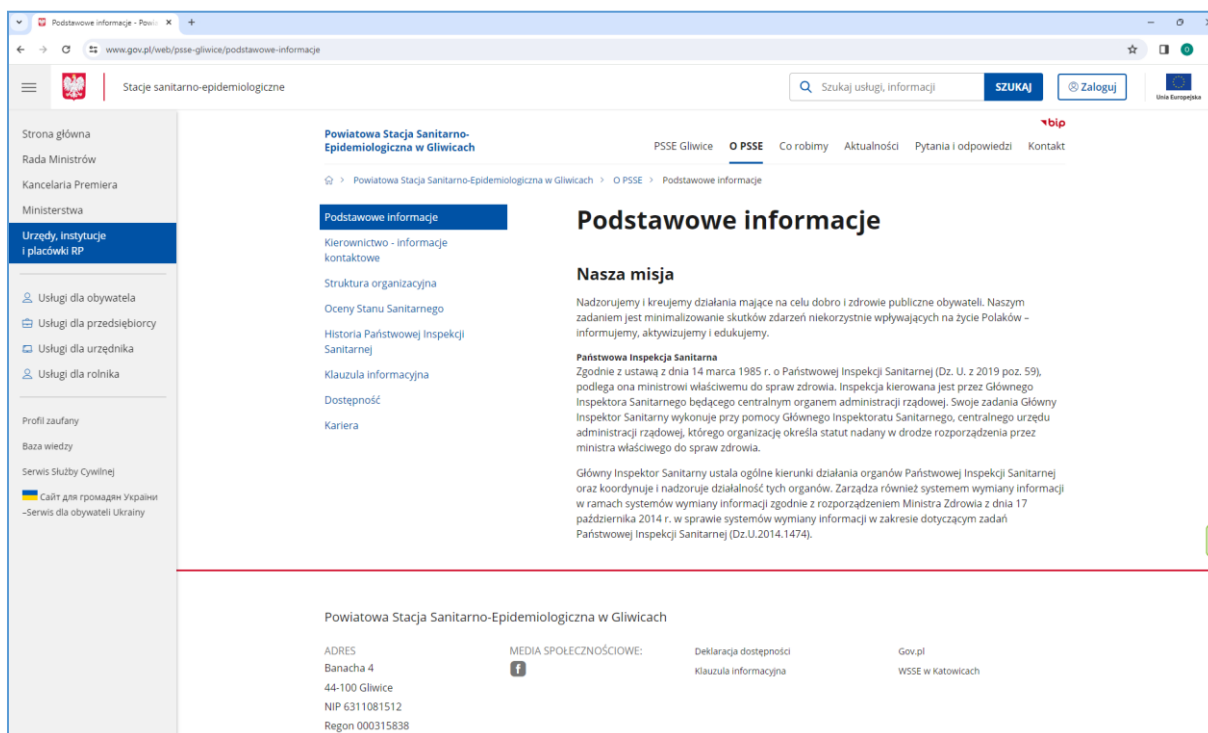

fot. 9 Akcja z dnia 21.10.2023 r. pn. "PODAJ DALEJ – przerwijMY MILCZENIE".

KOMUNIKACJA SPOŁECZNA JAKO PROMOCJA ZDROWIA

Działania komunikacyjne prowadzone były również poprzez stronę internetową w serwisie *gov.pl* oraz portal społecznościowy Facebook. Dzięki nim informacje o zdrowiu publicznym i potencjalnych zagrożeniach docierały do ogółu społeczeństwa.

fot. 10 Strona główna gov.pl/psse

Treści w mediach społecznościowych przygotowywano na podstawie kalendarza zdrowia publicznego, bieżących działań urzędu, reagowano też na nowe zagrożenia dla zdrowia publicznego. Wpisy dotyczyły m.in.:

- ✓ bezpiecznego wypoczynku zimowego i letniego;
- ✓ bezpieczeństwa żywności (znakowanie, prawidłowe przechowywanie);
- ✓ profilaktyki palenia tytoniu;
- ✓ zdrowego stylu życia (kształtowanie zdrowych nawyków, znaczenie aktywności fizycznej itp.);
- ✓ wydarzeń z zakresu zdrowia publicznego np.:
  - Europejski Dzień Prostaty,
  - Europejski Tydzień Szczepień
  - Światowy Dzień Walki z Otyłością
  - Europejski Dzień Seniora
  - Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego
  - X Europejski Tydzień Profilaktyki Nowotworów Głowy i Szyi
  - Dni Walki z Rakiem
  - Międzynarodowy Dzień Dzieci Będących Ofiarami Agresji

- Światowy Dzień AIDS,
- Międzynarodowy Dzień Pamięci o Zmarłych na AIDS
- Ogólnopolski Dzień Walki z Depresją
- Dni Walki z Gruźlicą i Chorobami Płuc
- Dzień Wolontariusza
- Europejski Tydzień Autyzmu
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach,
- Światowy Dzień Rzucania Palenia,
- Światowy Dzień Uśmiechu
- ✓ szczepień ochronnych;
- ✓ zdrowia psychicznego,
- ✓ bezpieczeństwa kosmetyków.

Konto prowadzone w serwisie Facebook umożliwiło w 2023 r. dotarcie do ponad 7,6 tyś. odbiorców. Największe zainteresowanie odbiorców zdobył post dotyczący zasad bezpiecznego wypoczynku zimowego.

fol. 11 Post z serwisu Facebook – temat „Bezpieczne Ferie zimowe”